

प्रश्नपत्र ५ :

- (क) 'वैयाकरण सिद्धान्त कौमुदी'मांथी संज्ञा अने कारक प्रकरण
(ख) तुलनात्मक भाषाशास्त्र (संस्कृत भाषाना परियय माटेना विषयो) अने भाषाविज्ञान

Units : I कारक प्रकरणना सूत्रोनी समजूती अने पूर्वापर संदर्भ

II कारकोना स्वरूप परियय अने विभक्तिना उपयोगो

III संज्ञा प्रकरणमां सूत्रोनी समजूती अने वर्णोना स्थान-प्रयत्न

IV भाषाकुणो, भारत-युरोपियन भाषाओ, संस्कृतनी उत्पत्ति, उत्कान्ति, संस्कृत अने अस्वेता

V भाषाशास्त्रनुं ऐतिहासिक अध्ययन, भाषामां थतुं परिवर्तन, अर्थनुं परिवर्तन, रूपविज्ञान अने वाक्यसंरचना.

भलाभण करेलां पुस्तको

१. 'संस्कृत का भाषाशास्त्रीय अध्ययन' : डॉ. लोलाशंकर व्यास
2. Sanskrit Language - T. Burrow
3. 'Historical Linguistics' by Wunifred Manmann (Indian Edition)—Page 50.
४. 'संस्कृत का ऐतिहासिक और संरचनात्मक परियय' : डॉ. देवी दयाल शर्मा,
प्रकाशन : हरियाणा डिंटी ग्रंथ अकादमी, चंडीगढ.
५. भाषाविज्ञान - नगेन्द्र, अनु. भणवंत जानी, प्रवीण पुस्तक भंडार, राजकोट.

प्रश्नपत्र ७ : अब्यासकममां नियत ग्रंथो :

- (क) शांकरभाष्य : यतु:सुत्री
(ख) ष्वरकृष्णानी "सांख्यकारिका"

Units : I शंकरार्यानुं जवन, समय, कर्तृत्व अने प्रदान

II यतु:सुत्री - अनुवाद अने विवरण

III यतु:सुत्री - विवेचानात्मक अब्यास

IV ष्वरकृष्णानी मूण कारिकाओनो अनुवाद अने समजूती

V १. सांख्यदर्शननो उद्भव अने विकास

२. कृतिमां निरूपायेला दार्शनिक विचारो.

प्रश्नपत्र ८ : अब्यासकमम :

- (क) अन्नभट्टनो तर्कसंग्रह
(ख) कौटिल्यनुं अर्थशास्त्र-तेमांथी अधिकरण-५
(१-२ मंडलयोनि) अने अधिकरण-७ना (१थी ५ प्रकरण)-भाड्गुण्य

Units : I तर्कसंग्रहनां सूत्रोनी समजूती

II (१) पदार्थ, कारण, प्रमाण, प्रत्यक्ष, अनुमान, उपमान अने शब्द

(२) हेत्वाभासो वगेरे.

III अर्थशास्त्र परियय, शासक्यनुं जवन, समय, व्यक्तित्व-विचार, शासन व्यवस्थांमां प्रदान अने राजकीय चिंतन.

IV अधिकरण-५ (१-२) अने अधिकरण-७ (१थी ५)ना सूत्रोनी समजूती

V अर्थशास्त्रना नितयांशमां आवता प्रतिपाद्य विषयो.

भलाभण करेलां पुस्तको

१. अन्नभट्टनो तर्कसंग्रह : आथल्ये अने ढोडास
२. तर्कसंग्रह : जितेन्द्र जेटली अने वसन्त परीष
३. कौटिल्य का अर्थशास्त्र : सं. वाचस्पति गैरोला, (यतुर्थ आवृत्ति),
प्रकाशन : योषम्भा विद्याभवन, वाराणसी, १८८१ (पृष्ठ ४४१थी ४७५).

TY BA (Ext) 14

પ્રશ્નપત્ર ૯ : અભ્યાસક્રમ :

- (૧) શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા (માત્ર મૂલ શ્લોકો)
(શાસ્ત્રીય પ્રશ્નો અપેક્ષિત નથી, મૂલમાંથી ઉદ્ભવતા પ્રશ્નો જ અપેક્ષિત છે.)
- (૨) અધ્યાય ૧૨ અને અધ્યાય ૧૫ - મુખપાઠ માટે

Units : I ભગવદ્ ગીતા (૧થી ૧૮) શ્લોકોની સમજૂતી

II અધ્યાય (૧થી ૮)માંથી ઉદ્ભવતા વિષયો

III અધ્યાય (૧૦થી ૧૮)માંથી ઉદ્ભવતા વિષયો

IV અધ્યાય-૬, ૮, ૧૦, ૧૧ અને ૧૫નો સારલેખન (ધ્યાનયોગ, રાજવિદ્યા-રાજગુહ્યયોગ, વિભૂતિયોગ, વિશ્વરૂપદર્શનયોગ અને પુરુષોત્તમયોગ)

V ૧. ભગવદ્ ગીતાનું મહત્ત્વ, ઉપદેશ, ટીકાકારોનાં મંતવ્યો, આધુનિક વિવેચકો, ગીતા અને ઉપનિષદનો સંબંધ તથા ગીતા અને બ્રહ્મસૂત્ર, ગીતા અને મનોવિજ્ઞાન, ગીતા અને પ્રબન્ધ (મેનેજમેન્ટ)

૨. અધ્યાય ૧૨ અને ૧૫માંથી શ્લોકપૂર્તિ.

ભલામણ કરેલાં પુસ્તકો

૧. “ગીતા રહસ્ય યાને કર્મયોગશાસ્ત્ર” : બાલગંગાધર ટિલક
૨. “ગીતા નિબંધો” : શ્રી અરવિંદ ઘોષ
૩. “શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા” : સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણાન્
૪. “ગીતા પ્રવચનો” : શ્રી વિનોબા ભાવે.

પ્રશ્નપત્ર ૧૦ : અભ્યાસક્રમ :

૧. સંસ્કૃતમાંથી અર્થાવબોધ : (બી.એ.)ની કક્ષાને અનુરૂપ સરળ પ્રાસાદિક સંસ્કૃત ગદ્ય ખંડમાંથી પ્રશ્નોત્તરી
૨. સમાસચક્ર
૩. નીચેના ૧૦ છંદો - તેમનું બંધારણ, લક્ષણ, ઉદાહરણ :
શાર્દૂલવિકીરિત, શિખરિણી, માલિની, પૃથિવી, વસન્તતિલકા, ઉપજાતિ, મન્દાકાન્તા, અનુષ્ટુપ, શાલિની, સ્વઘરા.
૪. ભાસનું દરિદ્રચારુદત્ત.

Units : I સંસ્કૃતમાંથી અર્થાવબોધ (Comprehension)

II ‘સમાસચક્ર’ના આધારે સમાસનો પ્રકાર, લક્ષણ અને ઉદાહરણો

III પ્રશિષ્ટ (નિયત-૧૦) છંદોનાં બંધારણ, લક્ષણ અને ઉદાહરણ

IV દરિદ્રચારુદત્તમાંથી અનુવાદ અને પૂર્વાપર સંદર્ભ

V દરિદ્રચારુદત્તનો કૃતિલક્ષી વિવેચનાત્મક અભ્યાસ અને આસ્વાદ

ભલામણ કરેલાં પુસ્તકો

1. "A Guide to Sanskrit Composition" : V. S. Apte
2. “સંસ્કૃત-વાક્યસંરચના” : ડૉ. વસન્ત ભટ્ટ
3. બૃહદ્ અનુવાદ ચન્દ્રિકા : ચક્રધર નૌટિયાલ “હંસ”.

પ્રશ્નપત્ર ૧૧ : નિબંધ લેખન તથા વાક્ય રચના :

ત્રીજા વર્ષ બી.એ.ના સંસ્કૃત વિષયના નિબંધના પ્રશ્નપત્રમાં ૨૦૧૦ની પરીક્ષા માટે ૨૦ નિબંધોની સૂચિ નીચે પ્રમાણે છે :
જેમાંથી ૨૫ + ૨૫ ગુણના નિબંધ પૂછવામાં આવશે. યુનિટ - ૫ માંથી ૨૦ માર્ક્સનો ત્રીજો પ્રશ્ન પૂછાશે.

૧. વૈદિક દેવતાઓનું સ્વરૂપ ૧૧. ભારતીય દર્શનમાં કર્મ અને પુનર્જન્મનો સિદ્ધાંત
૨. બ્રાહ્મણ સાહિત્યનો પરિચય ૧૨. ભારતીય દર્શનમાં આત્મતત્ત્વ
૩. વૈદિક ધર્મનું સ્વરૂપ ૧૩. ભારતીય દર્શનમાં મોક્ષવિચાર
૪. વૈદિક સૂક્તોમાં કાવ્યતત્ત્વ ૧૪. સંસ્કૃત નાટ્ય-સાહિત્યમાં હાસ્યરસ
૫. રામાયણ : આદિકાવ્ય તરીકે ૧૫. સંસ્કૃત નાટકોની ઉત્પત્તિ
૬. મહાભારત : એક વિશ્વકોશ ૧૬. ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન
૭. ભગવદ્ ગીતામાં ઉપદેશેલી જીવનકલા ૧૭. પંચ મહાકાવ્ય
૮. સંસ્કૃત મુક્તક સાહિત્ય ૧૮. સંસ્કૃત-એકાંકી રૂપકો
૯. સંસ્કૃતમાં ગદ્ય-કાવ્ય ૧૯. સંસ્કૃત નાટ્ય-સાહિત્યમાં ગુજરાતનું પ્રદાન
૧૦. ૫૩ દર્શનોનો પ્રારંભિક પરિચય ૨૦. સંસ્કૃત સ્તોત્ર સાહિત્ય

Units : I વૈદિક સાહિત્ય વિષયક નિબંધો

II આર્ષ મહાકાવ્ય વિષયક નિબંધો

III દર્શન વિષયક નિબંધો

IV પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત સાહિત્ય વિષયક નિબંધો

V (ક) કૃ, ભૂ, અસૂના આજ્ઞાર્થ અને વિધ્યર્થના ક્રિયાપદો સાથે ત્રણ પદના વાક્યોની રચના

(ખ) કૃ, ભૂ, અસૂના ક્રિયાપદો સાથે ગમ્, હન્, દશ્, કૃ. ભક્ષના સંબંધક ભૂતકૃદન્ત અને હેત્વર્થ કૃદન્તના પ્રયોગવાળી કુલ પાંચ પદોવાળી વાક્યરચના.

(નોંધ : બે (૧-૨) અને (૩-૪) વિભાગમાંથી એક-એક નિબંધ પૂછાશે; જેમાંથી એક-એકનો ઉત્તર આપવો અપેક્ષિત રહેશે, અને તે બે નિબંધ ૨૫ + ૨૫ ગુણના રહેશે તથા ત્રીજો પ્રશ્ન ૨૦ ગુણનો પૂછાશે.)

ભલામણ કરેલાં પુસ્તકો

૧. A History of Sanskrit Literature : Winternet
૨. A History of Sanskrit Literature : Macdonell (મો. પા. દવેનો ગુજરાતી અનુવાદ)
૩. પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ : ડૉ. અમૃત ઉપાધ્યાય
૪. સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય : ડૉ. ટી. એસ. નાન્દી
૫. ગુજરાતના સંસ્કૃત નાટ્યકારો : ડૉ. વાસુદેવ પાઠક
૬. હિન્દ તત્ત્વજ્ઞાનનો ઇતિહાસ : શ્રી નર્મદાશંકર દે. મહેતા

અથવા

પ્રશ્નપત્ર ૧૧ : વ્યાકરણ (નિયત અભ્યાસક્રમ) :

૧. સંધિ : (ક) સ્વરસંધિ (ખ) વ્યંજનસંધિ (ગ) વિસર્ગસંધિ. (અપવાદોના સામાન્ય પરિચય સાથે).
૨. નામરૂપો :
  - (૧) નીચેનાં જેવાં સ્વરાંત નામોનાં રૂપો : રામ, વન, માલા, હરિ, મતિ, વારિ, ગૃક્ષ, નદી, ધેનુ, મધુ, વધૂ, પિતૃ, નૃ, માતૃ, સ્વસૃ, દુહિતૃ, તથા 'ઋ' અંતવાળાં (નેતૃ વગેરે) તેમ જ અન્ય સ્વરાંત વિશેષણોનાં રૂપો.
  - (૨) નીચેનાં જેવાં વ્યંજનાંત નામોનાં રૂપો : મરુતૃ, વાક્, જગતૃ, શશિન્, રાજન્, આત્મન્, ભાવિન્, ચન્દ્રમસૃ, મનસૃ.
  - (૩) નીચેનાં જેવાં વ્યંજનાંત વિશેષણોનાં રૂપો : ભગવતૃ, તેજસ્વિન્, વિદ્વસ, વાક્.
૩. નીચેનાં સર્વનામોનાં રૂપો : અસ્મદ્, યુષ્મદ્, અદસૃ, તદ્, યદ્, ઈદમ્, સર્વ, અન્ય, એતદ્, કિમ્.
૪. ક્રિયાપદોનાં રૂપો : દશ લ્ કારના પરિચયપૂર્વક :
  - (૧) ગણ ૧, ૪, ૬ અને ૧૦નાં વર્તમાનકાળ, હસ્તન ભૂતકાળ, આજ્ઞાર્થ તથા વિધ્યર્થનાં પરસ્મૈપદી અને આત્મનેપદી ધાતુઓનાં રૂપો.
  - (૨) બીજા ગણના નીચેના ધાતુઓનાં ઉપર્યુક્ત ચાર પ્રકારનાં રૂપો : અસૃ, અદ્, યા, સ્તુ, હન્, અધિ પૂર્વક ઇ.
  - (૩) ત્રીજા ગણના નીચેના ધાતુઓનાં ઉપર્યુક્ત ચાર પ્રકારનાં રૂપો : દા, ધા, હા, પૃચ્છ.
  - (૪) પાંચમા ગણના નીચેના ધાતુઓનાં ઉપર્યુક્ત ચાર પ્રકારનાં રૂપો : ચિ, આપ્, શક્.
  - (૫) સાતમા ગણના નીચેના ધાતુઓનાં ઉપર્યુક્ત ચાર પ્રકારનાં રૂપો : રુધ્, રન્ધ્.
  - (૬) આઠમા ગણના નીચેના ધાતુઓનાં ઉપર્યુક્ત ચાર પ્રકારનાં રૂપો : કૃ, તન્.
  - (૭) નવમા ગણના નીચેના ધાતુઓનાં ઉપર્યુક્ત ચાર પ્રકારનાં રૂપો : જ્ઞા, કી, મુષ્, બન્ધ.
૫. (૧) ગણકાર્યરહિત કાળોમાં નીચેના ધાતુઓનાં પરોક્ષ ભૂ.કા.નાં ત્રીજા પુરુષનાં રૂપો : ગમ્, શક્, હન્, જ્ઞા, દા, હા, ભુજ.
- (૨) અન્ય લ્ કારો પૈકી સામાન્ય ભવિષ્યકાળ, હસ્તન ભૂતકાળ, અદ્યતન, ક્રિયાતિપત્યર્થ રૂપોનો સામાન્ય પરિચય.
૬. પ્રેરક ક્રિયાપદનાં રૂપો.
૭. કર્મણિ પ્રયોગનાં રૂપો.
૮. નીચેનાં કૃદન્તો : ભૂતકૃદન્ત (કર્તરિ અને કર્મણિ), વર્તમાનકૃદન્ત (કર્તરિ-કર્મણિ), વિધ્યર્થકૃદન્ત, હેત્વર્થકૃદન્ત, સંબંધક ભૂતકૃદન્ત.
૯. અધિકતાદર્શક અને શ્રેષ્ઠતાદર્શક રૂપો, સંખ્યાવાચક (૧-૧૦૦) શબ્દો.
૧૦. નીચેના સમાસોનો પરિચય : દ્વન્દ્વ, તત્પુરુષ, બહુવ્રીહિ, અવ્યયીભાવ, કર્મધારય, દ્વિગુ.
૧૧. 'નામધાતુઓ' તથા 'રિવપ્રત્યયાંત' રૂપોનો પરિચય.
૧૨. 'સતિસપ્તમી' અને 'અનાદરાર્થે ષષ્ઠી' રચનાનો પરિચય.
૧૩. કર્તરિ-કર્મણિ-ભાવે પ્રયોગ.
૧૪. 'કારક વિભક્તિ' અને 'ઉપપદ વિભક્તિ'નો પ્રયોગ
૧૫. વાક્યરચનાનો સામાન્ય પરિચય.

TY BA (Ext) 16

संदर्भ ग्रंथो

१. 'भृङ्ग अनुवाद यन्त्रिका' - यकधर नौटियाल 'हंस'.
२. 'संस्कृत वाक्य संरचना' - डॉ. वसन्त म. लट्टे.
३. संस्कृत भाषा-पठेशिका अने
४. मन्दिरान्त : प्रवेशिका-डॉ. आर. ज. भांडारकर.

ARABIC (2012) Examination

Paper VI : Deewan-I-Mutanabbi (Qufiya Ba only)

Pub. Yaser Nadeem & Co. 247554 Devband (U.P.)

Unit I :

- (1) Life and works of Mutanabbi
- (2) Evaluation of Mutanabbi as a poet.
- (3) Patrous of Mutanabbi.
- (4) 'Hijwiyat' of Mutanabbi.

Unit II :

- (1) Peculiarities of Mutanabbi's Qaseeda.
- (2) Literary & Political condition of his age.
- (3) Philosophical thoughts of Mutanabbi in his Poetry.
- (4) Origin & Dev. of Qaseeda.

Unit III : Reproduction.

Unit IV : Dwell on of couplets.

Unit V : Translation & Explanation

- (1) Page No. 15 to 28
- (2) Page No. 29 to 42
- (3) Page No. 43 upto end of 'Ba'

Paper VII : Kalila wa Dimna-Abdulla Bin Al-Muqaffa

- (i) Babul Asad Wal Thaur
- (ii) Babul Boom Wal Ghurab

Unit

Unit I :

- (1) Life and works of Muqabba.
- (2) Kalil wa Dimna as a book of Ethic
- (3) Story of Naushirwan and Barzuya.

Unit II :

- (1) Reasons of composition of the book Kalila wa Dimna
- (2) Status of Kalila am ong fables literature.
- (3) Wisdom contain in Kalila wa Dimna in the language of the birds

Unit III : Reproduction.

Unit IV : Moral teaching in the stories.

Unit V : Translation & Explanation

- (1) Babul Asad wal Saur
- (2) Babul Boom wal Ghurban.

Paper VIII : (a) History Arabic Literature, Umayyid Period

- (b) Essay to be written in Arabic on the topics covered in the above prescribed period.

Units

TY BA (Ext) 17

- Units I : General and critical question of Umayyah period
- (1) Brief history of Arabic literature.
  - (2) Bird eye-view of Arabic literature in Umayyids.
  - (3) Characteristic of Pre-Islamic Arabic Poetry.
  - (4) Salient feature of Arabic Prose literature in Umayyids.

- Unit II :
- (1) Rise of Ghazal in Umayyids.
  - (2) Political & Religion Movements in Umayyids.
  - (3) Dev. of; Munazerana Shairi' in Umayyids.
  - (4) Influence of Pre-Islamic Arabic literature on Umayyids Arabic literature.

Unit III : Contribution of following in Arabic literature.

- (1) Umar bin Rabee'a
- (2) Jarir bin Ataiya
- (3) Akhtal
- (4) Hammam bin Ghalib
- (5) Abu Faras
- (6) Abu Tamim.

Unit IV : Short Notes...

- Kitābul Zohra
- Kitābul Aghani
- Ibn-I-Shaq's-'Hazrat Muhammad'
- Munazerana shairi in Umayyids.
- Arabic Poetry in Umayyids.
- Arabic Poetry in Abbasids.

Unit V : Essay on the topics covered in the Umayyids Period.

Books Recommended

- (i) Arabi Adab ki Tarikh I & II by Dr. A. Haleem Nadvi
- (ii) History of Arabic Literature by Nicholson

Paper IX : Modern Arabic Poetry

Units

- Unit I :
- (1) Origin and Dev. of Arabic Poetry.
  - (2) Introduction about First Modern Arabic Poet & Poetry.
  - (3) 'Ismail Sabri' as a 'Shaikhus Shoara'.

Unit II : Contribution of the following in Arabic Poetry.

- Ahmad Shānqee
- Maroof al Rasafi
- Khalil Matran
- Shukri
- Mahmood Al Aqad
- Eliya Abu Mazi
- Meekhaeel Nueema

Unit III : Scansion of the couplets, Al Farab and related question.

Unit IV : Ilmul Fasahat wa Balaghat-question related to the topics.

Unit V : Criticism of the literature.

- (1) 20th century as a period of Different movements.
- (2) Abu Shadi & his Apollo movements.

TY BA (Ext) 18

- (3) Aqad Mazni and Teha Husain as a critical of Arabic Poetry.
- (4) Shoara-e-Mehjar.

Paper X : Translation of unseen prose & poetry in the language of medium & translation of passages in Arabic.

Units - X

Units I : Translation of Prose Passage from Arabic to the language of the medium.

Units II : Translation of Poetry verses from Arabic to the language of the medium.

Unit III : Translation of Prose Passage from the language of the medium to Arabic.

Unit IV : Reproduction of Arabic Prose Passage and Poetry verses in candidates own words.

Paper XI : Essays

Units

Unit I :

1. NUDHAT AL SHER FIL JAHILIYA
2. KHASAIS AL SHER AL JAHILIYA
3. ASHARUSSHOARA AL JAHILIYA
4. AN NISAAL SHAWAIR

Unit II :

1. AL ULUMUSSHARAIYA FIL ASRIL UMAVI WAL ABBASI
2. SHOARA AL SIYASAT
3. FUHULUSSHOARA AL ASR AL UMAVI
4. SHPOARA AL GHAZAL

PERSIAN (2012) Examination

PAPER - VI (Poetry) : Armagan-e-Hijaz by Dr. Iqbal

Section 1 Hurzr-e-Haque

Section 2 Huzur-e-Risalat

From starting to page No. 69

Unit I :

- General Question about poet
- His life
- Status of poet As a persian and Urdu writer
- Dr. Iqbal & Petriotism
- Literary, Political & Social condition of his period
- Literature about Iqbal

Unit II :

- Critical Question about the book
- Heading of Armagan-e-Hijaz
- Theme of Armagan-e-Hijaz
- A valuation of Armagn-e-Hijaz
- Dr. Iqbal As a thinker
- Dr. Iqbal As a Maslah -e-Aazam

Unit III :

- Page 1 to 20
- Page 21 to 40
- Page 41 to 69

TY BA (Ext) 19

Unit IV :

- **Annotation**
Short note about the Topic of the Text

Unit V :

- Reproduction on the topic pertaining the text
- Objective question about Iqbal & his books
- Objective question about kind of persian poetry.

Paper VII (Prose) : Qaboos Namah (Bargazee-dah) From Bab 6 to 10

Unit I :

- Kinds of persian prose
- life of the author of the Text
- Political & literary condition of authour's period.

Unit II :

- Ameer kaikause as a Ethical writer
- Headings of Qaboosnama
- Causes of preparing the Text
- A Valuation of the Text book

Unit III :

- Translation & Explanation
From Bab   6   to   7
From Bab   8   to   9
From Bab   10   to

Unit IV :

- Reference to the context
- Annotation

Unit V :

- Reproduction on the Topic pertaining the Text
- Objective Question about Ethical books & their writer
- Objective question about literary works of other

Paper VIII : Translation

Unit I :

- Translation of the persian passage into the language of the Medium

Unit II :

- Translation of the persian poetry verses into the language of the Medium

Unit III :

- Translation of the persian pasage into the language of the Medium.

Unit IV :

- Translation of the persian poetry verses in the language of the Medium

Unit V :

- Translation into persian of the passage from the language of the Medium

TY BA (Ext) 20
Paper IX : Grammer

- Origin and development of persian language
- uses of Tenses
  - uses of Izafat
  - priefixes and suffixes
- prosody following meters
- Behr-e-Hazaj Musamman Akhrab Makfoof Maqsoor
- Behr-e-Ramal Musamman Makhboon Maqsoor
- Behr-e-Hajaz Musamman Salim, Mahzoof Maqsoor
- Behr-e-Ramal Musamman Salim, Mahzoof Maqsoor
- Behr-e-Rajaz Musamman Salim, Mahzoof Maqsoor
- Behr-e-Mufqatib Musamman Salim, Mahzoof Maqsoor
- The following Sig. of Speech
- All Sanaya-e-Lafzi &

Muraatunnazeer, Mubalegha, Husnut Talrel, I ham-Irsalur Mist Tardo Aks Tajahul-e Arefana, Isteara, Qatarul Bearen - Tazad Tashbeeh, Talmeeh, laffo Nashr Sawalo Jawab - Tajreed - Ishteqaque Siyaqatul Aeded - Transeequesefat.

Unit I :

- Origin and Dev. op persian language
- Introduction about the ancient persian
- Brief survey of the persian languages

Unit II :

Uses of Tenses in Modern and ancient persian

- Future Tense Past Tense
- Present Tense Aorist Tense

Unit III :

- concord of Verbs and subject
- kinds of Izafat
- Prefixed and suffixes
- Formation of Imperatives of persian verbs

Unit IV :

- Fig : of speech (prescribed)
- Scantion of the couplets (presecrbed)

Unit V :

- Books Recommended
  - (1) Reproduction (2) Manzooom se Munavvar
  - (1) Tarikh Der- Adabiyat Iran by Zabhullah Shafa
  - (2) History of persian language Translated by N.H. Ansari
  - (3) Gujarati Par Arbi farsi ni Asar by Dr. C.R. Nayak
  - (4) Higher persian Grammer by D.C. Pillooy
  - (5) Persian prsody by K.M.Zaveri
  - (6) Sabk Sanasi by Mohd. Taquee Bahar
  - (7) Tarikh-e-Adabiyat-e-Iran by Dr. Raza Zada Shafaque

TY BA (Ext) 21
Paper X : History of Literature

- Masharufiyat period
- History of political and literary Activities of the Masharufiyat period
- An Essay in persian on any Topic of the above period.

Unit I :

- A Brief political & literary condition of the Masharufiyat period
- political Background of the Masharufiyat
- Causes of political & Social Revolution in Iran
- Origin and Dev. of Modern persian poetry
- Theme of Modern persian poetry
- Nationalism in Modern persian poetry
- Difference between Anciet and Modern persian

Unit II :

- Brief life sketch of the Eminent Modern persian poets
- Ashraf Rashti
- Ali Akbar Dehkhudo
- Arif Qazwini
- Poor-e-Daud
- Bahar
- Rashid Yasmi.
- Paveen-E'etesami

Unit III :

- Modern persian prose literature
- Drama Nigari in Modern persian literature
- Navil Nigari in Modern persian literature
- Jare eda Navisi in Mashrufiyat period
- Role of Journalist for the political revolution in Iran

Unit IV :

- Objective question about the books and their other of the period Mashrufiyat.

Unit V :

- Essay pertaining topics covered of the Mashrufiyat period.

Paper XI : (Essay Writing & Composition)

Unit I :

- Qaseeda Sarayan-e-Ahd Saljuqia
- Mathnavi Goyan Ahd-e-Saljuqia
- Irtequa-e-Qaseeda dar Asr-e-Ghazna
- Fuzla wa Ulma-e-Asr-e-Ghaznaviyah
- Shoara wa Sukhan sarayan-e-Ahd Maghu) wa Timuree
- Shoara-e-Maruf Daur-e-Safwiyah
- Taseer-e-Tasawwuf Dar Shear-e-Farsi
- Rubai Goyan-e-Farsi
- Rubai Goyan-e-Farsi
- Gazal Goyan-e-Asr-e Saljuque

Unit II :

- Masre Farsi-e-Asr-e Saljuquee
- Tarikh Navisee Dar Adabiyat-e-Farsi
- Kutub-e-Tarikhee dar Daur-e-Safawi Wakhachar
- Adabiyat-e-Mansoor daur-e Mughal wa Taimuriyah.
- Fann-e Navl Nigari da daur-e jadeed
- Tazkera Navesi dar Adabiyat-e-Farsi
- Kutub-e Akhlaquee dar Adabiyat-e-Iran
- Afsana wa Ruman Dar Adab-e Farsi Jadeed
- Asar - Mashrufiyat Dar Adabiyat-e-Farsi-e Jadeed.
- Letter writing on various topics
Congratulation & consolation etc. in candidates own persian language.

COMPULSORY ENGLISH

Unit 1 : Text : Prism, Publisher Foundation Books.

[Note : Short questions & short notes (No Long Questions)]

- 2 short notes
- 4 short answers-questions

Unit 2 : Reading and Comprehension :

- Prose passages of general interest
- Not more 300 words.
- Questions to test inferential and interpretative skills

Unit 3 : Writing :

- (i) Writing a short composition of not more than 150 words on a give topic or sentence
- (ii) Letter Writing Formal : Formal Letters, Leave Notes, Applications, Complaints, Letters to the Editor etc.
- (iii) Press reports : Suggested topics : Accident, Film Release, Sports Events, Celebration of Festivals, Award Ceremonies.
- (iv) Vocabulary based on the list of wards given in work-book.

Unit 4 : Speaking :

Developing a dialogue on familiar situations (not for testing).

Unit 5 : Translation :

From English into Gujarati or Hindi of a given passage of about 140 words.

[Note : 'Precis' only for foreign students, in place of 'Translation].

Unit 6 : Grammar :

1. Direct-Indirect sentences
2. Active-Passive sentences.

Suggested Dictionaries for all the students :

1. Longman's Dictionary of Contemporary English (Orient Longman)
2. Advanced Learner's English Dictionary
3. Modern English-Gujarati Dictionary : P. G. Deshpande.
4. New Oxford English- Hindi Dictionary.

TY BA (Ext) 23
THIRD YEAR ENGLISH SPECIAL 2012 & UNTIL FURTHER NOTICE

Paper VI : History of English Literature (1798 - 1900)

Units 1 & 2 :

Following topics are prescribed for two questions :

1. Romantic Revival
2. Poetry in the Romantic Age
3. The Personal Essay
4. Major Trends in the Victorian Age
5. Victorian Poetry
6. Victorian Novelists
7. Victorian Prose Writers
8. Dramatic Monologue
9. Pre-Raphaelite Poetry
10. Oxford Movement.

Units 3-4 Texts :

Two texts, illustrative of the major trends in the period, will be prescribed

Text 1 : John Keats : Selected Poems :

Only the following poems are prescribed :

1. Ode on a Grecian Urn
2. Ode to Autumn
3. Ode to Psyche
4. La Belle Dame Sans Marci
5. When I have Fears I Ceased to be
6. The Eve of St Agnes
7. Human Seasons
8. Om First Looking into Chapman's Homer.

Text 2 : Thomas Hardy : Tess of the D'ubervilles

Unit 5 : Acquaintance (Detailed Note) :

In this question, students are expected to write in detail about the significance of a particular work in addition to other details like genre, age, theme, the name of the author, the year of publication, the form (type) of the work, and the Age (period) to which it belongs (**Any Four**).

List of Titles for Acquaintance

1. The Prelude
2. Christable
3. Men and Women
4. In Memoriam
5. Dover Beach
6. Culture and Anarchy
7. The Lotus Eaters
8. Oliver Twist
9. Persuasion
10. Prometheus Unbound
11. The Mayor of Castorbride
12. Adam Bede.

Recommended Books :

1. Emile Legouis & Cazamian : History of English Literature
2. R. D. Trivedi : A Compendious History of English Literature
3. Edward Albert : History of English Literature - (Fifth Edition)
4. The Cambridge Guide to Literature in English
5. The Oxford Companion to English Literature.

Paper-VII

History of English Literature 1901-2000 (Twentieth Century Literature)

Units 1-2 :

The following topics have been prescribed :

1. General characteristics of the Age
2. War Poetry
3. Poetic Drama
4. Comedy of Ideas
5. Stream of Consciousness Novel
6. Movement Poetry
7. Absurd Drama
8. Modernist Poets - (Hopkins, Eliot, Auden)

Units 3-4 : Texts :

Two texts, illustrative of the major trends of the period, will be prescribed.

Text 1 : George Orwell : Animal Farm.

Text 2 : T. S. Eliot : Selected Poems.

Only the following poems are prescribed :

- (i) Journey of the Magi
- (ii) Gerontion
- (iii) The Hollow Men
- (iv) To the Indians who Died in South Africa
- (v) Preludes.

Unit 5 : Acquaintances (Detailed Note)

In this question, students are expected to write in detail about the significance of a particular work in addition to other details like genre, age, theme, the name of the author, the year of publication, the form (type) of the work and the Age (period) to which it belongs. (any four).

List of Titles for Acquaintance

- (1) The Waste Land
- (2) Arms and the Man
- (3) Brave New World
- (4) The Kitchen
- (5) Marriage and Morals
- (6) The Tower
- (7) The Home Coming
- (8) Waiting for Godot
- (9) Ulysses
- (10) A Room of One's Own
- (11) The Great Gatsby
- (12) The Portrait of an Artist as a Young Man.

Recommended Reading :

1. A. C. Ward : 20th Century English Literature 11th Edition, London, 1951
2. Edward Albert : A Short History of English Literature (Fifth Edition)
3. W. H. Hudson : An Outline History of English Literature
4. Boris Ford : Pelican Guide to English Literature.

Paper-VIII : Forms of Literature

Units 1 & 2 : Forms :

Two literary forms will be prescribed - (including history of the form)

Units 3 & 4 : Texts

One illustrative text for each form will be prescribed

Unit 5 A short note question based on both texts

Unit 1 Form-1 : Tragedy

- (i) Definition and characteristics
- (ii) Growth and development
- (iii) Types of Tragedy

Unit 2 Text-1 : Arthur Miller : Death of a Salesman

Unit 3 Form-2 : Novel

- (i) Definition and Characteristics
- (ii) Growth and development
- (iii) Types of Novel
- (iv) Novel as Social Documentary/History

Unit-4 Text-2 :

William Golding : Lord of the Flies.

Unit-5 Short Notes : There will be a question of short notes based on both the texts

Recommended Books :

- (i) F. L. Lucas : Tragedy
- (ii) E. M. Foster : Aspects of Novel
- (iii) A. H. Upham : The Typical Forms of English Literature
- (iv) B. Prasad : A Background to the Study of English Literature.

Paper-IX : Literary Criticism

Units 1 to 3

There will be three questions, each of 14 marks on the following critics :

1. Sir Philip Sidney
2. John Dryden
3. Samuel Coleridge
4. Mathew Arnold
5. T. S. Eliot
6. I. A. Richards
7. F. R. Leavis
8. Northrop H. Frye
9. Jacques Derrida
10. Gayatri Spivak-Chakravarty.

Unit 4 & 5 : Elements of Indian Poetics :

There will be two questions each of 14 Marks on the following topics.

1. Principles of Indian aesthetics and Indian poetics.
2. The Concept and Structure underlying Natyashastra.
3. Aspects of Natyas conceived by Bharatamuni.
4. The Theory of Rasa and its Structure.
5. Dhvani in Anandvardhana's Dhvanyaloka.
6. Abhinav Gupta's contribution to Indian poetics.

Recommended Reading :

1. Nandi Tapasvi, Bharat Munipranitam Natyasastram, Vol. 2 (Chpt. 6) Ahmedabad, Saraswati Pustak Bhandar (1995)
2. Natyasastra Vol. 1, Ch.-6 Baroda : Gaekwad's Oriental Series.
3. Rajan, P. K. - Indian Poetics and Modern Texts : Essays in Criticism New Delhi S. Chand & Co. Ltd.
4. B. Prasad - A short History of English Criticism Macmillan, 1984.
5. R. A. Scott James : Making of Literature. New Delhi : Allied Publishers, 1964.
6. Wimsatt and Brooks : Literary Criticism, A Short History Calcutta, 1964.
7. A Handbook of Critical Approaches to Literature : Indian Edition - (OUP)
8. Natya Shastra by Kapila Vatsayana, Sahitya Academy.
9. Indian Theatre, Compiled by NSD, Pub. NSD, New Delhi.

X-B : American Literature

There will be five questions in this paper :

Units 1 to 3 : There will be three tests : Prose, Poetry & Drama.

Units 4 & 5 : Questions from the three texts will be asked :

- Texts :** (1) Tennessee Williams : **A Street Car Named Desire.**
(2) Toni Morrison : **Beloved**
(3) Emily Dickinson : **Selected Poems.**

Only the following poems are prescribed :

1. Because I could not stop for Death
2. A Bird Came down the Walk
3. The Wind Tapped Like a Tired Man
4. I Felt a Funeral in my Brain
5. These are the days when birds come back...
6. 'Hope' is the thing with feathers...
7. I died for beauty, but was scarce...
8. I dreaded that first robin, so...
9. Before I got my eye put out...
10. Success is counted sweetest.

Paper X-C : Women's Writing

Units 1 & 2 : There will be two questions on following topics :

1. Problems facing Women Writers
2. Concepts of Masculinity and Femininity
3. Concept of Androgyny
4. Woman and Language
5. 'Angel of the house' image and its implications.

TY BA (Ext) 27

Units 3 & 4 : Texts : One general question on each text will be asked.

1. Revenue stamp by Amrita Pritam.
2. Shashi Deshpande - **A Matter of Time.**

Unit-5 : There will be a short notes question based on both the texts (2/4)

Recommended reading :

1. Mitchell, Juliet : "Femininity Narrative and Psychoanalysis" in Modern Criticism and Theory : A Reader : Eds. David Lodge and Wood. Pearson Pub. 2003.
2. Elaine Showalter : A Literature of Their own, Princeton : 1977.
3. Shashi Tharu & K. Lalita : Women Writing in India, Edited - 2 volumes.

Paper XI-A : Indian Literature in English

Unit 1 to 3 :

There will be three texts : Prose, Poetry and Drama.

General question will be asked on each text.

The following texts are prescribed :

1. R. K. Narayan : **Waiting for Mahatma**
2. Mahesh Dattani : **Tara**
3. Anita Nair : **malabar Mind** (Pub. Yeti Books).

Following poems are prescribed.

1. Mostly a Man, Sometimes A God
2. May You Sleep a Million Years Shiva
3. Vulcan in Brindaban
4. Vulcan in Love
5. Malabar Mind
6. Sleepstar
7. The House is Waiting
8. Rain
9. The Soldier's Song
10. A Gaggle of Gazebo Thoughts.

Units 4 : One short note question (2 from each text)

Unit 5 : Acquaintance (Detailed Note)

In this question, students are expected to write in detail about the significance of a particular work in addition to other details like genre, age, theme, the name of the author, the year of publication, the form (type) of the work, and the Age (period) to which it belongs. (any **four**).

List of titles for Acquaintance

- (1) Fire and the Rain
- (2) Shame
- (3) The Golden Gate
- (4) Fire on the Mountain
- (5) Time to Change
- (6) River Sutra
- (7) The Inheritance of Loss
- (8) The White Tiger
- (9) Coolie

- (10) My Experiments with Truth
- (11) Discovery of India
- (12) The Sea of Poppies.

Paper XI B : Indian Writing in Translation

Unit 1 to 3 : There will be three texts : Prose, Poetry & Drama :

Text :

1. **Tamas** : Bhaishma Sahani
2. **Gitanjali** : Rabindranath Tagore.
3. **Silence** : The Court is in Session : Vijay Tendulkar

Unit 4 : One short note question (2 from each text)

Unit 5 : Acquaintance (Detailed Note)

List of titles for Acquaintance :

1. Anandmath (Anandmath)
2. Revenue Stamp (Rasidi Ticket)
3. Gora (Gora)
4. Endurance : A Droll Saga (Manvi ni Bhavai)
5. Seven Steps in the Sky (Saat Pagla Aakash Ma)
6. Yagnaseni (Yagnaseni)
7. My Experiments with Truth (Mara Satya Na Prayago)
8. Vultures (Gidhade)
9. Tamas (Tamas)
10. One Day in Ashadha (Ashadh ka Ek Din)
11. Samskara (Samskara)
12. Chhappa of Akho (Akha na Chhappa).

ગુજરાતી

તૃતીય વર્ષ બી.એ. (૨૦૧૨)ની પરીક્ષા માટે

પ્રશ્નપત્ર-૬ : અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ખંડ : ૧

એકમ : ૧

- (અ) સુધારક યુગ : રાજકીય, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો, સાહિત્યક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો, અને નોંધપાત્ર સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓ
- (બ) ગદ્ય-પદ્યના સ્વરૂપો : 'વેનચરિત', 'મારી હકીકત', 'લલિતા દુઃખદર્શક' સાસુ વહુની લડાઈના સંદર્ભે (નોંધ : વર્ષ ૨૦૧૦ની પરીક્ષા પૂરતું)

એકમ : ૨

- (અ) સાક્ષર યુગ : રાજકીય, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો, સુધારક યુગથી જુદા પડતાં લક્ષણો - સાહિત્યક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો અને સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓ
- (બ) નરસિંહરાવ, ગોવર્ધનરામ, રમણભાઈ નીલકંઠ, ન્હાનાલાલ, કાન્ત, કલાપી મણિલાલ ન. દ્વિવેદી, બ. ક. ઠાકોર આદિનો સર્વાંગી અભ્યાસ
- (ક) કુસુમભાળા 'કલાન્ત કવિ', 'રાઈનો પર્વત', 'જયા જયન્ત', 'પૂર્વાલાપ', 'ભણકાર'નો પરિચય

એકમ : ૩ :

- (અ) ગાંધી યુગ : રાજકીય, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો, વ્યાવર્તક સાહિત્યિક વલણો - સાહિત્યક્ષેત્રે થયેલાં નવપ્રસ્થાનો અને પ્રવૃત્તિઓ.
- (બ) ગાંધીજી, ક. મા. મુનશી, ધૂમકેતુ, રા. વિ. પાઠક, ઉમાશંકર જોશી, સુંદરમ્ જયંતી દલાલ, જયંત ખત્રી, ર.વ. દેસાઈ, ઝવેરચંદ મેઘાણી, પન્નાલાલ પટેલ, દર્શકનો સર્વાંગી અભ્યાસ
- (ક) 'સત્યના પ્રયોગો', 'જય સોમનાથ', દ્વિરેફની વાતો-૧, મહાપ્રસ્થાન, ખોલકી અને નાગરિકા, ખરા બપોર, સોરઠ તારાં વહેતાં પાણી, માનવીની ભવાઈ, ઝેરતો પીધાં છે જાણી જાણી, સંગદા, અમૃતાનો પરિચય.
- (ડ) ટૂંકી વાર્તા ક્ષેત્રે અને એકાંકી ક્ષેત્રે થયેલું નવપ્રસ્થાન.

એકમ : ૪ : સાહિત્ય સ્વરૂપોનો વિકાસ : નિબંધ, આત્મકથા, નવલકથા, નવલિકા (ટૂંકી વાર્તા), નાટક, એકાંકી, જીવનકથા, ઊર્મિકાવ્ય (ગઝલ, સોનેટ, ગીત આદિ).

એકમ : ૫ : ચાર એકમમાંથી માત્ર હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછવા. નીચેના મુદ્દાઓનો સઘન અભ્યાસ કરો.

- (અ) ગુજરાતીમાં પ્રવાસ સાહિત્ય (બ) ગુજરાતીમાં હાસ્ય સાહિત્ય (ક) ગુજરાતીમાં ચરિત્ર સાહિત્ય
- (ડ) સુધારક યુગ, સાક્ષરયુગ અને ગાંધીયુગનું સાહિત્યિક પત્રકારત્વ અને સામયિક પ્રવૃત્તિ

(નોંધ : પ્રત્યેક એકમમાંથી એક એમ કુલ પાંચ પ્રશ્નો સરખા ગુણના પૂછાશે. અભ્યાસક્રમને સમગ્ર રીતે આવરી લેવા પ્રશ્નોને અ. બ. વિભાગમાં વહેંચી શકાશે.

સંદર્ભગ્રંથો

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસ રેખા : ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : રમેશ ત્રિવેદી
૪. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : બહેચરભાઈ પટેલ
૫. અર્વાચીન કવિતા : સુન્દરમ્
૬. આધુનિક કવિતા પ્રવાહ : જયંત પાઠક
૭. ગુજરાતી સાહિત્યની રૂપરેખા-૨ : વિજયરાય વૈદ્ય
૮. ગુજરાતી બાલસાહિત્ય : શ્રદ્ધા ત્રિવેદી.

પ્રશ્નપત્ર-૭ : ભાષાવિજ્ઞાન અને ગુજરાતી ભાષાનો પરિચય

એકમ ૧ : ભાષાનો સામાન્ય પરિચય :

- (અ) ભાષાનું માનવવ્યવહારમાં સ્થાન અને તેના ઉપયોગો
- (બ) વ્યાખ્યાઓને આધારે સ્વરૂપ લક્ષણો
- (ક) ભાષાના સામાજિક, સાંસ્કૃતિક પ્રાસંગિક સ્વરૂપ-ભેદો
- (ડ) ભાષા-વ્યવસ્થાનાં વિવિધ સ્તરો : ધ્વનિઘટક, પદ, વાક્ય અને ઉક્તિ.

એકમ ૨ :

- (અ) માન્ય ભાષા અને બોલી
- (બ) ગુજરાતી ભાષાની પ્રાદેશિક બોલીઓ : ઉત્તર ગુજરાતની, મધ્ય ગુજરાતની, દક્ષિણ ગુજરાતની, સૌરાષ્ટ્રની (એનાં ઉચ્ચારણ, વ્યાકરણ અને શબ્દભંડોળ લક્ષણો)
- (ક) ઉચ્ચારણપ્રક્રિયા (ડ) ગુજરાતી ભાષાના ધ્વનિઘટકો

એકમ ૩ : ગુજરાતી ભાષાનો વિકાસક્રમ (ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં)

- (અ) ભારતનાં ભાષાકુળો
- (બ) ભારત-યુરોપીયથી ભારતીય આર્ય સુધીનો પરિચય, ભારતીય આર્યની વિકાસરેખાના મહત્વનાં અને ભેદક લક્ષણોનો પરિચય
- (ક) અપભ્રંશથી અર્વાચીન ગુજરાતી સુધીની વિકાસરેખા - મહત્વનાં ભેદક લક્ષણો સાથે ગુજરાતીનાં મહત્વનાં ધ્વનિપરિવર્તનો

TY BA (Ext) 30

- (૧) સંયુક્ત વ્યંજનોનો લોપ અને પૂર્વસ્વરદીર્ઘત્વ (૨) અઈ- અઉનાં પરિવર્તન
(૩) સ્વરમધ્યવર્તી ક, ગ, ચ, જ, ત, દ નો લોપ (૪) ય નો જ, પ નો વ
(૫) ગુજરાતીનું શબ્દભંડોળ.

એકમ ૪ : માન્ય ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ :

(ક) અંગસાધક પ્રત્યય :

(૧) પૂર્વ પ્રત્યયો : કુ, દુસૂ, સમ, અ, અનૂ, ક, વણ, સ, કમ, ગેર, બદ, બિન, બે (૨) પર પ્રત્યયો :
નામિક (સંજ્ઞા સાધક) અ, ય, તા, ત્વ, આશ, આઈ, પણ, ઈ, ગી, ગીરી (વિશેષણ સાધક) ઈ, ઈય, વિન,
આળુ, ગર, ખોર, દાર, બાજ (આખ્યાતિક સંજ્ઞાસાધક) અન-અના, અણ-અણા, આઈ, સક, આણ, આવર,
તર, આમણ (આખ્યાતિક વિશેષણ સાધક), આઉ-ઉ (૩) અંગવિસ્તારક : અ, ક, ડ, લ, ઈય, તત્સમ, દૃશ્ય,
વિદેશી અને અર્વાચીન ભારતીય ભાષાઓના સ્વીકૃત શબ્દોના ઉલ્લેખો સાથે

(ખ) રવાનુકારી અને દ્વિરુક્ત શબ્દો

(ગ) સમાસરચના

(ઘ) ગુજરાતી ભાષાના સંયોજકો, કૃદન્તો, નિપાતો, ઉદ્ગારવાચકો

એકમ ૫ :

(ક) નામપદ : (૧) ગુજરાતી ભાષાની લિંગવ્યવસ્થા (૨) ગુજરાતી ભાષાની વિભક્તિ વ્યવસ્થા
(૩) ગુજરાતી ભાષાની વચન વ્યવસ્થા (૪) વિકારી-અવિકારી નામ અને વિશેષણ

(ખ) ક્રિયાપદ (૧) આખ્યાતિક રૂપો (૨) સંયુક્ત ક્રિયાપદો

(ગ) વાક્યના પ્રકારો.

સંદર્ભગ્રંથો

૧. જયંત કોઠારી : ભાષા પરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ
૨. પ્રબોધ પંડિત : ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિ સ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન
૩. ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી : વ્યુત્પતિવિચાર
૪. ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી : થોડોક વ્યાકરણવિચાર
૫. ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી : ગુજરાતી ભાષાનું ઐતિહાસિક વ્યાકરણ
૬. ઉર્મિ દેસાઈ : વ્યાકરણવિમર્શ
૭. ઉર્મિ દેસાઈ : ભાષાનુસંગ
૮. યોગેન્દ્ર વ્યાસ : ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ
૯. યોગેન્દ્ર વ્યાસ : બોલી વિજ્ઞાન
૧૦. અરવિંદ ભંડારી : ગુજરાતી વાક્ય રચના
૧૧. પીકી શાહ : ગુજરાતીમાં સહાયકારી ધાતુઓ.

પ્રશ્નપત્ર : ૮ - સાહિત્ય-વિવેચનના સિદ્ધાંતો :

એકમ ૧ :

(અ) લલિતકલાની વિભાવના

(બ) સાહિત્યકલાની વિભાવના

(ક) કલાના વિભિન્ન પ્રકારો.

એકમ ૨ : સંસ્કૃત સાહિત્યની વિચારધારાઓ :

(અ) રસ, ધ્વનિ, વક્રોક્તિ, રીતિ, અલંકાર અને ઔચિત્યનો પરિચય

(બ) પ્રશિષ્ટ સાહિત્ય, કૌતુકરાગી સાહિત્ય, વાસ્તવદર્શી સાહિત્ય, આધુનિક સાહિત્યની વિચારધારાઓનો પરિચય.

એકમ ૩ :

(અ) કાવ્યની વ્યાખ્યા (પૂર્વ અને પશ્ચિમ સંદર્ભે)

(બ) કાવ્યહેતુ

(ક) કાવ્યનાં પ્રયોજનો

(ડ) શબ્દની શક્તિ : અભિધા, લક્ષણા, વ્યંજના,

(લક્ષણાના પ્રકારો અપેક્ષિત છે, લક્ષણાના પ્રભેદો અને વ્યંજનાના ભેદો અપેક્ષિત નથી.)

(ઈ) અનુકરણ (પ્લેટો - એરિસ્ટોટલના સંદર્ભમાં)

એકમ ૪ : સર્જન પ્રક્રિયા સાથે સંકળાયેલા તત્ત્વો

(અ) અલંકાર (બ) છંદ-ગેયતા-લય (ક) કલ્પન (ડ) પ્રતીક (ઈ) પુરાકલ્પન (ફ) સાહિત્ય પ્રકારો : નવલકથા, ટૂંકીવાર્તા, નાટક, ખંડકાવ્ય, ગઝલ, સોનેટનો પરિચય (ગ) પરંપરા અને પ્રયોગ

એકમ ૫ : સર્જન - ભાવન - વિવેચન :

(અ) અભિવ્યક્તિ અને પ્રત્યાયન

(બ) કારયિત્રી અને ભાવયિત્રી પ્રતિભા, વિવેચનની વિભાવના

(ક) સર્જન-પ્રક્રિયા : અનુભૂતિ, કલ્પના, શૈલી, સાહિત્યિક રુચિ

(ડ) વિવેચન : ૧. સિદ્ધાંતલક્ષી વિવેચન, ૨. પ્રત્યક્ષ વિવેચન : વર્ણન, અર્થઘટન, મૂલ્યાંકન

૩. વિવેચનની પદ્ધતિઓ : ઐતિહાસિક, તુલનાત્મક, વર્ણનાત્મક

નોંધ : દરેક એકમમાંથી એક એક કુલ પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા, પ્રત્યેક એકમના ગુણ એક સરખા રાખવા.

સંદર્ભગ્રંથો

૧. ભારતીય કાવ્ય સિદ્ધાંત : જયંત કોઠારી

૨. સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો : નગીનદાસ પારેખ

૩. પ્લેટો - એરિસ્ટોટલનું લોન્જાઈનસની કાવ્યવિચારણા - જયંત કોઠારી

૪. સાહિત્ય વિવેક : નગીનદાસ પારેખ

૫. સંજ્ઞાન : ડૉ. સુમન શાહ

૬. ભારતીય સાહિત્યવિચાર મંજૂષા ભાગ ૧-૨ : બેટાઈ-કંસારા (સંપાદકો)

૭. સુરેન્દ્રનાથ દાસ ગુપ્તા (અનુ. નગીનદાસ પારેખ), કાવ્ય વિચાર

૮. શિરીષ પંચાલ, પશ્ચિમનું સાહિત્ય વિવેચન-૧

૯. શિરીષ પંચાલ નવલકથા

૧૦. વિજય શાસ્ત્રી, ટૂંકી વાર્તા

૧૧. જયદેવ શુકલ, ખણ્ડકાવ્ય

૧૨. રશીદ મીર, ગુજરાતી ગઝલની સૌંદર્યમીમાંસા

૧૩. વિનોદ જોષી, સોનેટ

૧૪. સુમન શાહ (સંપાદક, સ્વરૂપ સંનિધાન.)

પ્રશ્નપત્ર : ૯ ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ખંડ-૨ અને કાવ્યનાં તત્ત્વો

એકમ ૧ : અનુગાંધી યુગનું સાહિત્ય :

(અ) અનુગાંધી યુગનાં લક્ષણો - ગાંધી યુગથી જુદાં પડતાં વલણો

(બ) સર્જકો : રાજેન્દ્ર શાહ, નિરંજન ભગત, પ્રિયકાન્ત મણિયાર, કૃષ્ણલાલ શ્રી ધરાણી, ઉશનસૂ અને જયંત પાઠકની કવિતાનો અભ્યાસ

(ક) કૃતિઓ : 'બારી બહાર', 'વનાંચલ', 'પરિક્રમા', 'સ્વપ્નપ્રયાણ', 'નમેલી સાંજ', 'મોરનાં ઇંડાં'

એકમ ૨ : આધુનિક અને આધુનિકોત્તર વલણો

(અ) આધુનિક સાહિત્યની વિભાવના - વિશ્વયુદ્ધો પછીની વૈશ્વિક વિચારધારાઓ અસ્તિત્વવાદી, પરાવાસ્તવવાદી, એબ્સર્સવાદી, કલ્પનાવાદી અને વિશ્વસાહિત્યનો ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ

(બ) સુરેશ જોશી, સિતાંશુ યશચંદ્ર, લાભશંકર ઠાકર, રઘુવીર ચૌધરી

(ક) કૃતિ પરિચય : અંગત, નકલંક, અંધારી ગલીમાં સફેદ ટપકાં, નાઈટમેર, વ્યથાનાં વીતક, વિદિશા, અથવા પેરેલીસીસ કોઈ પણ એક કુલનું નામ બોલો તો

- (૧) સાંપ્રત નવલકથા
- (૨) સાંપ્રત ટૂંકીવાર્તા
- (૩) સાંપ્રત નાટક-એકાંકી
- (૪) સાંપ્રત નિબંધ

એકમ ૩ : (અ) છંદોની ઓળખ (બંધારણ સાથે)

અક્ષરમેળ, મંદાકાન્તા, શિખરિણી, પૃથ્વી, હરિણી, વસંતતિલકા, સ્વધરા, ઉપજાતિ, શાર્દૂલવિકીરિત, અનુષ્ટુપ, મનહર

માત્રામેળ : ચોપાઈ, દોહરો, હરિગીત, જૂલણા, સવૈયા, કટાવ.

એકમ ૪ : નીચેના અલંકારોની ઓળખ :

ઉપમા, રૂપક, ઉત્પ્રેક્ષા, વ્યતિરેક, અતિશયોક્તિ, વ્યાજસ્તુતિ, સ્વભાવોક્તિ, છંદ, અલંકાર, કલ્પન, પ્રતિક, દૃષ્ટાંત, શબ્દાનુપ્રાસ, વર્ણાનુપ્રાસ

એકમ ૫ : કાવ્યનો વિવરણાત્મક આસ્વાદ :

સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'આધુનિક કવિતાપ્રવાહ' - જયંત પાઠક
૨. 'સ્વાતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી કવિતા' - દક્ષા વ્યાસ
૩. 'આધુનિક કવિતા' - ભોળાભાઈ પટેલ
૪. 'સાહિત્યમાં આધુનિકતા' - સુમન શાહ
૫. 'આધુનિક કવિતામાં ભાષાકર્મ' - સતીશ વ્યાસ
૬. 'કાવ્યબાની' - નીતિન મહેતા
૭. 'મધ્યમ પિંગળ' - રા. વિ. પાઠક
૮. 'ગુજરાતી કવિતાનો આસ્વાદ' - સુરેશ જોષી
૯. જયંત કોઠારી, આસ્વાદ અષ્ટાદશી
૧૦. ઉમાશંકર જોષી - પ્રતિભા અને પ્રતિભાવ
૧૧. 'મધ્યમાલા' - ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૧૨. 'સાદસ્યમૂલક અલંકારો' - અજીત ઠાકોર
૧૩. 'છાન્દસી' - કાન્તિલાલ કાલાણી
૧૪. 'ભાષા-છંદ અલંકાર' - વિજય શાસ્ત્રી

પ્રશ્નપત્ર-૧૦ ગુજરાતીની વિશિષ્ટ કૃતિઓ :

૧. ભરતેશ્વર બાહુબલિ રાસ : સંપા. બળવંત જાની
૨. સુદામાચરિત્ર : સંપા. મધુસુદન પારેખ અને જયંત કોઠારી
૩. સત્યના પ્રયોગો : ગાંધીજી
૪. પ્રિયજન : વિનેશ અંતાણી

એકમ - ૧ જે તે કવિના જીવન સમય સર્જનમાંથી ઓબ્જેક્ટિવ પ્રશ્નો પૂછવા.

એકમ - ૨ પસંદ કરેલ પ્રથમ અને બીજી કૃતિમાંથી સામાન્ય પ્રશ્નો અને નોંધો

એકમ - ૩ (અ) પસંદ કરેલ પ્રથમ અને બીજી કૃતિમાંથી સામાન્ય પ્રશ્નો અને નોંધો

(બ) નવલકથા સ્વરૂપ અને ઇતિહાસનો ટૂંકો પરિચય

(નોંધપાત્ર સર્જકોની કૃતિઓના સંદર્ભમાં)

એકમ - ૪ પસંદ કરેલ પ્રથમ અને બીજી કૃતિઓમાંથી ટૂંકનોંધો

એકમ - ૫ પસંદ કરેલ ત્રીજી અને ચોથી કૃતિઓમાંથી ટૂંકનોંધો

સંદર્ભગ્રંથો :

(૧) ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ ભાગ-૧ થી ૩

(૨) ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ભાગ-૧ થી ૬

(૩) ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, (મધ્યકાળ) : અનંતરાય રાવલ

TY BA (Ext) 33

પ્રશ્નપત્ર-૧૧ : સાહિત્યિક નિબંધ અને લેખન કૌશલ અને કૃતિઓનો અભ્યાસ (ભારતીય અને વિદેશી કૃતિઓ) :

એકમ - ૧ નિબંધો (૧૨૦૦ જેટલા શબ્દોમાં નિબંધ અપેક્ષિત છે.)

- (૧) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યમાં પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ
- (૨) મધ્યકાલીન ગુજરાતી આખ્યાન
- (૩) મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિત
- (૪) ગુજરાતી રંગભૂમિ
- (૫) ગુજરાતી અછાંદસ કવિતા
- (૬) ગુજરાતી સાહિત્ય પર પાશ્ચાત્ય સાહિત્યનો પ્રભાવ
- (૭) સાહિત્ય અને સમૂહ માધ્યમો
- (૮) ગુજરાતી સાહિત્યમાં નારીવાદી વલણો
- (૯) ગુજરાતી દલિત સાહિત્ય
- (૧૦) લોકસાહિત્ય

એકમ ૨ : (અ) કોશનું મહત્વ અને કોશના પ્રકારો

(બ) સૂચિનું મહત્વ અને સૂચિના પ્રકારો

એકમ ૩ : કૃતિઓનો પરિચય (ભારતીય અને વિદેશી)

(અ) (૧) વેદીંગ ફોર ગોદા (૨) ઓલ્ડમેન એન્ડ ધ સી (૩) શ્રી સીસ્ટર્સ (૪) આઉટ સાઈડર

(બ) ભારતીય કૃતિઓ (૧) ગોરા (૨) યયાતિ (૩) સંસ્કાર (૪) રઘુવંશ (૫) ગોદાન

એકમ ૪ : (૧) સાહિત્યિક સંસ્થાઓનો પરિચય

(૨) સાંપ્રત સાહિત્યિક ઘટનાઓ

(૩) સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

એકમ ૫ : પ્રુફરિડિંગ

(પ્રજ્ઞાયક્ષુ વિદ્યાર્થીઓ માટે થિયરીનો પ્રશ્ન મુકવો)

સંદર્ભગ્રંથો

૧. સંદર્ભ : જયંત કોઠારી
૨. રચનાવલિ : ચંદ્રકાંત ટોપીવાલા
૩. પ્રુફ વાંચન : રતિલાલ નાયક
૪. સમૂહ માધ્યમો અને સાહિત્ય : પ્રીતિ શાહ

હિન્દી

પ્રશ્નપત્ર ૬ : મધ્યકાલીન કાવ્ય (મુખ્ય વિષયકે વિદ્યાર્થીઓં કે લિએ)

૧. પાઠ્યપુસ્તક - પ્રાચીન ંવં મધ્યકાલીન હિન્દી કાવ્ય। સંપાદન : ડૉ. વીરેન્દ્રનારાયણસિંહ। ધ્રુમિલ પ્રકાશન, અહમદાબાદ। પાઠ્યકવિ કબીર, જાયસી, સૂરદાસ, તુલસીદાસ, ધનાનંદ, બિહારી દેવ।

સંદર્ભ ગ્રંથ

૧. પરમ્પરા કા મૂલ્યાંકન - રામવિલાસ શર્મા, રાજકમલ પ્રકાશન, દિલ્લી।
૨. ભક્તિ-આન્દોલન : ઙ્તિહાસ ંરૂ સંસ્કૃતિ, ડૉ. કુંવરપાલસિંહ, વાણી પ્રકાશન, દિલ્લી।
૩. તુલસી કી સાહિત્ય સાધના-લલ્લનરાય, વાણી પ્રકાશન, દિલ્લી।
૪. મહાકવિ સૂરદાસ - નન્દદુલારે વાજપેયી, રાજકમલ પ્રકાશન, દિલ્લી।
૫. રીતિકાલીન સ્વચ્છન્દ કાવ્યધારા - ડૉ. ચન્દ્રશેખર, રાજપાલ ંન્ડ સન્સ, દિલ્લી।
૬. હિન્દીરીતિ સાહિત્ય - ડૉ. ભગીરથ મિશ્ર, રાજકમલ પ્રકાશન, દિલ્લી।
૭. કબીર - ડૉ. હજારીપ્રસાદ દ્વિવેદી, રાજકમલ પ્રકાશન, દિલ્લી।
૮. બિહારી - ડૉ. વિશ્વનાથપ્રસાદ તિવારી, પૂર્ણા પ્રકાશન, વારાણસી।
૯. બિહારી કા નયા મૂલ્યાંકન - ડૉ. બચ્ચનસિંહ
૧૦. કબીરવાણી - ડૉ. સરનામસિંહ શર્મા, પ્રસાદ બુક ટ્રસ્ટ, આગરા।

TY BA (Ext) 34**अंक विभाजन**

३	व्याख्यएँ	३ × ७	२१
२	आलोचनात्मक प्रश्न	२ × १२	२४
२	संक्षिप्त प्रश्न	२ × ५	१०
१४	वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	१५ × १	१५
	कुल अंक		१००

प्रश्नपत्र-७ : साहित्यशास्त्र एवं हिन्दी आलोचना (मुख्य विषय के विद्यार्थियोंके लिए)

(अ) भारतीय साहित्य सिद्धांत :

१. काव्य (१) काव्य परिभाषा, काव्य हेतु, काव्य प्रयोजन, काव्य के प्रकार, काव्य-गुण, काव्य-दोष।
२. शब्द शक्ति : अभिधा, लक्षणा और व्यंजना।
३. रस : रसका परिचय, रस के भेद।
अंग या अवयव : स्थायी भाव, विभाव, अनुभाव एवम् संचारि भाव ।
४. अलंकार : लक्षण एवम् उदाहरण ।

(क) शब्दालंकार :

○ अनुप्रास	○ यमक	○ श्लेष	○ वक्रोक्ति

(ख) अर्थालंकार :

○ उपमा	○ उत्पेक्षा	○ रूपक	○ अतिशयोक्ति
○ विभावना	○ अन्योक्ति	○ अर्थान्तरन्यास	○ द्रष्टांतद

५. छंद : परिचय तथा निम्न छंदों के लक्षण एवम् उदाहरण :

○ दोहा	○ सोरठा	○ चौपाई	○ रोला
○ सवैया	○ कवित्त	○ मन्दाक्रान्ता	○ हरिगीतिका
○ शिखरिणी	○ शार्दूलविक्रीडित	○ इन्द्रवज्रा।	○

विभाग - २ : पाश्चात्य साहित्य सिद्धांत तथा प्रमुख हिन्दी आलोचक :

१. प्लेटो, बड्सर्वर्य, मेथ्यू आर्नल्ड तथा आई. ए. रिचर्ड्स के साहित्य सिद्धांतों का सामान्य परिचय। तथा
- (२) प्रमुख (३) बिम्ब, प्रतीक और मिथक।
- (४) प्रमुख हिन्दी आलोचक :

○ आचार्य रामचन्द्र शुक्ल	○ आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी
○ डॉ. नन्ददुलारे बाजपेयी	○ डॉ. रामविलास शर्मा

संदर्भ ग्रन्थ

१. पाश्चात्य काव्यशास्त्र : इतिहास, सिद्धांत और वाद - डॉ. भगीरथ मिश्र, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।
२. काव्यशास्त्र : डॉ. भगीरथ मिश्र, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।
३. काव्य के रूप : बाबू गुलाबराय, आत्माराम एन्ड सन्स, दिल्ली।
४. सिद्धांत और अध्ययन : बाबू गुलाबराय, आत्माराम एन्ड सन्स, दिल्ली।
५. साहित्यशास्त्र : ओमप्रकाश गुप्त, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद।
६. काव्य प्रदीप : रामबहोरी शुक्ल।
७. भारतीय एवं पाश्चात्य काव्यशास्त्र - योगेन्द्र प्रतापसिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।
८. हिन्दी आलोचना - विश्वनाथ त्रिपाठी, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली।
९. हिन्दी आलोचनाका विकास - नन्दकिशोर नवल।

अंक विभाजन

४.	आलोचनात्मक प्रश्न	४ × ११	४४
२	संक्षिप्त प्रश्न (टिप्पणी)	२ × ६	१२
१४	वस्तुनिष्ठ एवं अतिलघुत्तरी प्रश्न	१४ × १	१४
	कुल अंक		७०

TY BA (Ext) 35

- विशेष सूचना : १. प्रत्येक विभाग में से दो दो प्रश्न अवश्य पूछे जाने हैं।
२. प्रत्येक विभाग में से एक एक टिप्पणी अवश्य पूछी जानी हैं।
३. छंद अलंकार से लक्षण-उदाहरण के रूप में टिप्पणी पूछी जानी हैं।

प्रश्नपत्र-८ हिन्दीनाट्य साहित्य एवं उपन्यास अथवा विशिष्ट साहित्यकार।

(मुख्य विषयके विद्यार्थियों के लिए)

हिन्दी नाट्य साहित्य एवं उपन्यास

१. अषाढ का एक दिन - मोहन राकेश, राजपाल एन्ड सन्स, दिल्ली।
२. सर्व श्रेष्ठ एकांकी - डॉ. नत्थनसिंह, एस, छन्द एन्ड कुं, दिल्ली।
३. जुलुस - फणीश्वरनाथ रेणु, भारतीय ज्ञानपीठ, दिल्ली।

संदर्भ ग्रन्थ

१. आधुनिक नाटक का मसीहा : मोहन राकेश, डॉ. गोविन्द चातक, ईन्द्रप्रस्थ प्रकाशन, नई दिल्ली।
२. मेहन राकेश और उनके नाटक : डॉ. गीरीश रस्तोगी, लोकभारती प्रकाशन, अलाहाबाद।
३. मोहन राकेश : व्यक्तित्व और कृतित्व : धनानंद शर्मा जदली, हिन्दी साहित्य परिषद, अहमदाबाद।
४. नाट्यकार मोहन राकेश : डॉ. सुदरलाल कथूरिया, कुमार प्रकाशन, नई दिल्ली।
५. एकांकी और एकांकीकार : डॉ. रामचरण महेन्द्र, वाणी प्रकाशन दिल्ली।
६. एकांकी : सिद्धनाथकुमार, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
७. फणीश्वरनाथ

अथवा

विशिष्ट साहित्यकार (स्वातंत्र्योत्तर कालीन) : मन्नू भंडारी

१. महाभोज (उपन्यास), राधाकृष्ण प्रकाशन दिल्ली।
२. आपका बंटी (उपन्यास), राधाकृष्ण प्रकाशन दिल्ली।
३. मेरी प्रिय कहानियाँ, राजपाल एन्ड सन्स, दिल्ली।

संदर्भ ग्रन्थ

१. कथाकार मन्नू भंडारी - डॉ. अनिता कपूर, नेशनल पब्लिसिंग हाउस, नई दिल्ली।
२. मन्नू भंडारी का उपन्यास साहित्य - डॉ. नन्दिनी मिश्र, हिन्दी साहित्य भंडार, लखनउ।
३. मन्नू भंडारी का श्रेष्ठ सर्जनात्मक साहित्य - डॉ. राजेन्द्र मिश्र, डॉ. बंशीधर, नटराज पब्लिसिंग हाउस, दिल्ली।
४. कथा लेखिका मन्नू भंडारी - डॉ. ब्रजमोहन शर्मा।
५. मन्नू भंडारी के उपन्यास साहित्य का विश्लेषात्मक अध्ययन - डॉ. नीरजा, सूर्यभारती प्रकाशन, दिल्ली।

अंक विभाजन

३	व्याख्याएँ	३	७	२१
२	आलोचनात्मक प्रश्न	२	१२	२४
२	संक्षिप्त प्रश्न	२	५	१०
१५	वस्तुनिष्ठ एवं अतिलधुत्तरी प्रश्न	१५	१	१५
			कुल अंक	७०

प्रश्नपत्र ९ : हिन्दी भाषा और व्याकरण (मुख्य विषय के विद्यार्थियों के लिए)

विभाग-१ : हिन्दी भाषा और लिपि (ऐतिहासिक विकास)

(अ) भाषा :

१. भारोपीय कुल (भारतीय यूरोपीय)
२. भारतीय आर्यभाषाएँ
३. भारतीय द्रविड भाषाएँ
४. हिन्दी भाषा और उसका क्षेत्र
५. हिन्दी की विभिन्न उपभाषाएँ और बोलियाँ
६. खड़ी बोली: उद्भव और विकास ।
७. हिन्दी शब्द समूह।

(आ) लिपि - उद्भव और विकास

१. देवनागरी लिपि का विकास	३. देवनागरी लिपि का मानक स्वरूप।
२. देवनागरी लिपि की वैज्ञानिकता	४. हिन्दी वर्तनी के नियम।

विभाग-२ : हिन्दी भाषा का व्याकरणिक स्वरूप और उसका विकास (संक्षिप्त परिचय) :

- हिन्दी वर्णों का वर्गीकरण।
- संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण।
  - अव्यय और उसके भेद। क्रिया विशेषण, समुच्चयबोधक, संबंध-सूचक, विस्मयादि बोधक क्रिया और उसके भेद।
  - क्रिया के वाच्य, क्रिया के काल, संयुक्त क्रिया, सहायक क्रिया, वचन, लिंग, कारक और विभक्ति
  - कृदन्त, उपसर्ग और प्रत्यय,
  - समास
- हिन्दी वाक्य रचना, हिन्दी वाक्य-प्रकार, हिन्दी वाक्य का पदपरिचय।

संदर्भ ग्रन्थ

- हिन्दी व्याकरण : पंडित कामता प्रसाद गुरु, नागरी प्रचारिणी सभा, काशी
- हिन्दी भाषा : भोलानाथ तिवारी।
- हिन्दी भाषा उद्भव और विकास : उदयनारायण तिवारी।
- हिन्दी भाषा और लिपिका ऐतिहासिक विकास : सत्यनारायण त्रिपाठी।
- हिन्दी भाषा और लिपिका ऐतिहासिक विकास : वासुदेव नन्दन प्रसाद।
- हिन्दी भाषा का इतिहास : धीरेन्द्र वर्मा।
- हिन्दी गुजराती क्रियापद बंधों का व्यतिरेकी विश्लेषण - डॉ. मायाप्रकाश पांडेय, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद
- प्रयोजन मूलक हिन्दीका वर्तमान - मायासिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।

अंक विभाजन

४	आलोचनात्मक प्रश्न	४	११	४४
२	संक्षिप्त प्रश्न (टिप्पणी)	२	६	१२
१५	वस्तुनिष्ठ एवं अतिलघुत्तरी प्रश्न	१४	१	१४
			कुल अंक	७०

- विशेष सूचना : १. प्रत्येक विभाग से दो - दो प्रश्न पूछे जाने हैं।
२. प्रत्येक विभाग से एक एक टिप्पणी पूछी जानी है।

प्रश्नपत्र १० हिन्दी साहित्य का इतिहास : आधुनिक काल (१९४७ तक) :

इकाई-१ आधुनिक काल - पूर्वपीठिका :

- आधुनिक काल : नामकरण।
- आधुनिक काल : परिस्थितियाँ।
  - राजनीतिक
  - आर्थिक
  - शिक्षा का पश्चिमीकरण
  - यातायात
  - प्रेस जनमत
  - भारतीय नवजागरण।
- आधुनिकता का स्वरूप।
- खजीबोली गद्य का प्रारंभिक स्वरूप।

इकाई-२ काव्यधारा।

(क) भारतेन्दु युग	(ख) द्विवेदी युग	(ग) छायावाद
(घ) प्रगतिवाद	(च) प्रयोगवाद	

इकाई-३ कथा और जीवनी साहित्य :

(क) उपन्यास	(ख) कहानी	(ग) संस्मरण	(घ) रेखाचित्र	(ङ) आत्मकथा एवं जीवनी।

इकाई-४ नाटक और गद्य की अन्य विधाएँ :

(क) नाटक	(ख) एकांकी	(ग) निबन्ध	(घ) आलोचना।

इकाई-५

प्रमुख कृतिकार और कृतियाँ

(अ) प्रमुख कृतिकार :

१. भारतेन्दु	२. मैथिलीशरण गुप्त	३. निराला
४. महादेवी	५. प्रसाद	६. लक्ष्मीनारायण मिश्र
७. प्रेमचन्द	८. जेनेन्द्र	९. यशपाल
		१०. महावीर प्रसाद द्विवेदी

(आ) प्रमुख कृतियाँ

१. प्रियप्रवास	२. अँधेर नगरी	३. पल्लव	४. भूल बिसरे चित्र
५. कुरुक्षेत्र	६. शेखर : एक जीवनी	७. मधुशाला	८. गोदान
९. तारसप्तक	१०. चिन्तामणि		

संदर्भ ग्रन्थ

१. हिन्दी साहित्य का इतिहास। - संपादक डॉ. नगेन्द्र नेशनल पब्लिसिंग हाउस, दिल्ली।
२. हिन्दी साहित्य का दूसरा इतिहास -डॉ. बच्चन सिंह, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
३. हिन्दी

अंक विभाजन

४	आलोचनात्मक प्रश्न	४	११	४४
२	संक्षिप्त प्रश्न (टिप्पणी)	२	६	१२
१५	वस्तुनिष्ठ एवं अतिलघूत्तरी प्रश्न	१४	१	१४
		कुल अंक		७०

प्रश्नपत्र-११

प्रयोजनमूलक हिन्दी अथवा हिन्दी पत्रकारिता - (मुख्य विषय के विद्यार्थियों के लिए)

खंड-क : प्रयोजनमूलक हिन्दीकी अवधा रणा और उसका अनुप्रयोग।

- प्रयोजनमूलक हिन्दी से अभिप्राय और उसकी परिव्याप्ति।
- प्रयोजनमूलक हिन्दीकी प्रयुक्तियाँ और उसके प्रयोगात्मक क्षेत्र।
- प्रयोजनमूलक हिन्दी और पारिभाषिक शब्दावली।
- राजभाषा हिन्दीकी संबैधानिक स्थिति।
- राजभाषा हिन्दीका कार्यान्वयन।
- कार्यालय हिन्दीकी प्रकृति और उसका मुहावरा।
- प्राशासनिक हिन्दी और उसकी शब्दावली।
- प्राशासनिक पत्रचार और उसके प्रकार।
- संक्षेपण, टिप्पण, प्रारूपण एवम् प्रतिवेदन लेखन।

खंड-ख : हिन्दी में मीडिया लेखन एवं अनुवाद।

- जनसंचार-माध्यम - अभिप्राय, स्वरूप और विस्तार।
- जनसंचार-माध्यमों के प्रकार।
- जनसंचार-माध्यमों की भाषिक प्रकृति।
- समाचार लेखन और हिन्दी।
- संवाद लेखन और हिन्दी।
- रेडियो-लेखन और हिन्दी।
- विज्ञापन लेखन।
- संपादन-कला के सिद्धांत।
- अशुद्धि शोधन।
- प्रूफ पठन।
- अनुवाद की अवधारणा और उसका महत्त्व।

TY BA (Ext) 38

खंड-ग : पारिभाषिक शब्दावली

सूचित पारिभाषिक शब्दों की सूची

Above : ऊपर	Academic : शैक्षणिक
Account : लेखा, खाता	Accountant : लेखाकर
Acknowledgement : रसीद, पावती	Adhoc : तदर्थ /केलिए
Additional : अतिरिक्त	Administration : प्रशासन
Administratior : प्रशासक	Adviser : सलाहकार
Advocate : अधिवक्ता/वकील	Affiliation : सम्बन्धन
Agenda : कार्यसूची	Allotment : Abantan
Agreement : अनुबंध	Analytical : vishleshan
Appentrice : शिक्षु	Appointment : नियुक्ति
Appraiser : मूल्य निरूपक	Approval : अनुमोदन
Arrears : बकाया	Assembly : सभा
Assets : परिसम्पत्ति	Assistant : सहायक
Atomic Energy : परमाणु ऊर्जा	Attachment : कुर्की
Auditor General : महालेखा परीक्षक	Autonomous : स्वायत्त
Balance-Sheet : तुलनपत्र	Ballot : मतपत्र
Bank : बैंक	Bearer Cheque : वाहक चेक/धनी जोग
Basic : बुनियादी/मूल	Bill of exchange : विनिमय पत्र
Budget : आर्य खर्च विवरण	Business hours : कार्यसमय
By order : के आदेश से	By product : गौण उत्पादन
Chief : मुख्य/प्रमुख	Candidate : अभ्यर्थी
Cabinet : मंत्री-मंडल	Census : जनगणना
Cashier : खजांची	Central Excise : केन्द्रीय उत्पादन शुल्क
Certificate : प्रमाणपत्र	Chairman : सभापति
Chairperson : सभाध्यक्ष/सभापति	Chancellor : कुलाधिपति
Circular : परिपत्र	Cited/quoted : उद्धृत
Clerk : लिपिक	Closing Balance : अंत शेष
Collector : समाहर्ता	Committee : समिति
Commssion : आयोग	Compensation : क्षतिपूर्ति
Constitutional : संवैधानिक	Co. : सह-
Confirmation : स्थायीकरण	Controller General : महानियंत्रक
Co-opted : सहयोजित	Corporation : निगम
Council : परिषद	Credit Note : साख पत्र
Current Account : चालू खाता	Crossed Cheque : रेखांकित चेक
Daily wages : दैनिक मजदूरी	Custom : सीमाशुल्क
Debenture : ज्ञाणपत्र	Data : आधारसामग्री/ऑकडे
Decorum : शिष्टाचार	Decentralization : विकेन्द्रीकरण
Despatcher : प्रेषक	Deliberately : जानबूझकर
Defamation : मानहानि	Department : लेखा विभाग
Defence : रक्षा	Deputy : उप
Delay regretted : विलंब के लिए खेद	Designation : पदनाम
Director : निर्देशक, संचालक	Directorate : निदेशालय
Discipline : अनुशासन	Dismissal : पदच्युति
Disqualification : अयोग्यता	Dividend : लाभांश
Drafting : आलेखन	Earned leave : अर्जित छुट्टी
Earnest-money : बयाना	Employee : कर्मचारी
Employer : नियोक्त	Encashment : तुडाना

TY BA (Ext) 39

Endorsed Cheque : पृष्ठांकित चेक
Endow : प्रदान करना
Engineer : अभियन्ता
Enterprise : उद्यम
Entity : अस्तित्व
Equation : समीकरण
Escort : मार्गरक्षी अनुरक्षक
Evacuation : निकासी
Evaporate : बाष्पन करना
Excise : उत्पादन शुल्क, आबकारी
Ex-officio : पदेन
Expedite : शीघ्र निबटाना
Farm : क्षेत्र
Fat : चर्बी
Federal : सन्धीय
Fen : दलदल
Fertilizer : उर्वरक
File : फाइल/मिसिल/सचिका
Fire Engine : दमकल
Food Grains : खाद्यान्न
For approval : अनुमोदनार्थ
For disposal : निपटाने के लिए
Freight : भाड़ा
Fundamental : मूल
Genuine : प्रामाणिक
Governor : राज्यपाल
Gratuity : अनुग्रहण
Headquarters : मुख्यालय
Honorarium : मानदेय
Identity Card : पहचानपत्र
Illegible : अपाठ्य, अस्पष्ट
Image : प्रतिमाबिम्ब
Imitation : अनुकरण
Immovable : स्थावर
In anticipation of : की प्रत्याशा में
In course of business : काम के दौरान
In lieu of : के बदले में
In-charge : प्रभारी
Incompetent : अक्षम
Index : सूची/सूचकांक
Indigo : नील
Industry : उद्योग
Inflammable : ज्वलनशील
Inquiry : जाँच
Inspector : निरीक्षक
Intended : अभिप्रेत
Joint : संयुक्त
Judiciary : न्यायिक

Endorsement : पृष्ठांकन
Endowment : स्थायी निधि
Enrollment : नामांकन
Entertainment : मनोरंजन/आदर सत्कार
Environment : पर्यावरण
Era : काल, संवत, सन्
Estimate : अन्दाज लगाना
Evaluate : मान निकालना मूल्यांकन
Evolution : क्रम विकास
Exempt : मुक्त
Expansion : विस्तार
Export : निर्यात्
Farming : खेती करना
Fault inspection : दोष, निरीक्षण
Fellowship : शिष्यवृत्ति
Fertile : उर्वर
Fertilizer : उर्वरक
Finance : वित्त/पूँजी
Fiscal : राजकोषीय
Foot-note : पादटिप्पणी
For consideration : विचारार्थ
For information : सूचनार्थ
Fraud : जालसाजी
Gazette : राजपत्र
Good Offices : मध्यस्थता
Grant : अनुदान
Guardian ; संरक्षक
His Majesty : महामहिम
Honorary : सन्मानसूचक/अवैतनिक
Illegal : अवैध
Illegitimate : अवैद्य
Imagination : कल्पना
Immediate : तात्कालिक
Immune : निरापद
In consultation with : से परामर्श करके
In course of limit : यथा समय
In operation : अमल में
Income-tax : आयकर
Indent : मांगपत्र
Indicator : संकेतक
Indirect : परोक्ष
Inference : अनुमान, निष्कर्ष
Injunction : निषेधाज्ञा
Inspection : निरीक्षण
Institute : संस्थान
Incidental : प्रासंगिक
Journal : रोजनामचा
Jurisdiction : अधिकार क्षेत्र

TY BA (Ext) 40

Keep in abeyance : मुलत्वीरखा जाय
Land : भू/जमीन
Lease : पट्टा
Leave : छुट्टी/अवकाश
Liasion : संपर्क
Licence : अनुज्ञापति
Manunl : शारीरिक
Member : सदस्य
Memorandum : ज्ञापन
Mititary : सैन्य/फ्रौजी
Monopoly : एकाधिकार
Nominal : नाम मत्र
Nominee/Nominated : मनोनीत व्यक्ति
Nota bene (or N B) : विशेष ध्यान दीजिए
Null & Void : बातिल और शून्य
Officer : अधिकारी
On Deputation : प्रतिनियुक्ति
Opening Balance : अदिशेष जमा रोकड
Orders are solicited : कृपया आदेश दें
Par-excellence : उत्कृष्ट
Parliamentary : संसदीय
Pay : वेतन
Penal Code : दंड संहिता
Post and Telegraph :
Power of Attorney : मुख्तारनामा
Proposal : प्रस्ताव
Pros & Cons : पक्ष-विपक्ष
Provident Fund : भविष्यनिधि
Quota : यथांश
Recognition : मान्यता
Recruitment : भर्ती
Reference : संदर्भ
Regional : प्रादेशिक
Registrar : कुलसचिव/पंजीकार
Regulation : विनियम
Remuneration : पारिश्रमिक
Resignation : त्यागपत्र
Revenue : राजस्व
Routine : नित्यकर्म
Proposal : प्रस्ताव
Sanctional : स्वीकृत
Seal : मुद्रा
Secretariat : सचिवालय
Secretary General : महासचिव
Self-explanatory : स्वतः स्पष्ट
Semi-official : अर्ध सरकारी
So far as possible : यथासंभव
Stores : भंडार
Submitted for perusal : अवलोकनार्थ प्रस्तुत

Labour : श्रम
Landmark : सीमाचिह्न
Leaseholder : पट्टादार
Legislative : विधान
List : सूची
Lockout : तालाबन्दी
Midwife : दाई
Ministry : मंत्रालय
Miscellaneous : फुटकर
Mortgage : बंधक
Muster roll : हाजरीपत्रक
Nationality : राष्ट्रियता
Not traceable : ला-पता है
Notificaiton : अधिसूचना
Octroi duty : चुंगी
Official language : राजभाषा
On probation : परिवीक्षा में परिवीक्षा पर
Order Cheque : नामजोग चेक
Ordinance : अध्यादेश
Parliament : संसद
Passport : पारपत्र
Pay Scale : वेतनमान
Planning Commission : योजना-आयोग
Posthumus : मरणोत्तर
Preamble : प्रस्तावना
Prospects : प्रविवरण
Quorum : गणपूर्ति
Quotation : निवेदित दर
Reconstitution : पुनर्गठन
Rectification : संशोधन/परिशोधन
Reference to context : पूर्वापर संबंध
Registering Authority : पंजीयन अधिकारी
Registrar General : महापंजीकार
Reminder may be sent : स्मरण पत्र भेजा जाय
Representation : प्रतिनिधित्व
Retirement : सेवा से निवृत्ति
Revenue Stamp : रसीदी टिकट
Safety : सुरक्षा
Slum : गंदी वस्ती/झोपडपट्टी
Scheduled : अनुसूचित
Seal : मुद्रा
Secretary : सचिव
Section : अनुभाग
Seminar : संगोष्ठी
Stationery : लेखनसामग्री
Status quo : यथापूर्व स्थिति
Stipend : वृत्तिका
Strike of the name : नाम काट दिया जाय
Subsidy : सहायकी/परिदान

TY BA (Ext) 41

Substitute : एवज/प्रतिस्थापन
Surveyor : सर्वेक्षक
Till further orders : अन्य आदेश होने तक
Traffic : यातायात
Transport : परिवहन
U.P.S.C. : संघ लोक सेवा आयोग
Under : अवर
Under mentioned : निम्नलिखित
Upper : ऊपरी
Verification : सत्यापन
Voucher : प्रमाणक
Xerography: vidyut chhayacitran
Yearly : वार्षिक/सालाना

Surrender value : समर्पण मूल्य
Tender : निविदा
To the best of ability : पूरी योग्यता से
Transfer : बदली
Tribunal : अधिकरण
Uncalled for : अनुचित
Under Consideration : विचाराधीन
Under one's hand : अपने हस्ताक्षर सहित
Vacancy : खाली स्थान/रिक्ति
Veto : निषेधाधिकार
With effect from : से प्रभावी
With full particulars : पूरे ब्यौरे सहित
Zonal : मंडलीय क्षेत्रीय

संदर्भ ग्रन्थ

१. प्रयोजनमूलक भाषा और कार्यालयी हिन्दी - डॉ. कृष्णाकुमार गोस्वामी, कलिगा पब्लिकेशन, दिल्ली
२. प्रयोजनमूलक हिन्दी : विविध आयाम - माया सिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।
३. प्रयोजनमूलक हिन्दी : पारिभाषिक शब्दावली - डॉ. मधुधवन, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।
४. प्रयोजनमूलक हिन्दी - विनोद दोबरे, वाणी प्रकाशन, दिल्ली।
५. जनसंचार : विविध आयाम - ब्रजमोहन गुप्त, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
६. जनसंचार और हिन्दी पत्रकारिता - अर्जुन तिवारी, जयभारती प्रकाशन, दिल्ली।
७. प्रयोजनमूलक हिन्दी : विविध आयाम - डॉ. मनोजकुमार पाण्डेय, ऋषिका प्रकाशन, इलाहाबाद।
८. प्रयोजनमूलक हिन्दी - डॉ. नरेश निश्र, डॉ. सुरेश सिंहल, अभिनव प्रकाशन, दिल्ली।

अंक विभाजन

४	आलोचनात्मक प्रश्न	४	११	४४
२	संक्षिप्त प्रश्न	२	६	१२
१५	पारिभाषिक शब्दावली	१४	१	१४
		कुल	अंक	७०

अथवा

प्रश्नपत्र-११ : हिन्दी पत्रकारिता

भाग (अ)

पत्रकारिता के सिद्धांत और इतिहास

- पत्रकारिता का स्वरूप और प्रमुख प्रकार।
- भारत में पत्रकारिता का आरंभ।
- हिन्दी पत्रकारिता का उद्भव और विकास।
- समाचार पत्रकारिता के मूल तत्त्व - समाचार संकलन तथा लेखन के मुख आयाम।
- सं की प्रस्तुति-प्रक्रिया।
- समाचार पत्रों के विभिन्न स्तंभों की योजना।
- संवाददाता की अर्हता, श्रेणी एवं कार्यपद्धति।
- पत्रकारिता से संबंधित लेखन - संपादकीय, फीचर, रिपोर्टाज, साक्षात्कार आदि की प्रविधि और व्यवहार।
- इलेक्ट्रॉनिक मीडिया की पत्रकारिता - रेडियो, टी.वी. वीडियो, केबल, मल्टी मीडिया और इण्टरनेट की पत्रकारिता।
- मुद्रण पत्रकारिता और मुद्रणकला, प्रूफ शोधन, ले-आउट तथा पृष्ठ-सज्जा।
- पत्रकारिता का प्रबंधन - प्राशासनिक व्यवस्था, बिक्री तथा वितरण व्यवस्था।
- विज्ञापन के लाभ तथा हानि।
- संपादन कला के सामान्य सिद्धांत - शीर्षकीकरण, पृष्ठ-विन्यास, आमुख और समाचारपत्रकी प्रस्तुति-प्रक्रिया।
- दृश्य सामग्री (कार्टून, रेखाचित्र, लेखाचित्र/ग्राफिक्स) की व्यवस्था और फोटो पत्रकारिता।
- समाचार के विभिन्न स्रोत।

भाग-ई : पारिभाषिक शब्दावली

A.B.C. : पत्र प्रसार परिगणना संस्था।

Absolute : स्वाधीन। पूर्ण।

Acknowledge : पावती देना। स्वीकारना।

Ad valorem : मूल्य नुरखर।

Adultery : व्यभिचार।

Aesthetics : सौन्दर्यशास्त्र।

Affidavit : शपथ पत्र।

Agent : अभिकर्ता। प्रतिनिधि।

Alignment : सरेखण।

Alliance : मेल। मैत्री।

Ambassador : राजदूत।

Applicant : आवेदक। उम्मीदवार।

Architect : वास्तुविद।

Assignment Book : निर्देश पुस्तिका।

Associate : सययोगी।

Authoritative : प्रामाणिक।

Autobiography : आत्मकथा।

Back page : पिछला पृष्ठ।

Ballet : नृत्यनाटिका।

Basic : बुनियादी। आधारीय। मौलिक।

Bibliography : ग्रन्थ सूची।

Bi-monthly : द्वैमासिकी। दुमाही-पत्र।

Blank : अमुद्रित/खाली

Board : परिषद। समिति।

Bottom of page 0: पृष्ठ का अधोभाग

Brief : संक्षिप्त समाचार।

Bull dog : समाचार पत्र का प्रभात संस्करण।

Bureau : समाचार संग्रह केन्द्र।

By line : हस्ताक्षर युक्त

Caption : शीर्षक चित्र परिचय।

Casual : आकस्मिक

Charity : धार्मिक दाना। खैरात। हितौषिता।

Chief Editor : प्रधान संपादक।

Circular : परिपत्र। वतुल।

Class : वर्ग। श्रेणी।

Clause : धारा।

Code of journalism : पत्रकारिता की आचार संहिता।

Collaborate : सहयोग देना।

Columnist : स्तंभ-लेखक

Commentary journalism : वृत्तांत पत्रकारिता।

Commercial : वाणिज्यिक पत्रिका।

Communicator : सम्प्रेषक।

Composing : छपाई के अक्षरों को जोड़ना।

Condensation : संक्षेपण।

Contest : प्रतियोगिता। कलह।

Contract : इकरार। अनुबन्ध। सविदा।

Cooperation : सहकार। सहकरण।

Abridgement : संक्षेपण।

Accreditation : प्रत्यायना मान्यता।

Acquittal : विमोचन छुटकारा।

Adulteration : मिलाबट।

Advertisement : विज्ञापन।

Affect : असर करना

Affiliate : संबंध करना।

Agreement : अक्द। समझौता। करार।

Allegory : रूपककथा।

Alternation : एकांतरण।

Apologue : नीतिकथा

Approval : सहमति। सम्मति।

Article : लेख

Assignment man : संवाददाता।

Attorney : प्रतिनिधि न्यायवादी।

Authority : प्राधिकारी। अधिकार। हकूमत।

Award : पंच निर्णय। पुरस्कार।

Bail : जनामत। प्रतिभूति।

Banner : समाचार पत्रका सबसे बड़ा शीर्षक।

Beat : समाचार एकत्रित करने का क्षेत्र।

Bigger type./Bold type : मोटा मुद्रण।

Binding : जिल्द साफी।

Blockade : समुद्रीय धेरा। समुग्रकी नाकाबन्दी।

Bona fide : प्रामाणिक। वास्तविक।

Box head : शीर्षक पंक्ति

Broadcast : प्रसारण

Bulletin : समाचार।

Bureaucracy : नोकरशाही। अधिकारीशासन।

Canons of journalism : पत्रकारिता के नीति सिद्धांत।

Cartoonist : व्यंग्य चित्रकार।

Centre spread : मध्य पृष्ठीय सज्जा।

Charter : अधिकार पत्र। किराण पर।

Chorus : बृंदगान। समूह गाना। गायकगण।

Circulation : समाचार पत्रोंकी औसत प्रचार संख्या।

Classified : बर्गी कृत

Clerical error : लेखन असुद्धि

Code : संहिता। नियमावली। खूट संकेत।

Column : स्तंभ। कालम।

Combination run : संयुक्त मुद्रण।

Commentator : वृत्तांतकार।

Communication : संचार। संप्रेषण।

Composing room : अक्षर योजना कक्ष।

Compositor : अक्षर योजक।

Constituency : क्षेत्र

Context : प्रसंग।

Contradictions : अंतर्विरोध। प्रतिवाद। विरोधोक्ति।

Copy holder : प्रूफरीडर का सहायक

TY BA (Ext) 43

Copy right : प्रतिलिप्याधिकार। कॉपी-राइट।	Copy : पांडु लिपि।
Correction : संशोधन। भूल सुधार।	Correspondent : संवाददाता।
Country news paper : प्रादेशिक समाचार पत्र।	Crime story : अपराध समाचार।
Cross line : एक पंक्ति का लघु शीर्षक।	Cross reference : प्रतिसंदर्भ।
Current affairs : सामायिक चर्चा।	Cut line : चित्र परिचय।
Daily : दैनिक समाचार पत्र।	Dairy : दुग्धशाला।
Dash : शीर्षकों के विभाजनके लिए डाली गई लाईन	Date line : स्थान दिनांक का उल्लेख
De facto : वस्तुतः।	Dead line : अंतिम समाचार की अंतिम पंक्ति।
Dead : रद्द समाचार	Debenture : ऋणपत्र।
Deck : शीर्षक का अंश।	Degree : पदवी।
Delegate : प्रतिनिधि।	Delete : शब्द को हटाना। विलोपन करना।
Delivery : पहुँचाना वितरण।	Descriptive bed : वर्णनात्मक कथामुख
Desk man : उपसंपादक	Diary : दैनिकी।
Display : सजावटी छपाई	Dividend : लाभांश।
Donation : चन्दा। सहायक दान।	Doublet : एकसे अधिक स्थान पर प्रकाशित समाचार।
Drama : रूपक। नाटक। ऋद्धुद्धु सुखांतिका।	Drop letter : दीर्घाक्षर।
Tragedy : शोकांतिका।	
Dummy : खाफा	Editor : संपादक
Editorial policy : संपादकीय नीति।	Editorial Writer : अग्र लेख लिखनेवाला।
Editorial : संपादकीय लेख। अग्रलेख।	Editorialize : संपादकीय दृष्टि बिंदु।
Effect : असर। नतीजा। प्रभाव।	Electronic journalism : आकाशवाणी आदिकी पत्रकारिता।
Em : टाईप मापनीकी इकाई	Embargo : तटावरोध
Embossing : उभार मुद्रण।	Eminent domain : सर्वोपरि आधिपत्य।
Emissary : दूत।	Encyclopedia : विश्वकोष। ज्ञानकोश।
Enterprise : उद्यम। उपक्रम।	Envoy : दूत। उपराज दूत।
Escort : अनुरक्षी।	Estimate : अंदाज।
Ethic of journalism : पत्रकारिता के नीति सिद्धांत।	Ex gratia : अनुग्रहपूर्वक।
Ex officio : पदेन। पद के नाथे।	Ex parte : एक पक्षीय।
Exchequer : राजकोष	Excise : उत्पाद शुल्क। चुंगी।
Exclusive : वह विशेष समाचार जो किसी अन्य समाचार पत्र को प्राप्त न हुआ हो।	Exploitation : शोषण।
Fable : नीतिकथा।	Fait accompli : संपन्न कार्य।
Feature : मानवीय भावनाओं स परिपूर्ण लेख।	Fellowship : अध्येता वृत्ति।
Fifth Column : गुप्त विद्रोही। आस्तीन का साँप।	Filler : वे समाचार आवश्यकता पडने पर समाचार पत्रे के खोंचे भरतो हैं।
Final proof : अंतिम प्रूफ	Fiscal : वित्तीय। राजस्व संबंधित।
Flag : शीर्षक	Flash : तडित समाचार।
Folio : पृष्ठ संख्या	Foreman : अधिकर्मी। फोरमैन।
Forma : फर्मा	Format : रूप। ग्रन्थाकार।:आरूप। फारमेट
Fortnightly : पाक्षिक पत्रिका।	Fourth estate : श्रमजीवी वर्ग।
Free expression : स्वतन्त्र अभिव्यक्ति।	Free Lancer : स्वतंत्र पत्रकार।
Freight : मालभाडा। टुलाई। ऋद्धुद्धु भीति। डर।	Front page : मुख पत्र। आवरण।
Fundamental : मूलभूत। मौलिक	Gazette : राजपत्र।
Ghestwriter : छहलेखक	Glazed paper : चमकीला कागज
Global : विश्वव्यापक।	Good offices : मध्यस्थी।
Graffiti : भित्ति पत्रकारिता	Gratuity : उपदान।
Green proof : असंशोधित प्रूफ	Green room : सज्जा गृह। नैपथ्यशाला।
Guide line : संकेत पंक्ति	Gutter journalism : गंदी पत्रकारिता

TY BA (Ext) 44

Habeas Corpus : बन्दी प्रत्यक्षीकरण। व्यक्तिगत स्वतंत्रता का शासनपत्र।	Hard news : जिस समाचारमें केवल तथ्य हो व्याख्यान विश्लेषण न हो
Head line : शीर्षक, मुख्य समाचार।	Hell box : जिस डिब्बे में रद्दी टाइप फेंके जाते हैं
Homicide : नरहत्या।	Hostile : प्रतिकूल। कट्टरदृष्टि। छात्रावास।
House organ./House journal : संस्थापत्र। प्रतिष्ठान पत्र।	Ideology : विचारधारा।
Illusion : भ्रम	Image : बिंब।
Impeachment : अभियोग। अधिक्षेप।	Impound : जप्त करना।
Impression : छाप। दाब।	Impressionist writing : प्रभाववादी लेखन।
In charge : कार्यभारी प्रभारी	In lieu of : के बदले। के स्थान में।
In toto : पूर्णतः। पूरी तरह से।	Indent : किसी पंक्तिमें एक या दोनों ओर हाश्य छोडना
Indian Press Council : भारतीय प्रेस परिषद।	Indo European (languages) : भारत-युरोपीय (भाषाएँ)
Information : सूचना।	Inquest : न्यायिक जाँच।
insolvency : दिवाला। दिवालियापन।	Intaglio : उत्कीर्ण छपाई
Interalia : (अन्य बातों)-के साथ साथ।	Interpretative reporting : व्याख्यात्मक समाचार लेखन।
Interview : साक्षात्कार।	Intravires : शक्त्याधीन। शक्ति के आधीन।
Investigative : खोजी।	Italic : तिरछे टाइप।
Job printing : फुटकर छपाई।	Journal : पत्र
Journalism : पत्रकारिता।	Jump line : शेष पंक्ति।
Justification : समकरण।	Juvenile : किशोरीय। बालक संबंधित।
Key : चाबी। कंजी। मूल। सुर।	Kill : लिखित सामग्री को नष्ट करना
Knock down : समाचार खंडन।	Label head : नीरस शीर्षक।
Late news : ताजा समाचार।	Lay off : अस्थायी बन्दीकरण।
Layout : पृष्ठ विन्यास। पृष्ठ योजना।	Lead : कथामुख। अग्रसर।
Leader : संपादकीय लेख। अग्रलेख।	Legend : दन्तकथा। अनुश्रुति। चित्र विवरण
Legitimacy : न्याय सम्मत। औचित्य।	Legnran : समाचार संग्रहकर्ता।
Letter spacing : अक्षर अंतराल।	Liability : उत्तर दायित्व।
Line block : लाइनों से बना चित्र।	Linguistics : भाषाविज्ञान।
Linotype : पंक्ति अक्षरयोजक यंत्र।	Literary : साहित्यिक
Lithography : शिलामुद्रण।	Local : स्थानीय।
Logbook : कार्यदैनिकी। निर्देश पुस्तिका	Lyric : गीतिकाव्य-गीत
Make up : पृष्ठ सज्जा पृष्ठ रचना।	Mandate : प्रादेश। आज्ञा।
Manifesto : घोषणापत्र।	Manual : शारिरीक। पुस्तिका।
Manuscript : पांडुलिपि।	Marginal : सीमान्तिक।
Mass media : जनसंचार माध्यम	Matinee : अपराहन।
Memorandum : ज्ञापन निवेदन।	Metaphor : रूपक।
misprint. Printer's Devil : मुद्रण दोष।	Mixture : मिक्षण।
Modus operandi : कार्य प्रणाली।	Monotype : मुद्राक्षर योजक यंत्र।
Mouthly : मासिक पत्रिका।	Motif : कथाबीज। अभिप्राय। लक्ष्य।
Myth : पौराणिक। काल्पनिक।	Name Plate : नामपट्टिका।
Natural Justice : नैसर्गिक न्याय। कुदरती न्याय।	Neo/New : नवीना। नया।
News abstract : समाचार सार	News Agency : समाचार समिति
News Analysis : समाचार विश्लेषण।	News Compilation : समाचार संकलन।
News Editor : समाचार संपादक	News Item : समाचार।
News magazine : समाचार पत्रिका	News Paper : समाचार पत्र।
News print : अखबारी कागज	News resources : समाचार स्रोत
News sense : समाचारकी परखा	Nexus : संबंध।
Notice : सूचना। ध्यान।	Notification : अधिसूचना। जाहिनामा।
Notrify : ध्यानमें लाना।	Null & Void : बातिल। शून्य। रह।

TY BA (Ext) 45

Objective : वस्तुनिष्ठ	Obscenity : अश्लीलता ।
Obsolete : अपचलित । पुराना ।	Off print : मुद्रण ।
Off the record : प्रकाशित न करनेवाला वक्तव्य ।	Offset printing : एक मुद्रण प्रणाली ।
Ordinance : अध्यादेश ।	Organ : मुख्यपत्र ।
Out of print : अप्राप्य ।	Over matter : आवश्यकता से अधिक सामग्री
Pagination : पृष्ठांकन ।	Pamphlet : करपत्रिका । चौपत्रा ।
Pamphlet : पुस्तिका ।	Panel : संक्षिप्त समाचार
Parable : दृष्टांत कथा । नातिकथा ।	Paradox : विरोधाभास
Parasite : परजीवी ।	Per annum : प्रतिवर्ष ।
Per capita : व्यक्तिवार ।	Periodical : नियत कालिक पत्रिका ।
Pensora grata : ग्राह्य व्यक्ति ।	Picketing : धरना ।
Pictorial magazine : सचित्र पत्रिका	Picture editing : चित्र संपादन
Plebiscite : सर्वजन मत ।	Popular journalism : लोकप्रिय पत्रकारिका ।
Power of attorney : मुख्तारनामा ।	Preamble : आमुख ।
Preference : अभिरूचि । पसंद । अग्रता ।	Premium : फिश्त ।
Press Communique : प्रेस विज्ञप्ति	Press revise : अंतिम प्रुफ
Prime facia : प्रथम दृष्टिया । पहलीनजरमें ।	Print order : मुद्रण आदेश
Probation : परिवीक्षा । आज्माइशा ।	Professional : व्यावसायिक
Prohibition : निषेध । महानिषेध ।	Promissory Note : वचनपत्र ।
Proof reading : प्रूफ संशोधन	Propaganda : प्रचार ।
Prospectus : विवरण पत्रिका ।	Public interest : लोकहित ।
Public relation : जन संपर्क ।	Publisher : प्रकाशक ।
Publsize : प्रचार करना ।	Quantum merit : जितना काम उतना दाम ।
Quarterly Journal : त्रिमासिक पत्रिका	Quarto : चौपत्रा
Reader interest : पाठक अभिरूचि	Receiver : संग्राहक ।
Recognition : मान्यता । स्वीकृति ।	Recto : दहिना पृष्ठ
Reference : संदर्भ । प्रेषण । पृच्छ ।	Referendum : लोकमत संग्रहण ।
Regional : प्रादेशिक । क्षेत्रीय ।	Regional : प्रादेशिक ।
Reimposition : पुनःपृष्ठ योजन	Release : प्रकाशन अनुमति
Remuneration : पारिश्रमिक । मेहनताना । पुरस्कार ।	Renaissance : पुनःप्रबोधकाल ।
Report : घटना । प्रतिवेदन ।	Reporter : संवाददाता
Reporting/News writing : समाचार लेखन ।	Reprinting : पुनर्मद्रण
Research : अनुसंधानात्मक	Resistance : प्रतिरोध
Resolution : संकल्प । प्रस्ताव ।	Retaliation : बदला ।
Returning Officer : चुनाव अधिकारी	Revise : संशोधित या परिशोधित प्रूफ
Revolution : क्रान्ति ।	Reweite : पुनलेखना ।
Running story : धारावाही समाचार ।	Rural : ग्रामीण
Sectional story : धारावही समाचार ।	Saga : आख्यान ।
Sabotage : गुप्त विनाश । अंतर्ध्वंस ।	Schedule : योजनापत्र । समाचार सूची । सूची ।
Schedule of printing : मुद्रण कार्यक्रम	Scoop : विशेष समाचार सूचना
Scholarship : छात्रवृत्ति ।	Scrutiny : छाणबीन ।
Scope : गुंजाइश । अवसर ।	Seminar : परिसंवाद । गोष्ठी ।
See copy : मिलान करना ।	Show Cause : कारण दर्शक ।
Serif : अलंकृत मुद्राक्षर ।	Small caps : छोटे दीर्घाक्षर ।
Slug. Guide line : संकेत शब्द	Sovereignty : प्रभुता । सर्वोपरि राजसत्ता ।
Soldiering : कामचोरी ।	Spacing material : अंतराल सामग्री ।
Space : अंतराल	Sport column : खेल स्तंभ ।

TY BA (Ext) 46

Spectator : प्रेक्षक। दर्शक।	Spread : विस्तृत समाचार
Spot news : घटना स्थल से प्राप्त समाचार।	Statistics : आँकड़े। सांख्यिकी।
Statement : विधान।	Stipend : वृत्ति। वजीफा।
Status quo : यथावत। यथापूर्व।	Strategy : दांवपेच। व्यूह-रचना।
Straight news शुद्ध समाचार	Sub heading : उपशीर्षक
Stringer : अनिश्चित पारिश्रमिक	Subjective : आत्मनिष्ठ
Subjudice : न्यायाधीन।	Subscriber : अंशदाता। अभिदाता। ग्रहक।
Submission : निवेदन। प्रस्तुतिकरण।	Suo motu : स्वप्रेरणा।
Substitute : प्रतिस्थानी। एवज।	Syndicate : परिषद। संघ।
Supervisor : परिवेक्षक।	Take : प्राकाश्य सामग्री का अंश।
Tabloid news paper : छोटा समाचार पत्र।	Technique of editing : संपादन कला।
Tale/Story : कहानी। किस्सा। कहानी। किस्सा।	To cover : समाचार संकलन।
Tele-printe : तार संवाद मुद्रण यन्त्र	Tracable : शोधसुलभ।
Tone : भंगिमा। भाव। लहजा। स्वर। आवाज। ध्वनि।	Trespass : अतिक्रमण। उल्लंघन।
Trade journal : व्यापार पत्रिका।	Trustee : न्यासी। जिम्मेदार। धरोहरदार।
Tribunal : अधिकरण	Type display : आकर्षी टाइप
Trusty : ईमानदार। सच्चा।	Typography : टाइपकला।
Type face : छापे अक्षरों की बनावट।	Universal : सर्वत्र।
Ultra vires : अधिकारातीत। अधिकार से बाहर।	Upper case : केपिटल अक्षर।
U.G.C. : विश्वविद्यालय अनुदान आयोग	Utopia : आदर्श समाज (जो वास्तव में संभवन हो)
Upstyle : दीर्घाक्षर शैली	Variance : अनबन। फूट। मतभेद।
Validity : प्रामाण्य। प्रामाणिकता।	Verso : पुस्तक का बाया पृष्ठ
Verification : सत्यापन।	Vocational : व्यावसायिक
Vice/Deputy : उपाप्रति।	Wage : मजदूरी।
Vow : वादा। करार।	Working journalist : श्रमजीवी पत्रकार।
Weekly News paper : साप्ताहिक समाचार पत्र	Writing : लेखन।
Writ : समाचार आदेश। लेख। हुकमनामा। परवाना।	Xerox : (विद्युत) नकल। छायाचित्र।
Xerography : (विद्युत) छायाचित्रण।	Yellow journalism : पीत पत्रकारित्व।
Year book : शब्दकोश।	सस्ते और लोकरंजनकारी पत्रकारित्व
Zero hour : समाचार आदि लेने का अंतिम समय।	Zip : सनसनाहट। उत्साह। बाँधनी।

संदर्भ ग्रन्थ

१. पत्रकारिता : विविध विधाएँ - डॉ. राजकुमारी रानी, जयभारती प्रकाशन, दिल्ली।
२. समाचार पत्र प्रबंधन - डॉ. गुलाब कोठारी - राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
३. समाचार संपादन - कमल दीक्षित, महेश दर्षण, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
४. फीचरलेखन : स्वरूप और शिल्प - डॉ. मनोहर प्रभाकर, राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।
५. मीडिया और बाजारवाद - संपादक रामशरण जोशी (से) राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली।

अंक विभाजन

४	आलोचनात्मक प्रश्न	४	११	४४
२	संक्षिप्त प्रश्न	२	६	१२
१४	पत्रकारिताकी शब्दावली	१४	१	१४
		कुल अंक		७०

TY BA (Ext) 47
SINDHI
(Sindhi Principle)
(Effect from June-2005)

Paper-VI : Old Poetry :

- (i) Kazi Quadan Jo Kalam—By Hiro Thakkur
“Samia Ja Choond Salok” Ed. by B. H. Nagrani
(Published by Sahitya Academi, New Delhi)

Division of Marks			
2	Long Questions	2 x 12	24
3	Reference	3 x 7	21
2	Short Notes	2 x 5	10
15	Objective Type Questions	15 x 1	15
Total Marks			70

Paper-VII : Principles of Literature :

Book Recommended :

- (i) Sahit Ja Siddhant : Ed. by Anand Khemani
(ii) Adabi Usul by : M. U. Malkani
(iii) Theory of Literature (Eng.) by Hudson.

Division of Marks			
4	Long Questions	4 x 11	44
2	Short Notes	2 x 6	12
14	Objective Type Questions	14 x 1	14
Total Marks			70

Paper-VIII : Sindhi Drama and Novel

1. Aashiyano (Full Length Play) - Krishin Khatwani
2. Aarsi Aado (Novel) - Kala Prakash

Division of Marks			
3	Long Questions	3 x 12	36
3	References	3 x 6	18
2	Short Notes	2 x 8	12
Total Marks			70

Paper IX : Sindhi Language and Grammar

(With Special reference to the peculiarities of Sindhi Grammar & Phonetics)

Topics covered :

1. Language and Scrip (General)
2. Origin and development of Sindhi Language and script
3. Grammar of Sindhi Language

Book Recommended

- (i) “Sindhi Bolia Ji Tarikh” Bherumal Adwani (Related two chapters)
- (ii) Bhasha Shastra by Popati Hiranandani
- (iii) “ILME LISAN a in Sindhi Zaban” by Ali Nawaz Hajan Khan Jatoi.

Division of Marks			
4	Long Questions	4 x 11	44
2	Short Notes	2 x 6	12
14	Objective Type Questions	14 x 1	14
Total Marks			70

TY BA (Ext) 48

Paper X : History of Sindhi Literature from 1947 to 1980 :

(Specially of Sindhi Poetry, Sindhi Fiction & Sindhi Drama)

Books recommended :

- (i) "Virhange Khan Poi Je Sindhi Sahitya Jo Jaizo" : by M. U. Malkani
- (ii) "Sindhi Sahitya Jo Ithas" (sindhi Devnagri) : by M. K. Jetly
- (iii) Choond Sindhi Shair : Edited by : H. I. Sadarangani (Preface Only) Published by Sindhi Sahitya Academy, New Delhi.
- (vi) "Sindhi Kahani, Natak ain Tanqeed" : by A. J. Uttam
- (v) "Azadia Baid Sindhi Sahitya Jo Ithes" : by Lilo Ruchandani, Published by Sindhi Sahitya Academy, Gujarat.
- (vi) History of sindhi literature : Popati Hiranandani.

Division of Marks			
4	Long Questions	4 x 11	44
2	Short Notes	2 x 6	12
14	Objective Type Questions	14 x 1	14
Total Marks			70

Paper XI : Essay Writing on various Literary topics

Some topics are suggested as follows :

1. Sahitya Ain Samaj
2. Sindhi Lok Kala
3. Sahitya ain Manovigyan
4. Naon (New) Sindhi Adab
5. Sindhi Nasur Ji Osar
6. Shah Latif : Alamgir Shair
7. Sachal Sarmast
8. Samia Je Slokan Joon Kalatmak Khoobiyoan
9. Sindhi Kahania Jo Vikas
10. Sindhi Natak Jo Vikas
11. Sindhi Sahitya Mein Tanqeed Ji Osar
12. Sindhi Shairi Men Tajurba
13. Virhange jo Sindhi abab te asaru
14. Sindhi boli-a joon khasoosatoon
15. Hindustan mei sindhi adab je vaadhaare ja masaila

Division of Marks			
3	Essays	2 x 35	70
Total Marks			70

URDU (2006)

Paper-VI : History of Urdu Literature :

(After Wali Upto Bahadur Shah Zafar)

Units

Unit 1 :

1. Meer Aur Sauda Ka-Ahad, Khuaja Meer Dard, Meer Hasan Waghairah.
2. Sauda Ki Khidmat-e-Zaban Aur Khidmat-e-shairi.
3. Khwaja Meer Dard, Meer Soz aur Meer Asar ki Shaeri.
4. Lakhnaoo mein Urdu shaeri ka Ibtadaee daur : Insha, jurat Mus-hafi, Nasikh Atish, Naseem, Aniso-Dabir.
5. Meer aur Sauda Ka Samamji Aur Siyasi Shaoor.

Unit 2 :

1. Urdu Shaeri Ka Ahad-e-Zarrin
2. Shah Nasir Zaoq. Ghalib Momin Zafar, Aur Shefta aghairah ki Shaeri.
3. Nazir Akbar Abadi Ki Nazmoon Ki Khususiyat.
4. Nazir Akbarabadi Ki Shairi Mein Hindustan Ke Mushtareka Tahzeebi Anasir.

TY BA (Ext) 49

Unit 3 :

1. 18 Wien sadi Mein Urdu Nasr Ke Ruj-hanat, Asaalib Aur Adabi Khususiyat.
2. Fort Willium College Ki Buniyad Ke siyasi-o- Samaji Asbad, Halat.
3. Fort Willium College Ki Adabi Khidmat, Sada Aur Aam-Faham Usloob-e-Nigarish.
4. Fort Willium College Se Ghair-Mansoob Ma;sir Nasr, Insha, Bini Narayan Jahan, Abid Ali Khan Waghairah.
5. Urdu Ki Taraqee Mein Muballaghin Ka Hissa L: Qur;aan Majid Ke Tarajum-o-Tafasir.

Unit 4 :

1. Urdu Nasr ka Zarrin Ahad : Sir Saiyed, Mohd. Husain Azad, Hali, Shibli, Nazir Ahmed. Sharshar Sharat.
2. Ruswa ki Nasr Nigari.

Unit 5 :

1. Short notes on the topics about the prescribed period
2. Iham Goi, Rikhtee, Hijva goi, Hazal goi
3. jaidi urdu Nasr main khatut-e Ghalib
4. european musannifin ki urddu Tasaneef
5. urdu lughat
6. Maruf shora & Mashoor udba (Taaruf)

Books recommended

1. Tareekh-i-Adab-i-Urdu, by Saxena.
2. Urdu Adab Ki Tarikh, by Ejaz Husain.
3. Urdu Adab Ki Tanqidi Tarikh, by Ahtesham Husain.
4. Dehli ka Dabistan-i-Shaeri. : Nurul Hasan Hashmi.
5. Urdu Adab Ki Tarikh By Abdul Qadar sarwari.

Paper VII-/Lisaniyat :

Unit 1 :

1. Lisaniyat KI Tarif-Maqasid Aur Fawaid.
2. Lisaniyat Ki Tarikh.
3. Zaban Ki Mahiyat, Ibteda Aur Tashkeel.

Unit 2 :

1. Zaban Ka Irteqa-Fitri Irteqa, saoti tashaiyar. tabaddul Aur Udgami Asrat.
2. Ghair Fitri Irteqa-Awam Ka Hissa, Alimon Ka Hissa.

Unit 3 :

1. Zaban Ke Mukhtalif Khandan.
2. Hind Ariyayee Zabanen.
3. Jadid Hind Ariyayee Zabanen.

Unit 4 :

1. Hindustani Ka Aghaz.
2. Mukhtalif Nazariyat.
3. Urdu Zaban Ka Tadriji Irteqa.
4. Adabi Boliyaan, Gujarati, Dakkani Aur Shimali.

Unit 5 :

1. Nizam-I-Aswat, Waza-I, Istalhat Urdu Sautiye (phonem), Musammate (phonem)
2. Tasar'sruf Ka Amal.
3. Mutaebat, Muhaore Aur Uski Qismein. Kahawatein, sabaqe aur Lahaqe.

Books recommended

1. Urdu Lisaniyat : By Mirza Khalil Beg
2. Muqaddama-i-Tarikh-i-Zaban-i-Urdu : Masood Husain.
3. Kaifia By Kaifi.
4. Urdu Qawaeed by Dr. A. Haq.
5. Urdu Lisaniyat : Shaokat Sabzwari.
6. Urdu Tanqeed Ka Irtiqqa : Ibadat Barelvi.
7. Zaban Aur Qawaeed : Rasheed Hasan Khan.

TY BA (Ext) 50

8. Zaban kya Hai ? : Khalil Siddiqui.
9. Hindustani Lisaniyat Ka Khaka by Saiyad Ahtesham Husain.
10. Waza-i-Istelhat By Wahiduddin Salim.

Paper VIII : Tanqeed

Units

Unit 1 :

1. Tanqeed Ki Ta'rif, Mukhtalif Nazariyat.
2. Tahseen, Tashrih, Tajziyah.
3. Tanqeed Ka Maqsad.
4. Tanqeed Ki Samaji Aur Adabi Ahmiyat.

Unit 2 :

1. Tanqeed-e-Qadim Ki Riwayat.
2. Mushaire, Tazkare, Asataza Ki Islah.
3. Taqrizon Mein Tanqeed.
4. Ahde Tagheer KI Tanqeed
5. Sir Sayed Islahi Tahrik.

Unit 3 :

1. Hali KI Tanqeed Nigari.
2. Hali Ke Tanqeedi Shuoor KI Nash-o-numa.
3. Hali Ke Tanqeedi Nazariyat.
4. Hali Ke Tanqeedi Tasnifat.
5. Shibli Ki Tanqeed Nigari.
6. Shibli Ke Tanqeedi Shuoor KI Nash-o-numa.
7. Shibli Ki Amali Tanqeed.

Unit 4 :

1. Mohammed Husain Azad, Ba Haisiyat Naqqad.
2. Urdu Tanqeed Mein Azad Ka Maqam
3. Hali, Shibli aur Azad Se Mutassir Naqqad-Wahiduddin Salom, Imdad Imam Asar, Mehdi, Ifadi.
4. Mohaqqeen Naqqad-Dr. Abdul Haq, Pundit kaifi, Pro-Mehmood Shirani, Masood Hasan, Habiburrahman Sherwam, Hamid hasan qudri, Dr. Zor, Sayed Suleman Nadvi.

Unit 5 :

1. Tanqeed Mein Maghrib Ke Asrat Ki Zalak.
2. Sir Abdul Qadir, Sajjad Zahir, Dr. Abdul Alim, Dr. Akhtar Husain Raepuri, Sayed Ahtesham Husam. Mohammed Husain Adib Aale, Aale Ahmed Suroor, Akhtar Ansari, Aziz Ahmed, Kalimuddin Ahmed etc.
3. Tanqeed Ki Qismen-Sceinitific Tanqeed, Ta'assurati Tanqeed, Marksi Tanqeed, Nafsiyati Tanqeed.

Books recommended

1. Urdu Tanqeed Ka Irtiqa by Ebadat Barelwi.
2. Jadeed Urdu Tanqeed, Usool Aur Nazaryiah by Sharib Rudelvi.
3. Urdu Tanqeed Par Ek Nazar by Kalimuddin Ahmed.
4. Adab Ka Tanqeedi Mutalea by Salam Sandelvi.
5. Tanqeedi Nazariyat-I & II by Ehtesham Husain.
6. Urdu Adab Ki Tanqeedi Tareekh-Saiyed Ehtesham Husain.
7. Tanqeed Aur Jadeed Tanqeed - Dr. Wazir Agha.
8. Urdu Mein Sainsi wa Takniki Adab. Dr. Mohammed Shakeel.

Paper IX : Translations, Sanaye, Badaye, Iilm-i-Urooz, All Tajanees, Bahr-i-Hazaj, Ramal and Rajaz Salim, Maqsoor & Mahzuf).

Units

Unit 1 :

1. Urdu Se Gujarati Tarjuma.

Unit 2 :

1. Gujarati Se Urdu Tarjuma.

TY BA (Ext) 51

Unit 3 :

1. Sanae Lafzi, Tajnees, Taam, Naqis, Murakkab, Mutarraf, Mukarrar, Khatt, Ishteqaq. Sajja, Tarasih, Mutalwan, Muwazana, Taln...Tashbih Ise-aara, Zai Qafiyatain.
2. Sanae Manavi, Tazad, Muqabla, Iham, Iham Tazd, Mara'atun Nazir, Mushakelat, Muzamehat, Arsad, Aks-o-Tabdil, Ruju, Istikhdam, Laf-o-Nasr, Mubalegha, Husne-Tatil, Tajahule-Arefana.

Unit 4 :

1. Shair Ki Tarif-Arkane-Shair.
2. Ilme-Urooz Ki Ahmiyat.
3. Ilme-e rooz Ki Tarif Aur Uski Tarikh.
4. Ikhteyarate-Shairana.

Unit 5 :

1. Bahre-Ramal.....Salim-Maqsoor, Mahzoof.
2. Bahre-Hajaz.....Salim-Maqsoor, Maihzoof.
3. Bahre-Rajaz.....Salim-Maqsoor, Maihzoof.

Books Recommended

1. Tafheemul Balaghut-A-Wahab Ashrafi
2. Dars-i-Balaghat-Shamshur Rehman Farooqui
3. Tarjume Ki Riwayat Aur Fun by Umar Raees.
4. Mearajul Uruz by Saiyad.
5. Jadid Urdu Adab by Mohammed Hasan.
6. Anang aur Uruz by Kamal Ahmed Siddiqui.
7. Jadil Ilm-i-Uruz by Prof. A. Majid.

Paper X :

Detailed study of the following works.

Bagho Bahar - Meer Amman (Edited by Rasheed Hasan Khan)

Gulzar-i-Naseem-Daya Shankar Naseem

Unit I :

1. Klasiki Adab ka Mathum Aur Ahmiyat.
2. Dastan Ki Tarif Aur Uske Anasire-e-Tarkibi.
3. Meer amman Ki Mukhtasar Swaneh-Hayat.

Unit II :

1. Urdu Adab Mein Dastan Ki Ibtada-o-Irteqa.
2. Dastan goi.
3. Urdu Adab Ki Chand Mashhoor Dastanen.
4. Bagh-o-Bahar Ka Qissa.
5. Meer Amman Dehlavi Ka Usloob.

Unit III :

1. Sinf-e-Mathnavi Ki Tarif.
2. Urdu Mathnavi Ki Ibtada-e-Irteqa
3. Dastan Bagh-o-Bahar Ka Taj-ziya.
4. Shimali Hind Mein Mathnavi Ki Tarveej-o-Isharat.
5. Shimali-o-Junubi Hind Ke Chand Mash-hoor Mathnavigo Shoara.

Unit IV :

1. Pundit Dayashankar Nasim Ke Mukhtasar Halal-e-Zindagi.
2. Dastanon Mein Ma'Fau-qul Fitart Anasir.
3. Dastan Ke Hero. (Markazi Kirdar).
4. Gulzar-e-Nasim Masnavi Ka Khulasa.

Unit V :

1. Gulzar-e-Nasim Ka Urdu Adab Mein Maqam.
2. Mathnavi She-rul-Bayan Se Mu'wazna.
3. Mathnavi Mein Hindustani Qadron Ki Jhalak.

Paper XI : (Essay)

Units

Unit I :

1. Urdu Ghzal.
2. Urdu Qasida.
3. Urdu Masnavi.
4. Urdu Dakani Ghazal.
5. Urdu Dastan.
6. Urdu Mein Swaneh Hayat. (Swaneh Nigari).
7. Urdu Drama.
8. Urdu Khutoot.
9. Urdu Navil.
10. Urdu Afsana.
11. Urdu Mein Tanz-o-Mazah.

Unit II :

1. Dabistan-e-Delhi.
2. Dabistan-e-Lakhnau.
3. Fort Willium College.
4. Gujarat Mein Urdu.
5. Urdu Tanqeed.
6. Jadeed Urdu Shaeri.
7. Taraqqi Pasand Tahrik.
8. Urdu Marsiya.
9. Aadil Shahi Daur.
10. Qutub Shahi Daur.

Topic as follows :

1. Gujarat Mein Urdu	12. Urdu Mein Tanqeed
2. Dakni Ghazal	13. Urdu Mein Tanz-o-Mazah
3. Urdu Dastan	14. Urdu Drama
4. Fort William College	15. Urdu Mein Khutoot Nigari
5. Urdu Ghazal	16. Jadeed Urdu Shaeri
6. Urdu Qasidah	17. Urdu Marthiyah
7. Urdu Mathnawi	18. Urdu Mein Taraqqi Pasand.
8. Urdu Afsana	19. Dubistan-e-Lakhnau
9. Urdu Navil	20. Dabistan-i-Dilli.
10. Urdu Adab Mein Swaneh Nigari	21. Urdu Adab (Adil shahi Daur mein)
11. Dilli Ka Dabistan-i-Shaeri	22. Urdu Adab (qutub Shahi Daur mein).

PHILOSOPHY

(New Course in force from the year 2005-2006)

- PAPER : VI INDIAN PHILOSOPHY
PAPER : VII HISTORY OF WESTERN PHILOSOPHY
PAPER : VIII SAMKHYAKARIKA AND YOGA DARSHANA
PAPER : IX PHILOSOPHY OF MAHATMA GANDHI
PAPER : X PLATO'S REPUBLIC

OR

- PAPER : X PHILOSOPHY OF ART AND AESTHETICS
PAPER : XI LOGIC AND SCIENTIFIC METHOD

OR

- PAPER : XI PHILOSOPHY OF RELIGION

Paper : VI Indian Philosophy

[Purva Mimansa, Uttar Mimansa (Shankara & Ramanuja), Charvak Darshana, Jaina Darshana & Bauddha darshana]

- I Pura Mimansa : Epistemology (Sources Knowledge), Swatah Pramanyavada, Theory of Error, Concept of Self, Concept of God, Law of Karma.
- II Shankaracharya : Concept of World, Self and Brahman, Concept of Maya, Ramanujacharya : Concept of World, Self and Brahman. Shrutu Pramana according to Shankara and Ramanuja.
- III Charvak Darshana : Epistemology, Metaphysics . Jaina Darshana : Jiva and Ajiva, Law of Karma, Concept of liberation, Epistemology (five types of knowledge), Nayavada, Syadvada.
- IV Bauddha Darshana : Four Noble Truths, Arya Ashtangika Marga, Theory of Dependent origination, Theory of Momentariness, Non-soul theory(Anatmavada), Classification of the schools of Bauddha Philosophy.

Recommended Books

- (1) Chatterji and Datta, An Introduction to Indian Philosophy.
- (2) Sharma, Critical Survey of Indian Philosophy.
- (3) S. Radhakrishnan, Indian Philosophy.
- (4) H. Hiriyanna, Outlines of Indian Philosophy.
- (૫) સી. વી. રાવલ, ભારતીય દર્શનો
- (૬) સી. વી. રાવલ, અવૈદિક દર્શનો
- (૭) અન. ચં. પ્રા. શુક્લ તથા ઈન્દુકલા ઝવેરી, ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની રૂપરેખા
- (૮) એસ્તર સોલોમન, હિંદ તત્ત્વજ્ઞાનનો ઇતિહાસ.

પ્રશ્નપત્ર : VI ભારતીય ળનો

(પૂર્વ મીમાંસા, ઉત્તરમીમાંસા (શંકર અને રામાનુજ), ચાર્વાક ળન, જૈન ળન અને બૌદ્ધ ળન)

- I પૂર્વમીમાંસા દર્શન : જ્ઞાનમીમાંસા (પ્રમાણો), સ્વતઃ પ્રમાણ્યવાદ, ભ્રમ અંગેનો સિદ્ધાંત, આત્મા અંગેનો ખ્યાલ, ઈશ્વર અંગેનો ખ્યાલ, કર્મનો સિદ્ધાંત.
- II શંકરાચાર્ય : જગત, જીવ અને બ્રહ્મ અંગેનો ખ્યાલ, માયાનો સિદ્ધાંત. રામાનુજાચાર્ય : જગત, જીવ અને બ્રહ્મ અંગેનો ખ્યાલ. શંકર અને રામાનુજ મુજબ શ્રુતિ પ્રમાણ.
- III ચાર્વાક દર્શન : જ્ઞાનમીમાંસા, તત્ત્વમીમાંસા. જૈન દર્શન : જીવ અને અજીવ, કર્મનો સિદ્ધાંત, મોક્ષનો ખ્યાલ, જૈનદર્શનની જ્ઞાનમીમાંસા (પાંચ પ્રકારના જ્ઞાન), નયવાદ, સ્યાદ્વાદ.
- IV બૌદ્ધ દર્શન : ચાર આર્યસત્યો, આર્ય અષ્ટાંગિક માર્ગ, પ્રતીત્યસમુત્પાદવાદ, ક્ષણભંગવાદ, અનાત્મવાદ, બૌદ્ધ દર્શનની શાખાઓનું વર્ગીકરણ.

સુચિત પુસ્તકો

- (૧) Chatterji and Datta, An Introduction to Indian Philosophy.
- (૨) Sharma, Critical Survey of Indian Philosophy.
- (૩) S. Radhakrishnan, Indian Philosophy.
- (૪) H. Hiriyanna, Outlines of Indian Philosophy.
- (૫) સી.વી.રાવલ, ભારતીય દર્શનો
- (૬) સી.વી.રાવલ, અવૈદિક દર્શનો
- (૭) અનુ. ચં.પ્રા.શુક્લ તથા ઈન્દુકલા ઝવેરી, ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની રૂપરેખા.
- (૮) એસ્તર સોલોમન, હિંદ તત્ત્વજ્ઞાનનો ઇતિહાસ.

TY BA (Ext) 54

PAPER : VII HISTORY OF WESTERN PHILOSOPHY

- I Sorates : Method of acquiring knowledge, The doctrine that knowledge is virtue.
Plato : Theory of knowledge, Characteristics of Ideas, Relation between the World of Ideas and the World of senses
Aristotle : Doctrine of causation, Matter and form, Theory of Evolution.
- II Descartes : Method of doubt and Nature of the self, Proofs for the existence of God.
Spinoza : Doctrine of substance or God, Attribute and Mote.
Leibnitz : The Doctrine of monads, Pre – established harmony.
- III Locke : Rejection of innate ideas, Origine of knowledge, Nature and Extent of knowledge.
Berkeley : Rejection of the existence of unthinking matter, Concept of God.
- IV Hume : Epistemology, Denial of Soul–substance, Criticism of the ideas of cause.
Kant : Criticism of rationalism & empiricism, An outline of Kant’s theory of knowledge.

Recommended Books

- (1) W. T. Stace, A Critical History of Greek Philosophy.
(2) Frank Thilly, A History of Philosophy.
(3) W. K. Wright, A History of Modern Philosophy.
(4) A. K. Rogers, A Student History of Philosophy.
(૫) અનુ. જ.આ.યાજ્ઞિક, પાશ્ચાત્ય તત્વજ્ઞાનનો સરળ ઈતિહાસ.

પ્રશ્નપત્ર : VII પાશ્ચાત્ય તત્વજ્ઞાનનો ઈતિહાસ

- I સોક્રેટીસ : જ્ઞાનપ્રાપ્તિની પદ્ધતિ, ‘સદ્ગુણ એટલે જ્ઞાન’ નો સિદ્ધાંત.
પ્લેટો : જ્ઞાનમીમાંસા, રૂપતત્વોનો સિદ્ધાંત, રૂપતત્વોની લાક્ષણિકતાઓ, રૂપતત્વ અને ભૌતિક જગત વચ્ચેનો સંબંધ.
એરિસ્ટોટલ : કારણમીમાંસા, રૂપ અને ઉપાદાન, ઉત્ક્રાંતિનો સિદ્ધાંત.
- II ડેકાર્ટ : શંકાપદ્ધતિ અને આત્માનું સ્વરૂપ, ઈશ્વરના અસ્તિત્વની સાબિતીઓ.
સ્પિનોઝા : દ્રવ્ય કે ઈશ્વર અંગેનો સિદ્ધાંત, ગુણધર્મો અને પર્યાયો.
લાયબ્નિઝ : ચિદાણુવાદ, પૂર્વસ્થાપિત સામંજસ્ય.
- III લોક : જન્મજાત વિચારોનું ખંડન, જ્ઞાનનું મૂળ, જ્ઞાનનું સ્વરૂપ અને જ્ઞાનની મર્યાદા.
બર્કલે : ભૌતિક પદાર્થના અસ્તિત્વનું ખંડન, ઈશ્વર અંગેનો ખ્યાલ.
- IV હૂમ : જ્ઞાનમીમાંસા, જીવાત્માનો નિષેધ, કારણમીમાંસા.
કૅન્ટ : બુદ્ધિવાદ અને અનુભવવાદની સમીક્ષા, જ્ઞાનમીમાંસાની રૂપરેખા.

સુચિત પુસ્તકો

- (1) W. T. Stace, A Critical History of Greek Philosophy.
(2) Frank Thilly, A History of Philosophy.
(3) W. K. Wright, A History of Modern Philosophy.
(4) A. K. Rogers, A Student History of Philosophy.
(૫) અનુ. જ.આ.યાજ્ઞિક, પાશ્ચાત્ય તત્વજ્ઞાનનો સરળ ઈતિહાસ

PAPER : VIII SAMKHYAKARIKA & YOGA DARSHANA

- I Meaning of the word ‘Samkhya’, literature and Acharyas of Samkhya Darshana, List of criticism on Samkhyakarika, Introduction to Tattva, Epistemology in the Samkhyakarika, Theory of causation (Satkaryavada), Nature of cause and effect and difference between them, definition and there avasthas of quality, Three types of effect–Dharma Parinama, Lakshana Parinama and Avastha Parinama.
- II Nature of Gynas, Their Characteristics, Nature of Prakriti, Vyakta and Avyakta elements, Proofs for the existence of Prakriti, Nature of Self (Purusha), Proofs for the existence of Self, Plurality of Self, Prakriti and Purusha.

TY BA (Ext) 55

- III Tattva Sarga, Mahat Tattva, Ego, Five subtle elements and five gross elements, Senses, Internal Organs, Subtle Body, Bhautik Sarga, Bhava Sarga and Pratyaya Sarga- stages of knowledge, Eight Bhavas(Karika 43, 44, 45), Four types of Pratyaya Sarga, Five differences of Viparyaya, 28 ashakti (11 Budhivadha, Nine Tushti, 8, Siddhi), Bhutadi Sarga, Distruction, Bondage and liberation.
- IV Yoga Darshana : Ashtanga Yoga, Yoga Psychology, Samprajnata and Asamprajnata Yoga, Means of purification of Chitta, Vibhuti, Concept of God.

Recommended Books

- (૧) વસંત પરીખ અને જિતેન્દ્ર જેટલી, સાંખ્યકારિકા
(૨) નગીન જી. શાહ, સાંખ્ય-યોગ
(૩) Samkhyakarika

પ્રશ્નપત્ર : VIII સાંખ્યકારિકા અને યોગ દર્શન

- I સાંખ્ય શબ્દનો અર્થ, સાંખ્ય દર્શનના આચાર્યો અને સાહિત્ય, સાંખ્યકારિકા તથા તેના પરની ટીકાઓનો નામોલ્લેખ, તત્ત્વપરિચય, સાંખ્યકારિકાની જ્ઞાનમીમાંસા, સત્કાર્યવાદ, કાર્ય-કારણનું સ્વરૂપ અને ભેદ, ધર્મ (કાર્ય કે ગુણધર્મ)ની વ્યાખ્યા અને ત્રણ અવસ્થાઓ, ત્રિવિધ પરિણામ - ધર્મ પરિણામ, લક્ષણ પરિણામ અને અવસ્થા પરિણામ.
- II ગુણોનું સ્વરૂપ, તેમની લાક્ષણિકતાઓ, પ્રકૃતિનું સ્વરૂપ, વ્યક્ત અને અવ્યક્ત તત્ત્વો, પ્રકૃતિના અસ્તિત્વની સાબિતીઓ, પુરુષનું સ્વરૂપ, પુરુષના અસ્તિત્વની સાબિતીઓ, પુરુષ બહુત્વ, પ્રકૃતિ અને પુરુષ.
- III તત્ત્વસર્ગ, મહત્ત્ત્વ (બુદ્ધિ), અહંકાર ત્ત્વ, પંચ તન્માત્રા અને પંચ મહાભૂત, ઈન્દ્રિયો અને અંતઃકરણો, સૂક્ષ્મ શરીર, ભૌતિક સર્ગ, જ્ઞાનની શ્રેણીઓ, આઠ ભાવો (કા. ૪૩, ૪૪, ૪૫), પ્રત્યય સર્ગના ચાર પ્રકારો, વિપર્યયના પાંચ ભેદો, ૨૮ અશક્તિ - ૧૧ બુદ્ધિવધ, નવ તુષ્ટિ, આઠ સિદ્ધિઓ, ભૂતાદિ સર્ગ, પ્રલય, બંધન અને મુક્તિ.
- IV યોગ દર્શન : અષ્ટાંગ યોગ, યોગનું મનોવિજ્ઞાન, સંપ્રજ્ઞાન અને અસંપ્રજ્ઞાત યોગ, ચિત્ત શુદ્ધિના ઉપાયો, વિભૂતિઓ, ઈશ્વર અંગેનો ખ્યાલ.

સુચિત પુસ્તકો

- (૧) વસંત પરીખ અને જિતેન્દ્ર જેટલી, સાંખ્યકારિકા
(૨) નગીન જી. શાહ, સાંખ્ય-યોગ
(૩) Samkhyakarika

PAPER : IX PHILOSOPHY OF MAHATMA GANDHI

- I What is Truth according to Gandhi, Practice of truthfulness in social and individual life, The vision of truth as God, Difference of opinions, Struggle and violence immerged in individual truth.
- II Non-violence as a means of eliminating struggle and violence immerged through difference of opinion, Meaning of non- violence, Place and significance of celibacy, Tastelessness, Non-theft, Fearlessness, Non-acquisition etc. in individual and social life for the practice of non-violence, Imagination of non-violent state or Ramarajya, Nature of the 'tomorrow's' world.
- III Satyagraha as a condition to protest injustice and torture , what is Satyagraha?, When and who can do Satyagraha?, Type of Satyagraha, Discipline of Satyagrahi, Purity of means, Rights and duties as a civilian, Parties, Individual freedom, Freedom of giving vote, Nature of military and police in state.
- IV Religion and caste : Economy, Education, Family and marriage, Health, Gandhiji's views on caste system and the effect of that views in individual and social life.

Recommended Books

- (૧) આર.કે.પ્રભુ, ગાંધીજી લોકશાહી સાચી અને ભ્રામક.
(૨) મ. જી. પટેલ, ગાંધીજીનું ધર્મતત્ત્વચિંતન.
(૩) સં. ભારતન કુમારખા, ગાંધીજી - સર્વોદય દર્શન.
(4) Complete Works of Mahatma Gandhi.

પ્રશ્નપત્ર : IX મહાત્મા ગાંધીનું તત્ત્વજ્ઞાન

- I ગાંધીજી અનુસાર સત્ય એટલે શું ? વૈયક્તિક અને સામાજિક જીવનમાં સત્યપાલન, સત્યનું ઈશ્વરના રૂપમાં દર્શન, વૈયક્તિક સત્યદર્શનમાં ઉભા થતાં મતભેદો, સંઘર્ષ, હિંસા.

TY BA (Ext) 56

- II મતભેદોમાંથી ઉભા થતાં સંઘર્ષ અને હિંસાના નિવારણરૂપે અહિંસા - અહિંસાનો અર્થ, અહિંસાના પાલન માટે બ્રહ્મચર્ય, અસ્વાદ, અસ્તેય, અભય, અપરિગ્રહ વગેરે વ્રતોનું વૈયક્તિક અને સામાજિક જીવનમાં સ્થાન અને મહત્તા, રાજ્યસત્તા વિનાની અહિંસક રાજ્યની કલ્પના અથવા રામરાજ્ય અને આવતી કાલની દુનિયાનું સ્વરૂપ.
- III અન્યાય અને અત્યાચારના વિરોધની શરતરૂપે સત્યાગ્રહ, સત્યાગ્રહ એટલે શું ? સત્યાગ્રહ કોણ અને ક્યારે કરી શકે ? સત્યાગ્રહના પ્રકારો, સત્યાગ્રહોની શિસ્ત, સાધનશુદ્ધિ, નાગરિક તરીકેની ફરજો અને હક્કો, પક્ષો, વ્યક્તિ સ્વાતંત્ર્ય, મતસ્વાતંત્ર્ય, રાજ્યમાં લશ્કર અને પોલીસનું સ્વરૂપ.
- IV ધર્મ અને જાતિ-અર્થવ્યવસ્થા, કેળવણી, પરિવાર-લગ્નસંસ્થા, આરોગ્ય, જાતિ કે વર્ણવ્યવસ્થા વિષયક ગાંધીજીના વિચારો અને તેનો વ્યક્તિ અને સમાજજીવન પર પ્રભાવ.

સુચિત પુસ્તકો

- (૧) આર.કે.પ્રભુ, ગાંધીજી લોકશાહી સાચી અને ભ્રામક.
- (૨) મ. જી. પટેલ, ગાંધીજીનું ધર્મતત્ત્વચિંતન.
- (૩) સં. ભારતન કુમારખા, ગાંધીજી - સર્વોદય દર્શન.
- (4) Complete Works of Mahatma Gandhi.

PAPER : X PLATO'S REPUBLIC

- I Life and works of Plato, Criticism of different definitions of justice, Opinions of Glaucon and Adamentus regarding Justice and injustice, Origine and development of state, Basic elements of state and individual.
- II Problem of Education : Literature, Music, Athletics and health in Primary education, Principles of ideas state, Search for justice in state and individual, Reasons of the criticisms of philosophy and philosopher, Special characteristic of philosopher, Possibility and necessity of philosopher king.
- III Problem of knowledge : knowledge and opinion, Knowledge as the highest goal of life, Four stages of knowledge – metaphor of line, The difference between person of knowledge and ignorant through the metaphor of cave, Science and philosophy in higher education.
- IV Fall of ideal state and individual : Different types of fallen state, comparision between justful and unjustful life, Art and its effect on self, Immortality of self, story of Ar explaining the fruits of action and rebirth and significance of that story, People's criticism of plato.

Recommended Books

- (૧) એચ.એમ.જોશી, પ્લેટો.
- (૨) એન.બી.પટેલ, પ્લેટોનું રિપબ્લિક.
- (૩) પ્રાણજીવન પાઠક, પ્લેટોનું આદર્શનગર.
- (4) Nettleship R. L., Lectures on the Republic of Plato.

પ્રશ્નપત્ર : X Plato's Republic

- I પ્લેટોનું જીવન, સર્જન અને તેમાં રિપબ્લિક, ન્યાય અંગેની વિવિધ વ્યાખ્યાઓની સમીક્ષા, ન્યાય અને અન્યાય અંગેના ગ્લાઉકોન અને એડેઈમેન્ટસના મંતવ્યો, રાજ્યનો પ્રાકૃતિક ઉદ્ભવ અને વિકાસ, રાજ્ય અને વ્યક્તિનાં મુખ્ય તત્ત્વો.
- II શિક્ષણની સમસ્યા : પ્રાથમિક શિક્ષણમાં સાહિત્ય, સંગીત, વ્યાયામ અને આરોગ્ય વિષયક વિચારો, આદર્શ રાજ્યના સિદ્ધાંતો, રાજ્ય અને વ્યક્તિમાં ન્યાયની શોધ, તત્ત્વજ્ઞાન અને તત્ત્વજ્ઞાનીની નિંદાના કારણો, તત્ત્વજ્ઞાનીની વિશેષતાઓ, રાજર્ષીની શક્યતા અને આવશ્યકતા.
- III જ્ઞાનની સમસ્યા : જ્ઞાન અને અભિપ્રાય, જીવનના સર્વોચ્ચ લક્ષ્ય તરીકે જ્ઞાન, જ્ઞાનની ચાર કક્ષાઓ - રેખા અને ગુફાના રૂપકો દ્વારા જ્ઞાની અને અજ્ઞાની વચ્ચેનો ભેદ, ઉચ્ચ શિક્ષણમાં વિજ્ઞાન અને તત્ત્વજ્ઞાન.

TY BA (Ext) 57

- IV આદર્શ રાજ્ય અને વ્યક્તિના આત્માનું પતન : વિવિધ પતિત રાજ્યપ્રકારો, ન્યાયી અને અન્યાયી જીવનની તુલના, કલા અને તેનો આત્મા પર પ્રભાવ, આત્માનું અમરત્વ અને મૃત્યુ બાદ ન્યાયી અને અન્યાયી વ્યક્તિને મળતું કર્મફળ તથા પુનર્જન્મ સમજાવતી 'અર' ની કથા અને તેનું તાત્પર્ય, પોપરે કરેલી પ્લેટોની ટીકા.

સુચિત પુસ્તકો

- (૧) એચ.એમ.જોશી, પ્લેટો.
- (૨) એન.બી.પટેલ, પ્લેટોનું રિપબ્લિક.
- (૩) પ્રાણજીવન પાઠક, પ્લેટોનું આદર્શનગર.
- (4) Nettleship R. L., Lectures on the Republic of Plato.

PAPER : X PHILOSOPHY OF ART AND AESTHETICS

- I Aesthetic experience and a work of art : The issue, Detachment and subjectivism, Illusionism and phenomenalism, Aesthetic experience without detachment of illusion, A new formulation, Application to the other theories, What fundamentally is a work of art? An answer suggested, Application to the other theories, Materials and medium, Form, Content and subject-matter, Expression and representation.
- II The art and the logic of talk about arts : Architecture and sculpture, Painting and photography, Dancing, Acting and Pantomime, Music, Literature, Description of arts, Interpretation of art, Evaluation of art.
- III Modern western aesthetics : John Hospers on art and emotion, Clive Bell on artistic representation and form, E. H. Sombrich on artistic representation, T. M. Greene on artistic greatness, David Hume on the standard of taste,
- IV Indian Aesthetics : Indian conception of the poet and the nature of poetry, the Vedantic and the Samkhya theories of rasa, Nature, content and the method of art, Nature of art experience, Art and morality.

Recommended Books

- (1) V. C. Aldrich, Philosophy of Art.
- (2) Jerome Stolnitz, Aesthetics.
- (3) M. Hiriyanna, Art Experience.
- (4) J. N. Mohanti, Classical Indian Philosophy.

PAPER XI : LOGIC AND SCIENTIFIC METHOD

- I Characteristics of induction, Philosophical basis of induction and their necessity, Basic steps of scientific method or induction, definitional of scientific induction, Its general and particular characteristics.
- II Definition and example of simple innumeration, Its general and particular characteristics, its value and its limitations, Definition and example of analogy, Its general and particular characteristics, Criteria of its soundness, Comparison of scientific induction, Simple innumeration and analogy.
- III Mill's analysis of the scientific concept of cause and its correction by Karveth Ride, Meaning of cause in scientific approach, Necessary and sufficient condition, Relation between them, Different meanings of cause in particular approach, Plurality of cause, Uniformity of cause-effect relation.
- IV Mill's five methods of scientific investigation, Scientific and non-scientific explanation, Criteria of the acceptability of hypothesis and place of crucial experiment in that, Definition and classification of fallacies, Thirteen fallacies of relevance and five fallacies of ambiguity, Avoidance of fallacies.

Recommended Books

- (1) Cohen and Nagal, An Introduction to Logic.
- (2) Irving copi, An Introduction to Logic.
- (૩) જ.આ.યાજ્ઞિક અને કે.બી.પટેલ, અર્વાચીન તર્કશાસ્ત્ર પ્રવેશ.
- (૪) કે.બી.વ્યાસ, પરિમલ દલાલ, કે.બી.માંકડ વગેરે, પ્રારંભિક તર્કશાસ્ત્ર.
- (૫) બી.જી.દેસાઈ, વૈજ્ઞાનિક વિચાર પદ્ધતિ.

TY BA (Ext) 58

પ્રશ્નપત્ર : XI તર્કશાસ્ત્ર અને વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ

- I વ્યાપ્તિકરણની લાક્ષણિકતાઓ, વ્યાપ્તિકરણના તાત્વિક આધારો અને તેમની આવશ્યકતા, વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ કે વ્યાપ્તિકરણનાં મુખ્ય સોપાનો, વૈજ્ઞાનિક વ્યાપ્તિનું સદૃષ્ટાંત લક્ષણ, તેની સામાન્ય અને વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ.
- II સાદી કે માત્ર ગણનામૂલક વ્યાપ્તિનું સદૃષ્ટાંત લક્ષણ, તેની સામાન્ય અને વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ, તેનું મૂલ્ય અને મર્યાદાઓ, સાદૃશ્ય તર્કનું સદૃષ્ટાંત લક્ષણ, તેની સામાન્ય અને વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ, તેની સબળતાની કસોટીઓ, વૈજ્ઞાનિક વ્યાપ્તિ, માત્ર ગણનામૂલક વ્યાપ્તિ અને સાદૃશ્ય તર્કની પારસ્પરિક તુલના.
- III કારણના વૈજ્ઞાનિક ખ્યાલનું મિલે કરેલું વિશ્લેષણ અને તેમાં કાર્વેય રીડનો સુધારો, વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિએ કારણનો અર્થ, અનિવાર્ય અને પર્યાપ્ત શરત, બંને વચ્ચેનો સંબંધ, વ્યાવહારિક દૃષ્ટિએ 'કારણ' શબ્દના વિવિધ અર્થો, કારણબહુતાવાદ, કાર્ય-કારણ સંબંધની એકરૂપતા.
- IV મિલે આપેલી પ્રાયોગિક અન્વેષણની પાંચ પદ્ધતિઓ, વૈજ્ઞાનિક અને અવૈજ્ઞાનિક સ્પષ્ટીકરણ, ઉપસ્થાપનાની સ્વીકાર્યતાની કસોટીઓ અને તેમાં નિર્ણાયક પ્રયોગનું સ્થાન, તર્કદોષોની વ્યાખ્યા અને વર્ગીકરણ, પ્રસ્તુતતાને લગતા તેર તેમ જ સંદિગ્ધતાને લગતા પાંચ તર્કદોષો, તર્કદોષોનો પરિહાર.

સુચિત પુસ્તકો

- (1) Cohen and Nagal, An Introduction to Logic.
- (2) Irving Copi, An Introduction to Logic.
- (૩) જ.આ.યાજ્ઞિક અને કે.બી.પટેલ, અર્વાચીન તર્કશાસ્ત્ર પ્રવેશ.
- (૪) કે.બી.વ્યાસ, પરિમલ દલાલ, કે.બી.માંકડ વગેરે, પ્રારંભિક તર્કશાસ્ત્ર.
- (૫) બી.જી.દેસાઈ, વૈજ્ઞાનિક વિચાર પદ્ધતિ.

પ્રશ્નપત્ર XI : PHILOSOPHY OF RELIGION (ધર્મતત્ત્વમીમાંસા)

- I ધર્મનું તત્ત્વજ્ઞાન એટલે શું ? ધર્મતત્ત્વચિંતનની પ્રધાન સમસ્યા અને પદ્ધતિ, ધર્મતત્ત્વચિંતનનો ધર્મના મનોવિજ્ઞાન, તુલનાત્મક ધર્મ અને ઈશ્વરશાસ્ત્ર સાથેનો સંબંધ, ધર્મતત્ત્વચિંતનના અભ્યાસના ઉપયોગિતા, ધર્મ એટલે શું ? ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય તત્ત્વચિંતનમાં મળતી ધર્મની મુખ્ય વ્યાખ્યાઓનો સામાન્ય પરિચય અને કેવળ બૌદ્ધિક તત્ત્વ, લાગણી તત્ત્વ કે આચાર પર ભાર મુકતી ધર્મની વ્યાખ્યાઓનું નિરૂપણ અને મૂલ્યાંકન.
- II ઈશ્વરનું સ્વરૂપ, ઈશ્વરના અસ્તિત્વ માટેના સત્તામૂલક, સૃષ્ટિમૂલક અને ધ્યેયમૂલક સાબિતિ, ઈશ્વરના અસ્તિત્વ માટેની સાબિતિઓની સમગ્રપણે સમીક્ષા, ઈશ્વર અને જગતના સંબંધ અંગેના વિવિધ મતો અને તેમની સમીક્ષા, જીવ અને શિવનો સંબંધ, ઈશ્વર અને નિરપેક્ષ તત્ત્વ, પરમાત્માના તાત્વિક અને નૈતિક ગુણો.
- III અનિષ્ટની સમસ્યાની રજૂઆત, અનિષ્ટના પ્રકારો, અનિષ્ટના સમસ્યાના કેવળ એકતત્ત્વવાદી, ધ્વૈતવાદી ખુલાસાઓ અને તેમની સમીક્ષા, ખ્રિસ્તી ઈશ્વરશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ અનિષ્ટની સમસ્યાનો ઉકેલ, હિન્દુ દૃષ્ટિએ અનિષ્ટની સમસ્યાનો ઉકેલ, માનવસ્વભાવ અંગેના બુદ્ધિવાદી, ધાર્મિક અને વૈજ્ઞાનિક મંતવ્યો અને તેમની સમીક્ષા, શરીર અને મનથી ભિન્ન એવા આત્માનું સ્વરૂપ અને આત્માના અસ્તિત્વની સ્વતઃ સિદ્ધિ, અનાત્મવાદ, આત્માની અમરતા, ભારતીય ચિંતન પરંપરામાં મોક્ષપ્રાપ્તિનાં સાધનોનો નિર્દેશ.
- IV ધર્મ અને વ્યાવહારિક જીવન, ધર્મ અને નિતીમત્તા, ધર્મ અને કલા, ધર્મ અને વિજ્ઞાન, ધર્મ અને ફીલસૂફી, ધર્મ સામેનો પડકાર, ધર્મની સ્થાપન તરીકે માનવતાવાદ, સર્વધર્મસમન્વયની આવશ્યકતા અને શક્યતા, વિશ્વશાંતિ અને વિશ્વબંધુતા માટેની તત્ત્વચિંતનની પ્રસ્તુતતા.

સુચિત પુસ્તકો

- (૧) ધર્મ તત્ત્વચિંતન - એચ.આર.ઠક્કર
- (૨) The Philosophy of Religion - D. M. Edwards
- (૩) Students Philosophy of Religion - Wright W. R.
- (૪) Introduction to Religions Philosophy - G. Macgrager
- (૫) પ્રારંભિક તત્ત્વચિંતન - યાજ્ઞિક અને કોટેયા.

TY BA (Ext) 59
UGC Model Syllabus for T.Y.B.A. PSYCHOLOGY (Special)
Regular & External in force from 2005

Paper-VI : Advanced General Psychology
Paper-VII : Research Method on Psychology

OR

Paper-VIII : Experimental Theory & Statistics for External only.

Regular & External

Paper-IX : Optional Any **one** of following
(i) Psychology of sex and married life.
(ii) Environmental Psychology
Paper-X : Optional Any **one** among following
(i) Experimental Theory (Only for Regular)
(ii) Psychology in industrial organisation.
(iii) Elements of Indian Psychology
(iv) Behaviour modification.
Paper XI : Counselling Psychology

Syllabus for Regular and External Students

Paper VI : ADVANCED GENERAL PSYCHOLOGY

The Paper will consist of the following five Units* :

Unit No.	Topic for Unit
Unit-I	(1) The Nature of Psychology (2) Psychological Development
Unit-II	(1) Perception (2) Consciousness and Control
Unit-III	(1) Conditioning and Learning (2) Remembering and Forgetting
Unit-IV	(1) Personality (2) Human Motivation
Unit-V	(1) Language and Thought (2) Emotion.

* All Units carry equal weightage in the examination.

Basic Book :

Hilgard, E.R., Atkinson, R. L. and Atkinson, R.C. (1979) Introduction to Psychology (7th ed.) New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Reference Books

- (1) Edward E. Smith, Susan Nolen-Hocksema, Barabra Fredrickson, Geoffery R. Loffus, (2003) "Atkinson & Hilgards's-Introduction to Psychology (14th ed.) Bangalor : Thomson Asia, Pvt. Ltd. (International Student ed.)
- (2) Morgan, C. T., and King, R. A. (1966) Introduction to Psychology (3rd ed.) New York : McGraw Hill Book Company.

Unit-I :

Chapter-I : **The Nature of Psychology**
- Conceptual approaches to Psychology
- Scope of contemporary Psychology
- Research Methods
- Measurement in Psychology
(Hilgard and Atkinson : Page Nos. 3-23)

TY BA (Ext) 60

Chapter-II : **Psychological Development**

- Factors governing development (Hilgard : Pgs. 64-67)
- Early years (Hilgard : Pgs. 67-70)
- Cognitive Development (Hilgard : Pgs. 70-76)
- Critical Discussion : Development of Moral Reasoning (Hilgard : Pgs. 74-75)
- Personality and Social Development (Hilgard : Pgs. 76-83)
- Identification (Hilgard : Pgs. 84-88)
- Adolescence (Hilgard : Pgs. 88-91)
- Development as a Lifelong Process (Hilgard : Pgs. 94-97)

Unit - II :

Chapter -III : - Perception :

- Definition (Hilgard : Pgs. 129)
- Object Perception and Perceptual Constancies (Hilgard : Pgs. 130-132)
- Organization and Perception (Hilgard : Pgs. 133-136) Morgan & King : Pgs. 344-348)
- Movement Perception (Hilgard : Pgs. 137-139)
- Depth Perception (Hilgard : Pgs. 139-141) Morgan & King : Pgs. 352-356)
- Visual Coding and Pattern Recognition (Hilgard : Pgs. 141-144)
- Role of Learning in Perception (Hilgard : Pgs. 144-147)
- Attention and Perception (Hilgard : Pgs. 147-150)
- Extrasensory Perception (Hilgard : Pgs. 150-153)

Chapter -IV : - Consciousness and Control :

- Definition
- Consciousness : What it is and what it Does (The Many states of Consciousness)
- Critical Discussion : The Behaviourist's Rejection of Consciousness.
- Sleep and Dreams
- Meditation
- Effects of Psychoactive Drugs on Consciousness.
- Hypnotically produced changes in Consciousness. (Hilgard and Atkinson : Pgs. 157-162; Pgs. 165-182).

Unit - III

Chapter - V : - Conditioning and Learning :

- Classical Conditioning
- Critical Discussion : Theoretical Interpretations of Classical Conditioning
- Operant Conditioning
- Critical Discussion : Reinforcement Schedules
- Principles of Reinforcement
- Critical Discussion : Role of Punishment in Learning
- Cognitive Learning
- Individualizing Learning (Hilgard and Atkinson : Pgs. 191-217).

Chapter-IV : - Remembering and Forgetting :

- Basic distinctions about Memory
- Short term memory
- Long-term memory
- Improving memory
- The Relation between short-and Long-term memory
- Constructive memory (Hilgard and Atkinson : Pgs. 221-248).

Unit -IV :

Chapter-VII : - Personality :

- Shaping of personality
- Trait Approach
- Social Learning Approach
- Psychoanalytic Approach
- Phenomenological Approach (Hilgard and Atkinson : Pgs. 377-397).

TY BA (Ext) 61

Chapter-VIII : - Human Motivation :

- Definition
- Theories of Motivation (Psychoanalytic Theory of Motivation; Social Learning Theory of Motivation)
- Motivational factors in Aggression (Hilgard and Atkinson : Pgs. 315-329).

Unit - V :

Chapter - IX : - Language and Thought :

- Concept
- Communicating thoughts
- Development of Language
- Visual thinking
- Problem Solving and Computer Simulation (Hilgard and Atkinson : Pgs. 251-275).

Chapter - X : - Emotion :

- Definition
- Physiological responses in Emotion
- Theories of Emotion
- Arousal and Emotion
- Cognitive factors in Emotion
- Emotional Expression
- Emotions as adaptive and disruptive (Hilgard and Atkinson : Pgs. 329-342).

મનોવિજ્ઞાન-પેપર ૬

ગુજરાતી રૂપાંતર

Unit - I :

પ્રકરણ-૧ : મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ

- મનોવિજ્ઞાનના વૈચારિક અભિગમો
  - આજના મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર
  - સંશોધન પદ્ધતિઓ
  - મનોવિજ્ઞાનમાં માપન
- (હિલગાર્ડ - એટકિન્સન પાન નં. ૩-૨૩)

પ્રકરણ-૨ : મનોવિજ્ઞાનનું વિકાસ

- વિકાસને નિયંત્રિત કરતાં ઘટકો
  - શરૂઆતના વર્ષો, બોધાત્મક વિકાસ
  - વ્યક્તિત્વ અને સામાજિક વિકાસ
  - તાદાત્મ્ય, તરુણાવસ્થાનો વિકાસ
  - જીવનપર્યંતની પ્રક્રિયા તરીકે વિકાસ
- (હિલગાર્ડ - એટકિન્સન પાન નં. ૬૪-૮૧, ૮૪-૮૭)

Unit - II

પ્રકરણ-૩ : પ્રત્યક્ષીકરણ

- વ્યાખ્યા, અર્થ
- પદાર્થનું પ્રત્યક્ષીકરણ અને પ્રત્યક્ષીકૃત સાતત્ય
- સંગઠન અને પ્રત્યક્ષીકરણ
- ગતિ પ્રત્યક્ષીકરણ
- ઊંડાઈનું પ્રત્યક્ષીકરણ
- પ્રત્યક્ષીકરણમાં શિક્ષણનો ફાળો
- ધ્યાન અને પ્રત્યક્ષીકરણ
- અતીન્દ્રિય પ્રત્યક્ષીકરણ

TY BA (Ext) 62

(હિલગાર્ડ - ઁટકિન્સન પાન નં. ૧૨૯-૧૩૬, ૧૩૭-૧૫૩)

માર્ગન ઁને કિંગ પાન નં. ૩૩૪-૩૪૮, ૩૫૨-૩૫૬

પ્રકરણ-૪ : ઁતન ઁને નિયંત્રણ

- વ્યાખ્યા, અવસ્થાઓ
- નિંદા ઁને સ્વપ્ન
- ધ્યાન
- મનોવિજ્ઞાનઁષધોની અસરો
- સંમોહનથી ઉપજતાં ફેરફારો

(હિલગાર્ડ - ઁટકિન્સન પાન નં. ૧૫૭-૧૬૨ ૧૬૫-૧૮૨)

Unit - III

પ્રકરણ-૫ : અભિસંધાન ઁને શિક્ષણ

- પ્રશિષ્ટ (શાસ્ત્રિય) અભિસંધાન - નિયમો
- કારક અભિસંધાન - નિયમો
- પ્રબલનનો સિધ્ધાંત
- બોધાત્મક શિક્ષણ
- શિક્ષણનું વ્યક્તિકીકરણ

(હિલગાર્ડ - ઁટકિન્સન પાન નં. ૧૯૧-૨૧૭)

પ્રકરણ-૬ : સ્મરણ ઁને વિસ્મરણ

- સ્મરણ વિશે પાયાના ભેદ
- ટુંકાગાળાની સ્મૃતિ
- લાંબાગાળાની સ્મૃતિ
- સ્મૃતિ સુધારણા
- રચનાત્મક (સર્જનાત્મક) સ્મરણ

(હિલગાર્ડ - ઁટકિન્સન પાન નં. ૨૨૧-૨૪૮)

Unit - IV

પ્રકરણ-૭ : વ્યક્તિત્વ

- વ્યક્તિત્વનું ઘડતર
- વ્યક્તિત્વના અભિગમો
- વિશેષગુણ અભિગમ
- મનોવિશ્લેષણવાદી અભિગમ
- સામાજિક શિક્ષણ અભિગમ
- ઘટનાવાદી અભિગમ

(હિલગાર્ડ - ઁટકિન્સન પાન નં. ૩૭૭-૩૯૭)

પ્રકરણ-૮ : માનવ પ્રેરણા

- વ્યાખ્યા
- પ્રેરણાના સિધ્ધાંતો
- પ્રેરણા અંગેનો મનોવિશ્લેષણવાદી સિધ્ધાંત
- પ્રેરણા અંગેનો સામાજિક-શિક્ષણનો સિધ્ધાંત
- આક્રમણમાં પ્રેરણાજન્ય ઘટકો

(હિલગાર્ડ - ઁટકિન્સન પાન નં. ૩૧૫-૩૨૯)

TY BA (Ext) 63

Unit - V

પ્રકરણ-૯ : ભાષા અને વિચાર

- પ્રત્યયો
  - વિચારનો વિનિમય
  - ભાષાનો વિકાસ
  - દૃશ્ય વિચારણા
  - સમસ્યા ઉકેલ અને કોમ્પ્યુટર
- (હિલગાર્ડ - એટકિન્સન પાન નં. ૨૫૧-૨૭૫)

પ્રકરણ-૧૦ : આવેગ

- વ્યાખ્યા
  - આવેગમાં શારીરિક પ્રતિક્રિયાઓ
  - આવેગના સિધ્ધાંતો
  - જેમ્સ - લેંગનો સિધ્ધાંતો
  - કેનન - બાર્ડનો સિધ્ધાંત
  - ઉત્તેજના (જાગૃતિ) અને આવેગ
  - આવેગમાં બોધાત્મક ઘટકો
  - આવેગાત્મક અભિવ્યક્તિમાં શિક્ષણનો ફાળો
  - આવેગો અનુકૂલનાત્મક અને પ્રતિકૂલનાત્મક તરીકે
- (હિલગાર્ડ - એટકિન્સન પાન નં. ૩૨૯-૩૪૨)

Basic Book :

હિલગાર્ડ, ઈ. આર., એટકિન્સન, આર. એલ. અને એટકિન્સન, આર. સી. (૧૯૭૯) : Introduction to Psychology (7th Ed.). New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Reference Book :

(1)

(2) Morgor, C. T., and King R. A. (1966) Introduction to Psychology (3rd Ed.)
New York : McGraw-Hill Book Company.

New Syllabus-2005-2006

Paper - VII : Research Methods in Psychology

Unit - I :

- (1) Science and Scientific method : Goals of the Science-Description and Clarification (Explanation) (B.F. Anderson Pgs. 1 to 11). (Experimental Psy.) Chap.I.
- (2) Social Research Process : Meaning-Functions of Research-value of understanding research process-Steps in Research Process.

Unit - II :

- (1) Selection and formulation of research problem-Selection of the research Subject. Characteristics of a researchable problem. Feasiability of research programme. Hypothesis-definitions-Sources and types of hypothesis.
- (2) Principles of Sampling : Some basic concepts and definitions : Sampling techniques : Probability and non-probability Sampling.

Unit - III :

- (1) Experimental method-meaning-characteristics of an experiment-meaning of variables types of variables-Natural Experiment and Laboratory Experiment Steps in Experimentation.
- (2) Observation methods : Types of observation Survey method-Meaning and Nature of the survey-goals of Social Survey-Problems of Survey Planning.

TY BA (Ext) 64

Unit - IV :

- (1) Questionnaire Methods : Nature and Meaning of Questionnaire Method-Principles of Questionnaire formation-Subject Matter of the Questions in Questionnaire. Formation of words of the questions in questionnaire. Open Questions and pre-coded questions-order of questions.
- (2) Interview method : Meaning and nature of Survey interview-Types of Interview-Selection and training of the interviewer.

Unit - V :

- (1) Psychological tests : Meaning and nature of Psychological test. Characteristics of a good psychological test-Types of Psychological test.
- (2) Test administration : Factors affecting test. Performance : Report, test anxiety, Situational Variables. The points which are included in Research report.

Reference Books

- (1) Selltitz C. Jahoda, Deatch M. and Cook S. W. Research methods in behavioural Science. New York, 1953.
- (2) Festinger and Katz D. Research methods in behavioral Sciences., Holt, Rinchart and Winstone, New York.
- (3) Kerlinger F. N. (2000). "Foundation of behavioral research". Fifth edition-(Surjeet Publication, Delhi).

Available Books

Kothari C. R. (1990) Research Methodology. IInd edition, Wishwa Prakashan, New Delhi.
Anna anastach-"Psychological Testing" Mac Millan Co. Ltd., London, 6th edition.
B.F. Anderson-"Experimental Psychology".
George Jimmy-"Experimental Psychology".
Maser C. A. - "Survey methods in Social Investigation". Hei Neman, London, 1967.

Modern Books

- (1) Research methods in Psychology
Sixth Edition.
David G. ELMES
BARRY H. KANTOWITZ
HENRY L. ROEDIGER III.
Brooks/Cole Publishing Company I (R) P An International Thomson Publishing Company.
- (2) How to Research
IInd edition.
Lorraine Blaxter
Christina Hughes
Malcolm Tight.
Viva Books Private Limited (1997)
New Delhi, Mumbai, Chennai, Kolkata.
- (3) Research Methods in Psychology
IV Edition.
John J. Shaughnessy.
Eugene B.
McGrew Hill Co., Zechmeister.

તૃતીય વર્ષ વિનયન પ્રશ્નપત્ર ૭-સંશોધન પદ્ધતિ

યુનીટ-૧

- (૧) વિજ્ઞાન અને વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ :
વિજ્ઞાનના ધ્યેયો - વર્ણન - સ્પષ્ટીકરણ
- (૨) સામાજિક સંશોધનની પ્રક્રિયા : સંશોધનનો અર્થ - કાર્યો - સંશોધન પ્રક્રિયાની સમજનું મૂલ્ય - સંશોધન પ્રક્રિયાના સોપાનો.

યુનીટ - ૨

- (૧) સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી અને ઘડતર :
સંશોધન વિષયની પસંદગી - સંશોધન ક્ષમ સમસ્યાના લક્ષણો સંશોધન કાર્યક્રમની વ્યવહાર ક્ષમતા.
ઉપકલ્પના - વ્યાખ્યાઓ - ઉપકલ્પનાના સ્ત્રોતો અને પ્રકારો.

TY BA (Ext) 65

(૨) નિદર્શન સિધ્ધાંતો : કેટલીક પાયાની સંકલ્પનાઓ અને વ્યાખ્યાઓ. નિદર્શનની પદ્ધતિઓ - સંભાવના નિદર્શન અને બિન સંભાવના નિદર્શન.

યુનીટ - ૩

(૧) પ્રયોગ પદ્ધતિ - અર્થ - પ્રયોગના લક્ષણો - પરિવર્ત્યોનો અર્થ અને પ્રકારો - કુદરતી પ્રયોગ અને પ્રયોગશાળાને પ્રયોગ- પ્રયોગ કાર્યના સોપાનો.

(૨) નિરીક્ષણ પદ્ધતિ : નિરીક્ષણના પ્રકારો - સર્વેક્ષણ - અર્થ - સ્વરૂપ - સર્વેક્ષણનાં ધ્યેયો - સર્વેક્ષણના આયોજનની સમસ્યાઓ.

યુનીટ - ૪

(૧) પ્રશ્નાવલિ પદ્ધતિ : અર્થ અને સ્વરૂપ - પ્રશ્નાવલિ રચનાની સિધ્ધાંતો - પ્રશ્નાવલિમાં પ્રશ્નોનું વિષય વસ્તુ- પ્રશ્નાવલિના પ્રશ્નોની શબ્દ રચના - ખુલ્લા પ્રશ્નો અને પૂર્વ સાંકેતિક પ્રશ્નો - પ્રશ્નોનો ક્રમ.

(૨) મુલાકાત પદ્ધતિ : સર્વેક્ષણ મુલાકાતનો અર્થ - સ્વરૂપ - મુલાકાતના પ્રકારો - મુલાકાત અધિકારીની પસંદગી અને તાલીમ -

યુનીટ - ૫

(૧) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ : મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનો અર્થ અને સ્વરૂપ - મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીના લક્ષણો અને પ્રકારો. (એનાસ્ટસીનું વર્ગીકરણ)

(૨) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનું સંચાલન -

મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીના કૃતૃત્વ પર અસર કરતાં પરિબળો તરીકે આયુજ્ય, કસોટી અંગેની ચિંતા - પરિસ્થિતિ જન્ય પરિવર્ત્યો.

(૩) સંશોધન હેવાલમાં સમાવેશ કરવાના મુદ્દાઓ

સંદર્ભ પુસ્તકો :

(૧) મનોવિજ્ઞાનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર

સી. જમનાદાસની કંપની ૧૯૭૬-૭૭ પ્રકરણ-૧, ૮, ૯

(૨) સંશોધનની પદ્ધતિઓ : (૧૯૯૯-૨૦૦૦)

(૩) સંશોધન પદ્ધતિ (વાર્તાનિક વિજ્ઞાનોમાં)

પ્રો. ડૉ. એલ. આર. યાજ્ઞિક (પ્રકરણ ૨-૧૨)

પ્રા. ડૉ. બી. ડી. ઢીલા

પ્રા. ડૉ. કે. બી. ચોથાણી

અક્ષર પબ્લીકેશન, માર્ચ ૨૦૦૪.

Paper-VIII Experimental Psychology for Regular Students (Practical - Statistics)

1. Measurements of optical illusions
2. Method of Ranking and Paired comparison, Comparison between the method of determining colour preference.
3. Fluctuation of Attention.
4. Association Reaction Time.
5. Mirror Tracing.
6. Maze-learning.
7. Learning : letter-Digit Substitution.
8. Whole v/s part Method of Learning.
9. Immediate Span of Memory.
10. Passalong Performance Intelligence Test.
11. Bell Adjustment Inventory.
12. Problem Solving.

TY BA (Ext) 66
Paper - VIII : For External Students Only

Experimental	Theory	Marks
Unit - 1	1. Experimental Method Introduction 2. Control in Experiment	20
Unit - 2	1. Attention 2. Association	20
Unit - 3	1. Measurement of Learning 2. Verble Learning	20

Statistics as per old course for Both Regular & External Students.

સિદ્ધાંત સહિત આંકડાશાસ્ત્ર

૧. આંકડાશાસ્ત્ર અને માપન : આંકડાશાસ્ત્રની પદ્ધતિઓના અભ્યાસની જરૂર, પ્રાપ્તિઓનો અર્થ, ખંડિત અને અખંડિત શ્રેણી, સાંખ્યકીયમાં લગભગ કિંમતો, અર્થસૂચક અંગેનો અર્થ ચોક્કસઅને લગભગ આંકડા ગણતરીના નિયમો.
૨. આવૃત્તિવિતરણ : આવૃત્તિવિતરણના કોઠાની રચના, વર્ગલંબાઈ રચનાઓ મધ્યકિંમત, આલેખ પદ્ધતિઓ, સ્તંભાલેખ, આવૃત્તિ બહુકોણ, આવૃત્તિવક્ર, સંચયી આવૃત્તિવક્ર.
૩. મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપ : વર્ગીકૃત અને અવર્ગીકૃત માહિતી માટે મધ્યકની ગણતરી માટેની લાંબી અને ટૂંકી રીત, વર્ગીકૃત અવર્ગીય માહિતી માટે મધ્યસ્થ, મધ્યસ્થની ગણતરી, બહુલક, ક્યારે મધ્યક મધ્યસ્થ કે બહુલકનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ?
૪. પ્રસારમાન : વિસાર, ચતુર્થક, વિચલન વર્ગીકૃત માહિતી માટે ચતુર્થ વિચલનની ગણતરી, સરેરાશ વિચલન, પ્રમાણિત વિચલન, વર્ગીકૃત - અવર્ગીકૃત માહિતી માટે પ્રમાણિત વિચલન ગણવાની લાંબી અને ટૂંકી રીત.
૫. શતાંશકો અને પ્રતિશત ક્રમાંક : ચતુર્થકો, દશાંશકો, વર્ગીકૃત - અવર્ગીકૃત માહિતી માટે ચતુર્થકો અને દશાંશકો શોધવાની રીત, આપેલી માહિતી માટે પ્રતિશત ક્રમાંક.
૬. સહસંબંધાંક : સહસંબંધાંક.

આધારગ્રંથો

- ‘પ્રાયોગિક મનોવિજ્ઞાન’, ડૉ. સી. ટી. ભોપટકર યુનિવર્સિટી પ્રકાશન
‘પ્રાયોગિક મનોવિજ્ઞાન સિદ્ધાંત અને પ્રયોગપોથી’ યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, લેખક : પ્રા. એસ. સી. કાનાવાલા
‘Elementary Statistics’ - Garret H. E.
‘Basic Statistical Method’, Dawine N. M. & Heath R. W.

New Syllabus for T.Y.B.A. (Psychology) the Paper IX

Psychology of Sex and Married life

New syllabus in force from June 2005

The paper will consist of the following five Units

All Units carry equal weightage in the examination.

- Unit - I :** Chapter No. 1 : Sex & Marriage
Chapter No. 2 : Maturity for marriage
- Unit - 2 :** Chapter No. 3 : The Biology of marriage-Male & Female
Chapter No. 4 : Sexual differences and role implications for marriage
- Unit - 3 :** Chapter No. 5 : Sexual adjustment in marriage.
Chapter No. 6 : Sexual Variants, Abuse and Dysfunctions
- Unit - 4 :** Chapter No. 7 : The art of marriage
Chapter No. 8 : Health in marriage and happiness in marriage.
- Unit - 5 :** Chapter No. 9 : Sexual Diseases
Chapter No. 10 : Family Planning and Sexual Myths and misconceptions.

TY BA (Ext) 67

Unit No. 1

Chapter No. 1 : Sex & Marriage

- Human Sexuality
- Concept of human sexuality-Variou Definitions
- The need for education in Human sexuality-Dhun PanthaKi (7 & 8)
- What is education In Human sexuality- Dhun Panthaki (8 & 9)
- Present status of education in Human sexuality-Dhun Panthaki (9)
- **Marriage**

(1) Definition of Marriage

- Ref. : 1. The American Heritage® Dictionary of the English Language,
2. The Columbia Electronic Encyclopedia,
3. Hindu Manners, Customs and Ceremonies Page 24

(2) Fitness for the Marriage

Stone and Stone : Ch. 1 Pages : 1 to 18 and 21 to 26

Chapter No. 2 : Maturity for marriage

Ref : Building a successful marriage Pages 93 to 104
Landis & Landis 7th Edition 1977

Unit No. 2

Chapter No. 3 : The Biology of marriage - Male & Female

Ref. : Stone and Stone Ch. 2 & 3
Male : Pages No. 28 to 51
Female : Pages No.52 to 82

Chapter No. 4 : Sexual differences and role implications for Marriage

Ref. : Building a successful marriage Pages 11 to 27
Landis & Landis 7th Edition 1977

Unit No. 3 :

Chapter No. 5 : Sexual adjustment in marriage

Achieving adjustment in marriage
Ref. : Building a successful marriage Pages 236 to 265 & 267 to 276
Landis & Landis 7th Edition 1977

Chapter No. 6 : Sexual variants, Abuse and Dysfunctions

Topics in detail :

Introduction Page 420-421

Sexual and Gender Variants 425 & 428-432

The Paraphilias : 1. Fetishism
2. Transvestic Fetishism
3. Voyeurism
4. Exhibitionism
5. Sadism
6. Masochism
Pages 425 & 428-432

Gender Identity Disorders-434-437

1. Gender Identity Disorder of Childhood 2. Transsexualism

Sexual abuse - 438 & 442-448

Definition 438, Pedophilia 442-443, Incest 443-444, Rape 445-448

Sexual Dysfunctions 452-458

Ref : "Abnormal Psychology and Modern life"

Carson, Butcher & Mineka 11th Edi. 2000 First Indian Reprint 2003

TY BA (Ext) 68

Unit No. 4

Chapter No. 7 : The Art of Marriage

Stone and Stone Ch. No. 7 Pages 206 to 236

Chapter No. 8 : Health in marriage and happiness in marriage

Ref. : Health in Marriage : Stone and Stone Ch. No. 9 Pages 277 to 305

Happiness In Marriage : Suggestions for marital success

Stone and Stone Ch. No. 10 Pages : 328 to 331

Unit No. 5

Chapter No. 9 : Sexual Diseases

Only to cover the basic information of following diseases.

1. AIDS
2. Chlamydia
3. Crabs
4. Epididymitis
5. Genital Warts
6. Gonorrhea
7. Herpes
8. Syphilis
9. Urethritis

Sex : A man's guide "Stefan Bechtel & Laurence Roy Stains

Ch. No. 8 Pages 391 to 409 & 417 to 424

Ch. No. 10 : Family Planning and Sexual Myths and misconceptions.

Part A -Family Planning

1. Cervical Cap
2. Condoms
3. Diaphragm
4. IUD (Pages 287 to 293)
5. The Pill
6. Rhythm Method (Pages 310 to 306)
7. Spermicides
8. Vasectomy
9. Withdrawal (Pages 310 to 314)

Sex-A man's guide "Stefan Bechtel & Laurence Roy Stains

Pages Ch. No. 6 Pages only as mentioned Above

Part B- "Sexual myths and misconceptions"

Ref. : "Education in human sexuality"-Dhun Panthaki Pages 170 to 178

Definitions and concept of Human Sexuality

1. Human sexuality :

Human Sexuality, general term referring to various sexuality related aspects of human life, including physical and psychological development, and behaviors, attitudes, and social customs associated with the individual's sense of gender, relationships, sexual activity, mate selection, and reproduction. Sexuality permeates many areas of human life and culture, thereby setting humans apart from other members of the animal kingdom, in which the objective of sexuality is more often confined to reproduction.

"Human Sexuality", Microsoft® Encarta® Online Encyclopedia 2005

<http://encarta.msn.com>© R1997-2005 Microsoft Corporation.

2. Sexuality :

Among the many topics explored by the philosophy of sexuality are procreation, contraception, celibacy, marriage, adultery, casual sex, flirting, prostitution, homosexuality, masturbation, seduction, rape, sexual harassment, sadomasochism, pomography, bestiality, and pedophilia. What do all these things have in common?

TY BA (Ext) 69

All are related in various ways to the vast domain of human sexuality. That is, they are related, on the one hand, to the human desires and activities that involve the search for and attainment of sexual pleasure or satisfaction and, on the other hand, to the human desires and activities that involve the creation of new human beings. For it is a natural feature of human beings that certain sorts of behaviors and certain bodily organs are and can be employed either for pleasure or for reproduction, or for both.

Ref : The internet encyclopedia of Philosophy

<http://www.uno:edu/-asoble>

3. Sexuality :

The interplay of gender, gender role, gender identity, sexual orientation, sexual preference, and social norms as they affect physical, emotional, and spiritual life. Sex (which has come to mean sexual intercourse) and sexuality (which embraces the whole self) are very often merged in people's minds. From this comes the MYTH that if you don't or can't have sexual intercourse, you are not a sexual person. In reality, people who don't regularly have intercourse can be very sexual...and sexy. Sexuality encompasses more than the physical act of having sexual intercourse, it includes the emotional, intellectual and sensual components as well. Or as Anna Freud put it....Sex is what you do, sexuality is who you are.

4. What is Sexuality ?

Sexuality involves more than just having sex or engaging in sexual activities. Your sexuality affects the shape of your body, the way you see yourself in the mirror, and the way your body feels when you touch it. Sexuality is about the person you feel you are as a man or a woman, about your sexual orientation and identity. It is about your body and the way you dress, move, speak, and act or feel about other people. These are all parts of who you are as a person, from birth until you die-throughout the duration of your life. Everyone has or her own way of being or feeling sexual. In fact, many teens choose to wait until they are adults before they are ready to be in a sexual relationship. You are a sexual person just the same. Our sexuality is a natural and healthy part of the person that we are, and many people in our society try to hide this fact from us. Society's attempts to ignore sexuality can lead to much confusion during puberty and after. People must be open to the fact that sexuality is an inescapable part of our everyday lives and cannot be ignored.

<http://www.soc.ucsb.edu / sexinfo>

What Is Sexuality?

All of us are sexual. Our sexuality includes

- * Our bodies and how our bodies work
- * Our biological sex
- * Our gender identity - our feelings about being male or female
- * Our sexual orientations - straight, gay, or bisexual
- * Our values about life, love, and the people in our lives

And sexuality influences how we **feel** about all of these things and how we experience the world.

References Basic Books

1. Stefan Bechtel, Laurence Roy Stains
"Sex A Man's Guide"
Rajendra publishing house Pvt. Limited, Mumbai 400018
First Indian edition, 1997
2. Dhun Panthaki "Education in human sexuality"
Family planning association of India. Bajaj Bhavan Nariman point, mumbai 400021, 1997
3. Carson, R. C., Butcher J. N. & Mineka S.
"Abnormal Psychology and modern life"
11th Edi. 2000 First Indian reprint 2003
Pearson Education (Singapore) Ptv. Ltd. Indian branch
482 f.I.E. Patparaganj. Delhi 110092 India
4. Stone H. M. and stone A.
"A Marriage Manual"
Pocket book distributing company, 11 Oak-lane, Fort Bombay India. 1953

TY BA (Ext) 70

5. Landis J. T. & Landis M. G.
“Building a successful marriage” 7th Edi. 1977
Prentice-Hall INC. Englewood, Eliffs, New Jersey. 07632.
6. Singh Chitralkha, Nath Prem
Hindu Manners, customs and ceremonies,
Crest Publishing House, New Delhi 1st Edi. 1999

7. References from Internet

- (1) Dictionary definition of **marriage**
The American Heritage® Dictionary of the English Language, Fourth Edition© 2004.,
Published by Houghton Mifflin Company.
- (2) Encyclopedia information about **marriage**
The Columbia electronic Encyclopedia, Sixth Edition© 2003, Columbia University Press.
- (3) Wikipedia information about human sexuality
- (4) “Human Sexuality”, Microsoft® Encarta® Online Encyclopedia 2005
<http://encarta.msn.com>© 1997-2005 Microsoft Corporation.
- (5) The internet encyclopedia of Philosophy.

Reference Books Recommended for the Additional Study

1. Kothari Prakash “Common sexual problems-Solutions. July 1987
VRP Publishers, Bombay 400 007.
2. Dr. Shah Hansa Navnit. “Stree Rog Shastra”
Uni. Granath Nirman board. Gujarat Rajya, Second Edi. 2004
3. Masters W. H., Johnson V. E. and Kolodny R. C.
“Sex and Human Loving” 14th Jaico Impression, 2001
Jaico publishing House Mumbai
4. Bechtel Stefan “The practical encyclopedia of sex and Health”.
Rajendra Publishing house, Bombay 400 018.
5. Dr. Gandhi Harkisan & Others “Lagna Pehla ane Pachhi”
Reprint 1997
Navbharat Sahitya mandir, Ahmedabad-380 001.
6. L. Beam, Man and Woman Relationship - A medical study of sex adjustment Edition-2004
Shrishti Book Distributors,
4378/ 4B, 202 J.M.D. House, Ansari Road, Dariyaganj, New Delhi-110 002.

Paper : IX (Optional-III) Environmental Psychology

Unit : 1

- Chapter : 1 : Environmental Psychology : Introduction
- Chapter : 2 : Methods of Environmental Psychology

Unit : 2

- Chapter : 3 : Human Behaviour and Environmental stimulation
- Chapter : 4 : Effect of Environment on Behaviour

Unit : 3

- Chapter : 5 : The Effects of Noise of Behaviour
- Chapter : 6 : The Effects of Weather and Temperature on Behaviour

Unit : 4

- Chapter : 7 : The Effects of Air Pollution and Wind on Behaviour
- Chapter : 8 : Personal Space, Interpersonal conduct and Territorial Behaviour

Unit : 5

- Chapter : 9 : Population Density and the problem of Overcrowding.
- Chapter : 10 : Changing Behaviour to save Environment.

Unit : 1

Chapter : 1 : Environmental Psychology : Introduction

- Developmental History of Environmental Psychology
- Human life and Environmental Problems.
- Meaning and Nature of Environment.
- Definition, Nature and characteristics of Environmental Psychology
- Fields or scope of Environmental Psychology
- Goals and Utility of Environmental Psychology
(In Rajmanickam : P. 185 to 191)
(Bell & others : P. 2 to 11)

Chapter : 2 : Methods of Environmental Psychology

- Obsrutive & unobtrusive methods
- Observation method
- Self report method
- Analysis of records & documents
- Scaling method
- Co-relational method
- Experimental method
- Case Study
(M. Rajmanickam : P. 193 to 195)
(Bell & others : P. 11 to 21)

Unit : II

Chapter : 3 : Human Behaviour and Environmental Stimulation

- Changes in Environment
- Stress
- Arousal
- Excessive Environmental stimulation
- Understimulation and Behaviour
- Environmental restriction
- Research on Environment
- Effect of Environment
(M. Rajmanickam : P. 195 to 210).

Chapter : 4 : Effect of Environment on Behaviour

- Adaptation level theory
- Reaction to Environmental stimulation
- Stimulation level and human reaction.
- Meaning of Environmental pollutants.
- Origin of pollutantns
- Causes of increase in pollution
- Pollution control.
(M. Rajmanickam : P. 210 to 217).

Unit : III

Chapter : 5 : The Effects of Noise of Behaviour

- Meaning of Noise
- Unusual Environmental stimulation
- The structure of auditory system & sound
- Characteristics of sound
- Disbursing characteristics of Noise
- Sources of Noise
- Effects of Noise

TY BA (Ext) 72

- Noise and Social Behaviour
- Experimental studies on Noise.
(M. Rajmanickam : P. 217 to 232)
(Bell & others : P. 126 to 149)

Chapter : 6 : Effects of Weather and Temperature on Behaviour

- Nature and Characteristics of Temperature
- Effects of various levels of Temperature and Atmosphere
- Atmospheric influence on behaviour
- The effects of heat on performance
- Heat and social Behaviour
- The effects of cold temperature
(M. Rajmanickam : P. 232 to 244)
(Bell & others : P. 160 to 174)

Unit : IV

Chapter : 7 : The Effects of Air Pollution and wind on Behaviour

- Nature of Air in the Atmosphere
- Air pollution and its consequences
- Air pollutants
- Personal Air pollution
- Other forms of Air pollution
- Perception of Air pollution
- The effects of Air pollution and wind on health and performance
- Experiments on the effects of Air pollution and wind
- Curbing Air pollution.
(M. Rajmanickam : P. 244 to 259)
(Bell & others : P. 214 to 222)

Chapter : 8 : Personal space, Inter-personal Contact and Territorial Behaviour

- Personal space, Territory & Interpersonal contact
- consequences of too much too little personal space.
- Cultural and personal factors in interpersonal contacts and personal space.
- Characteristics of territory
- Kinds of territory
- Dominance on the Territory
- Consequences of Territorial Disputes.
(M. Rajmanickam : P. 259 to 270, 272 to 279)
(Bell & others : P. 243 to 245)

Unit : V

Chapter : 9 : Population Density and the problem of Overcrowding

- Density and Crowding
- Effects of overcrowding on Humans
- Sex and effects of density
- The effects of High density of population on Physique
- The effects of the kinds of High Density of population
- The effects of high density on Task
- The effects of Density on social behaviour
- Effects of Long terms high density
- Avoiding the effects of crowding and negative reactions.
(M. Rajmanickam : P. 279 to 294)
(Bell & others : P. 283 to 295)

TY BA (Ext) 73

Chapter : 10 : Changing Behaviour to save Environment

- Environmental psychology and saving the Environment
- Environmental Education
- Prompts : Reminders of what to do and of what not to do.
- Reinforcement Techniques.
(Bell & others : P. 464 to 468 & P. 475 to 484)

Books :

- (1) Dr. M. Rajmanickam (1994)
'Contemporary fields of psychology and Experiments'
Concept Pub. Co., New Delhi.
- (2) Bell P. A., Fisher I. D., Baum A., and Greene T. C. (1990)
'Environmental Psychology, (3rd Edition), Harcourt Brace Jovanovich College Pub., U.S.A.
- (3) Ittelson W. H., Proshansky H. M.,
Rilvin E. G., Winkel G. H. & Dempsey (1974)
'An Introduction to Environmental Psychology' New York.
- (4) Dave C. B., Patel N. S., & Panchal D. J. (2003-2004)
'Paryavaran nu Manovignan', Suchita Prakashan, Ahmedaba

Paper-X (Optional-I)

Paper-X : EXPERIMENTAL PSYCHOLOGY - Theory

(Only for regular students, external student cannot take this paper as optional paper).

The paper will consist of the following Five Units.

Unit No.	Topics	Marks for Unit
1	(1) Experimental method - Introduction (2) Control in Experiment	20
2	(1) Psychophysics Introduction (2) Types of Psychophysical Methods	20
3	(1) Attention (2) Association.	20
4	(1) Measurement of Learning (2) Moze Learning.	20
5	(1) Verbal Learning (2) Higher Mental Processes.	20

Unit - I : Experimental Method

- I. Experimental Method - Introduction.
  - Meaning and Types of Experiment.
  - Meaning and Types of Variable.
  - Forms of Behaviour.
  - Advantages and Limitations of Experimental Method.
- II. Control in Experiment
  - Meaning and Types of Experimental Error.
  - Experimental Design.
  - One group design (before-after technique)
  - Separate group design (Experimental and Control Group)
  - Various Techniques for Control.
  - Single and Double Blind Technique.
  - Matching.
  - Randomization.
  - Counter balancing.

(Morgan & King pgs. 13 to 18 and Poolman & Egon pgs. 4 to 6).

Unit - II : The Psychophysics

- Psychophysics - Introduction.
- Types of Measurement Scales.
- Meaning of Psychological Methods.
- The basic Problems in Psychophysics.
- The basic concept of Psychophysics.
  - (1) Sensitivity
  - (2) Threshold
  - (3) Point of Subjective Equality
  - (4) Variable and Constant Errors.
- Methods of Psychophysics.
  - The Method of Minimal Changes.
  - The Method of Constant Stimuli.
  - The Method of Average Error.
  - Method of Ranking.
  - Method of Pair Association.
    - (Postman & Egan. pgs. 9 to 27.
    - andveas. pgs. 159 to 167).

Unit - III : Attention and Association

- Attention.
  - Meaning and Nature of Attention.
  - Determiners of Attention.
  - Shifts and Fluctuation of Attention.
  - Distraction in Attention.
  - Doing two things at once (Division of Attention).
  - Span of Attention.
    - (Woodworth and Schlosberg pages 72 to 90).
- Association.
  - Concept of Association (Definition and Laws of Association).
  - Types of Verbal Association Experiments.
  - Classification of Association (Frequency Tables and Content Analysis).
  - Clinical and Diagnostic Use of Association.
    - (Post man and egan Pgs. No. 258 to 265).

Unit - IV : Measurement of Learning and Maze Learning.

- Measurement of Learning.
- Definition of Basic terms (Learning, Retention, Stimuli and Responses, associational).
- Types of Learning (Verbal Learning, Motor Learning and Problem Solving).
- Measurement of Learning.
- Learning Curves.
  - (Postman and Egan : pgs. 275 to 286).
- Maze Learning.
- Elements of Maze Learning.
- Maze Patterns (types).
- Empirical Finding in Maze Learning.
- Knowledge of Results in Perceptual Motor Performance.
- How the Maze is Learned (Andrews pgs. No. 423 to 431).
  - Woodworth and Schlosberg pgs. 651 to 653.

Unit - V : Verbal Learning and Higher Mental Processes.

- Verbal Learning
- Methods of Practice.
- The Basic Variables in Learning Experiments.
- Performance as a Function of What is Learned.

TY BA (Ext) 75

- Performance as a Function of How Learning Proceeds.
(Postman and Egan pgs. 312 to 320 and 326 to 336).
- Higher Mental Processes.
- Concept attachment.
- Learning of Concepts.
- Problem Solving (Trial and Error in Problem Solving Insight in Problem solving).
Woodworth and Schlosberg pgs. 609 to 613, 817 to 822 and 823 to 825.
Morgan and King pgs. 154 to 157.

Basic Books :

1. Postman and Egan :
Experimental Psychology
- An Introduction.
Harper & Row, New York (Indian Edition is available).
2. Woodworth and Schlosberg.
Experimental Psychology (Revised) Oxford & IBH Publishing Co., New Delhi.
3. Borton Andrews.
Experimental Psychology
Wiley Eastern Pvt. Ltd., New Delhi.
4. Morgan and King.
Introduction to Psychology (4th ed.)
McGraw Hill Book Co. New York (Indian Edition is Available).

Psychology in Industrial Organization-Paper X Optional-Paper (ii)

Unit No. Topic

- Unit-I : (1) Scope of Industrial Psychology
(2) Job-Analysis
- Unit-II : (1) Evaluation Techniques
(2) Psychological Testing
- Unit-III : (1) Engineering Psychology
(2) Work Environment
- Unit-IV : (1) Safety and Accident Control
(2) Motivation and Job-satisfaction
- Unit-V : (1) Stress in the Workplace
(2) Consumer Psychology

Unit - I :

- (1) Scope of Industrial Psychology
  - Subject-matter of Psychology
  - Psychology applied to Industrial Problems
  - Industrial Psychology as a Profession (Siegal Pgs. 3-24)
- (2) Job-Analysis
  - Uses
  - Sources of Information
  - Assembling Job-Information
  - Job-Specification (Siegal Pgs. 95-112)

Unit - II :

- (3) Evaluation Techniques
  - Application Forms
  - Employment Interview
  - References and Letters of Recommendation
(Schultz Pgs. 89-93)
(Siegal Pgs. 142-170)

TY BA (Ext) 76

- (4) Psychological Testing :
- Principles of Psychological testing (Sch. 99-104)
  - An overview of a Testing Programme (Sch. 105-107)
  - Administering Psychological Test (Sch. 108-110)
  - Types of Psychological Tests (Sch. 110-120)
  - Limitations of Psychological Testing (Schultz 120-122) (Sch. 99-122).

Unit - III :

- (5) Engineering Psychology :
- History and Scope of Engineering Psy. (Sch. 386-388)
  - Time and Motion Study (Sch. 388-392)
  - Person-Machine Systems (Sch. 392-396)
  - Workspace Design (Sch. 396-400)
  - Computers (Sch. 411-414)
(Sch. Pgs. 386 to 414)
- (6) Work Environment :
- Fatigue Meaning and Nature
  - Distinction between Fatigue and Boredom
  - Measurement of Fatigue
  - Physiological and Subjective Components of Fatigue
  - Alleviation of Fatigue
  - Boredom-Meaning and Nature
  - Personal Characteristics related to Boredom. Alleviation of Boredom.
  - The Work Environment
- (1) Illumination   (2) Effect of Noise
(3) Effect of music Temperature and Ventilation (Sch. Pgs. 207 to 239)

Unit - IV :

- (7) Safety and Accident Control
- Causes of Accident
  - Accident Proneness
  - Accident Control (Siegal Pgs. 240 to 263)
- (8) Motivation Job-Satisfaction :
- Motivation
  - Motivation Theories
  - (1) Needs Hierarchy Theory (Sch. 226)
  - (2) FRG Theory (Sch. 227)
  - (3) Motivation-Hygiene (Two Factor) Theory (Sch. 228-229)
  - (4) Job Characteristics Theory (Sch. 229-230)
- Job Satisfaction :
- Components of Job-Satisfaction
  - Characteristics of Satisfied Worker
  - Job Satisfaction and Performance (Sch. 293-413)

Unit - V :

- (9) Stress in the Workplace
- Occupational Health Psychology (Sch. 354)
  - Physiological Effects of Stress (Sch. 355-357)
  - Individual Differences in Stress Responses (Sch. 358-364)
  - Causes of Stress in the Workplace (Sch. 367-371)
  - Effects of Stress in the Workplace (Sch. 371-375)
  - Treating of Stress in the Workplace (Sch. 375-379) (Sch. 352-379).

- (10) Consumer Psychology :
- The Scope of Consumer Psychology (Sch. 424)
  - Research Methods (Sch. 424-432)
  - The Nature and Scope of Advertising (Sch. 434-437)
  - Types of Advertising Appeals (Sch. 437-440)
  - Trademarks (Sch. 440-442)
  - Sex in Advertisements (Sch. 443-444)
  - Women in Advertisement (Sch. 444)
  - Effectiveness of Advertising Campaign (Sch. 444-447)
  - Advertising on the Web. (Sch. 447-448)

Basic Books :

- (1) Siegal and Lane 3rd ed.
'Psychology in Industrial Organization' Bombay.
D. B. Taraporwala and Co.
- (2) Schultz, D. and Schlutz, S.E. (2002)
'Psychology and Work Today'
Delhi, Person Education (First Indian Report, 2004).

Paper - X (Optional III)

"Elements of Indian Psychology"

Introduction (Sinha Vol. I, p. xv to xvii, Shah N., p. 163.

Unit - I : Theory of Personality in Indian Psychology

A. Structure of Personality : Body & Self

- Gross Body.
- Subtle Body.
- Causal Body.

(Sinha J. Vol.II pp.1 to 27)

B. Self and States of Consciousness.

- Upanishadic Concept of Self or Consciousness.
  - Consciousness : a basic reality.
  - Doctrine of Koshas.
  - self, Mind & Senses.
  - Individual Self.
  - Two levels of self.
  - Means to realise : Meditation & Jnana.

(Kuppuswamy B., pp. 19 to 27).

- States (Degrees) of Consciousness.

(1) Waking (2) Dreams (3) Deep Sleep (4) Trance (5) Swoon & Death.

(Sinha J., Vol - Ii, pp. 28 to 44).

Unit - II : Theory of Perception in Indian Psychology

A. Theory of Perception.

- Naiyayika,
- Neo Naiyayika, Mimamsaka, Samkhya and Vedanta theories of Perception.

(Sinha J. Vol-I, pp. 104 to 139).

B. Illusions :

- Kinds of Illusions.
- Causes of Illusions.
- Psychological analysis of Illusion.
- Different Theories of Illusion.

(Sinha J., Vol-I, pp. 273 to 303).

Unit - III : Yoga Psychology

- A. - Yoga : Meaning, Samkhya and Yoga, Why Yoga?
- Chitta and States of Chitta (Chittabhoomi).
- Mental Modifications (Chhittavrtti).
- Ways to cessation of mental modifications (Chittavrttinirodha)
- Practice (Abhyasa) & Detachment (Vairagya).
- Theory of three Modes (Gunatraya)
(Shah Nagin G., Samkhya, Yoga (Gujarati) pp. 229 - 261, pp. 72 - 80).
- B. Eight-fold path of Yoga (Yogang)
- Equipose state of Chitta (Sthirata).
- Obstacles and special suggestion to achieve equipose state of Chitta
- Purification of Chitta (Chittasuddhi).
- Kleshas
- Achievements of Yoga (Vibhooti)
(Shah Nagin G., Samkhya-Yoga, (in Gujarati), pp. 262 to 286, pp. 314-319, pp. 337-345).

Unit - IV : Buddhist and Jaina Psychology

- A. Buddhist Psychology
- Basic Features of Buddhist Psychology.
(1) Ethics & Psychology
(2) Social Ethics & Human Nature.
(3) Therapeutic basis of Buddhist Psychology.
(4) Sources for study of Buddhist Psychology.
(5) Methodological issues.
(6) Concept of Mind and its four aspects.
- Psychology of Cognition.
- Motivation & Emotion.
(De Silva, pp. 1 to 4, pp. 8 to 45).
- B. Jaina Psychology
- Jaina Theory of Sense Perception.
- Jaina epistemology.
- Pratyaksa and Paroksa.
- Nature of Sense Perception.
- Condition of sense Perception.
- Stages of sense Perception.
- Avagraha - stages of Avagraha.
- Iha as associative integration.
- Avaya as perceptual judgement.
- Dharana as absence of the lapse of perception.
- Sense Perception as concrete psychosis.
- Mind in Jainism.
- Problem of Mind in ancient, Indian and Western thought.
- Nature of mind.
- Jaina theory of mind.
- Mind as a sense organ.
- Mind as structure and function.
- Each Jiva has its own mind.
- Instrumental nature of mind.
- Mind as aprapyakan - Body and mind Psychological analysis of the relation.
(Kalghatgi T. G., pp. 15 to 29, pp. 72 - 96).

Unit - V : Modern Psychology in India.

- A. Scientific Psychology in India.
- Historical Perspectives.
  - Beginning of Scientific Psychology in India.
  - Magnitude of Development in Academia.
  - Development Outside the University.
  - Major Research Concerns.
  - Impact of Western contact.
- B. Fair Phases in the Development of Psychology in India.
- The Pre-Independence Phase.
  - The Post-Independence Phase of Expansion.
  - The Phase of Problem Oriented Research.
  - The Phase of Indigenisation.
- (Sinha Durganand, pp. 9 - 35, 36 to 65).

Basic Books :

1. Sinha J. (1958), Indian Psychology Vol-I & Vol-II, 2nd Edition, Sinha Publishing House, Calcutta.
2. Kuppaswamy B. (1985), Elements of Ancient Indian Psychology. Vikas Publishing House Pvt. Ltd., Ghaziabad, U. P., India.
3. De Silva Padmasiri (1979); An Introduction to Buddhist Psychology, MacMillan Press, London.
4. Kalghatgi T. G. (1961); Some Problems in Jaina Psychology, Karnatak University, Dharwar.
5. Sinha Durganand (1986); Psychology in a Third World Country : The Indian Experience. Sage Publications, New Delhi.
૬. શાહ નગીનદાસ જી. (૧૯૭૩), ષડ્દર્શન, પ્રથમ ખંડ, સાંખ્ય-યોગ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

Reference Books :

૧. શાહ નગીનદાસ જી. (૧૯૭૩), ષડ્દર્શન, ખંડ-૨, ન્યાય-વૈશેષિક દર્શન, ગુજરાત યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
2. Edwina PIO (1988), Buddhist Psychology : A Modern Perspective, Abhinav Publications, New Delhi.
3. Davids Rhys. C. A. F. (1914), Buddhist Psychology, G. Bell and Sons, London.

Paper - X : Optional (V) Behaviour Modification

- (1) Basic concepts in Behaviour Modification : The behavioural model and Research methodology. (Ch. 1)
- (2) Fear Reduction : Fear and Anxiety, systematic desensitization, Theoretical basis of desensitization and self-control techniques. (Ch. 2 & 3).
- (3) Self-Control and Cognitive Behaviour Modification : Cognition and Behaviour Therapy, self-control, clinical applications of self-control procedures, Covert conditioning, Self-Verbalization technique and Bio-feedback, (Ch. 4).
- (4) Social Skills Training : Historical basis, definitions of social skill, Measurement of social skill, Measurement of specific problem areas, Clinical issues, Definitions of clinical strategies, Assertive training when anxiety inhibits performances. Skills training for the chronic patient, experimental support for the skills approach and controlled group outcome studies. (Ch. 5).
- (5) Operant Approaches with children : Behavioral deficits, Behavioural excesses, taken Economics, Parents as change agents and Ethical issues. (Ch. 6).
- (6) Aversive Techniques : Historical antecedents, Basic treatment paradigms, Electric Shock, covert sensitization, over correction, Time-cut, Response-cost, other aversive techniques, comparative analysis and ethical issues. (Ch. 7).

TY BA (Ext) 80

- (7) Other Operant Techniques : Introduction, Instructions, feedback Social Reinforcement, shaping, Extinction, fading, contingency contracting and compressive treatment (Ch. 9).
- (8) Comprchensive Approaches : Training per and staff, Role of drugs in Behaviour modification and comprehensive behavioral programme. (Ch. 10).

Basic Books :

Behaviour Modification-Allen S. Bellak and Michel Hersern - The Williams and Wilkins Company, Baltimore (1977).

Reference :

'Fact and Fiction in Psychology' - H. J. Eyesenck Pelican.

Paper - XI : Counselling Psychology

Unit - 1

(૧) સલાહનું સ્વરૂપ

- સલાહ એટલે શું?
- સલાહ કયા અપાય છે?
- સલાહના પ્રકારો
- સલાહના ધ્યેયો

(૨) સલાહની જરૂરત

- સલાહ સમસ્યાનું વર્ગીકરણ
- ભારતીય વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યા
- જરૂરત અંગેના પુરાવા

The need for counselling by Anthony Mann

- Are they public health issue.
- Are sufferers really ill?
- What is known about the disorders!
- Do these Patient recover any way?
- Conclusion

[Chepter-2 Page No. 7 to 15]

Counselling in General Practice.

Rosolin published 1993

11, New Fetter lane London.]

Unit - 2

(૧) સલાહકારની પસંદગી અને તાલીમ

સલાહ સેવા માટે સલાહકારોની જરૂરત

- સલાહકારની પસંદગીની સમસ્યાઓ
- સલાહકારની તાલીમમાં મહત્તવના ઘટકો
- સલાહકારના વ્યવસાયની આચાર સંહિતા

(૨) સલાહના અભિગમો અથવા સિધ્ધાંતો

- સલાહ અને મનોપચાર
- સલાહ અભિગમો કે સિધ્ધાંતો
- અસીલ કેન્દ્રીય અભિગમ
- સલાહની ફીલસૂફી
- સલાહ સિધ્ધાંત

Unit - 3

- (૧) સલાહ પ્રક્રિયા - અર્થ
સલાહ પ્રક્રિયાના પગથિયાં
સલાહ પ્રક્રિયા પર અસર કરતાં પરિબળો
- સલાહાર્થીના પરિબળો
- સલાહકારના પરિબળો
- બેઠક વ્યવસ્થા
- (૨) સલાહ સંબંધ
- અર્થ
- ઉપચારાત્મક અને
- વિકાસાત્મક સંબંધ
Therapeutic & development relationship
- (૩) સલાહ સંબંધના પરિણામો
અદ્વિતિમતા - સામાન્યતા
વસ્તુલક્ષીતા - આત્મીયતા
જ્ઞાનાત્મક બોધાત્મક - આવેગાત્મક
સંદિગ્ધતા - સ્પષ્ટતા
જવાબદારીનો સ્વીકાર - અસ્વીકાર
- આધાર અને કટોકટી

Unit - 4

સલાહલક્ષી મુલાકાત

- (૧) મુલાકાત અને સલાહ
મુલાકાતના હેતુઓ ફાયદાઓ
મુલાકાતની શરૂઆત
પ્રારંભિક મુલાકાત
- અસીલનું વર્તન
- સલાહકારનું વર્ણન
- ધ્યેયો
- તબક્કાઓ
પ્રારંભિક બેઠકમાં શું બને છે?
- (૨) સલાહલક્ષી મુલાકાતની પદ્ધતિઓ (પ્રકારો)
મુલાકાતના સિધ્ધાંતો
મુલાકાતની નોંધ
મુલાકાતનો અંત

Unit - 5

સલાહ ટેકનિકો અને સલાહમાં નિર્ણય

- (૧) અર્થ
વિવિધ ટેકનિકો
આરંભિક ટેકનિકો
મૌન ટેકનિકો
સ્વકૃતિ ટેકનિકો

શ્રાવ્ય ટેકનિકો

પ્રતિબિંબિત ટેકનિકો

સ્પષ્ટીકરણ ટેકનિકો

અર્થઘટન ટેકનિકો

- (૨) - દોરવણીની ટેકનિકો
પ્રશ્નાવલીની ટેકનિકો
ખાતરી આપવાની ટેકનિકો
અન્ય ટેકનિકો
- સલાહમાં નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા
નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાના ધોરણો
નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાના પાસાઓ
નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાના પગથિયા

INDIAN CULTURE

Paper VI

(Studies in Social Institutions of India)

Unit 1 :

1. Meaning of the social institution and its usage
2. Meaning of the word 'Varna' and its definitions-concept, origin and development of Varna
3. Varna and caste--Varna in modern social life
4. Meaning of the word ashram--ideals and cultural significance of ashram system

Unit 2 :

1. Meaning and concept of Samskara and its cultural importance
2. Samskaras performing on women
3. Samskaras performing on children
4. Samskaras belong to education
5. Vivah and antyeshti Samskara
6. The changes of Samskaras in modern period and their usages

Unit 3 :

1. Aims and ideals of Hindu marriage
2. Importance of Saptapadi and mangal fera in Hindu marriage
3. Nikah system of the Muslims
4. Provisions of divorce in Hindu and Muslim society

Unit 4 :

1. Position of women during the ancient and the medieval period
2. Position of women during the modern period
3. Rights of women in the modern India and her legal status
4. Oriented womanist activities in the modern India
5. Impact of the Western civilization on the Indian social life

Unit 5 :

1. Aims and objects of education in ancient India
2. Gurukul system in ancient India--Relations between teacher and taught-subjects for study
3. Educational system of Muslims--maktab and madresa
4. Extending horizons of modern educational system and its limitations

Books Recommended

Prabhu, Pandharinath H.	: Hindu Social Organisation in Ancient India
Atlekar, A. S.	: Position of Women in Ancient India
Hutton, J. H.	: Caste in India
Zafar, S. M.	: Educator in Ancient India

TY BA (Ext) 83

Education in Muslim India

Kabir, Humayun	: Education in India (C : a. I, II, IV & IX)
Ghuyee, G., S.	: Caste and Race in India
Pandya, Rajbali	: Hindu Samskar
शास्त्री, दुर्गाशंकर के.	: भारतीय संस्कारो अने तेमनुं गुजरातमां अवतरण
देसाई, नीरा	: भारतीय समाजमां स्त्री-जवन
मांकड, डोवरराय	: प्राचीन भारतमां शिक्षण (गुजरात युनि. प्रकाशन)
आचार्य, नवीनचंद्र	: भारतनी सामाजिक संस्थाओ (मध्यकालीन अने अर्वाचीन) (युनि. ग्रंथनिर्माण बोर्ड, अमदावाद)
बेटाई, रमेश	: प्राचीन भारतनी सामाजिक संस्थाओ (युनि. ग्रंथनिर्माण बोर्ड)
शेखत, भारती	: भारतीय संस्कारो (युनि. ग्रंथनिर्माण बोर्ड)

Paper VII

(Studies in the Classical Sanskrit Literature)

Unit 1 :

1. Indo--Aryan languages and the importance of Sanskrit language
2. Introduction of Four Vedas and Upanishadas as main source of Sanskrit literature
3. The difference between the Vedic and the Classical Sanskrit literature

Unit 2 : Main forms of the Snskrit Literature :

1. Mahakavya
2. Katha
3. akhyayika
4. Ropaka

Unit 3 : Mahakavyas :

1. Ramayan
2. Mahabharat
3. Raghuvamsam
4. Kumarasambhavam

Unit 4 : Rupakas

1. Swapanavasavadattam and Mahakavi Bhas
2. Abhignan Shakuntalam and Mahakavi kalidas
3. Mrucchakatikam and Mahakavi shudrak

Unit 5 : Historical, Sandesh and Champu Kavyas :

1. Harshacartitam
2. Meghadutam
3. Nala Champu

Books Recommended

Pusalkar, A. D.	: Bhasa : A Study (Delhi, 1968)
Upadhyay, B. S.	: India in Kalidas, Allahabad, 1947
Bhatt, S. K.	: Mruchchhakatika : A Study
Bak Kum, Bae	: Shri Harsha's Plays, Bombay, 1964
Bhatt, G. K.	: Preface to Mruchchhakatika, Ahmedabad-1948
Cowell, E. B. and	:
Thomas, F. W.	: The Harshhcharita of Bana, Delhi, 1961

TY BA (Ext) 84

Kale, M. R.	: Svapnavasavdattam of Bhasa, Bombay, 1962
Kale, M. R.	: Meghadutam, Bombay, 1962
Kale, M. R.	: Shakuntalam, Bombay, 1961
Kale, M. R.	: Kumarasambhavam, Bombay
Nadarjekar, G. R.	Raghuvamsam, Delhi, 1971
शास्त्री, सी. अल.	: संस्कृत वाङ्मयनो परिययात्मक ँतलडलस
---	: डडलकवल कलवलडलस, डुरकलशन गूजरलत वलडलसडलडल, अडडलवलड, १ॢॡॡ
डडेल, गूतड (सं.)	: अनुडड कलवलडलस, संस्कृत सलडलतुड अकलडडल, गलंघीनगर
डुरोडलत, नडडडलशंकर डु. (अनु.)	: कीथकृत संस्कृत नलडक
अगुरवल, वलसुडेलशरश (डलन्डी)	: संस्कृत नलडक, डुरकलशन गूजरलत वलडलडलडल
अगुरवल, वलसुडेलशरश (डलन्डी)	: डडडरलत अेक संसुकृतलक अधुडन, डडलल, १ॢॡॡ
डडेलतल, डरललल	: शलशुडललवध
शुशुल, डडलशंकर (अनुवलडक)	: डतडरलडरलत, अडडलवलड, १ॢॡॡ
डरलड, रसलकलल	: संस्कृत नलडतुड सलडलतुड डुरकलशन, गूजरलत वलडलडलडल, अडडलवलड, १ॢॢ१

Paper VIII

(Study of Indian Religions)

Unit 1 :

1. Meaning of Word 'Dharma'--Indian Concept of religion--Religion and Culture--Importance of the study of religions
2. Hinduism : Vedic literatur : Four Samhitas and Upanshadas--religion reflected in Vedic literatur--Gods and goddesses of Veda
3. Panch pranas of Hinduism : Panch maha yagna--samskaras--varnashram--karma and rebirth--four purusharthas
4. Contribution of Acharyas in development of Hinduism

Unit 2 :

1. Meaning of words 'Jina' and 'Tirthankara'--Rushabhadev--Shantinath--Neminath--Parsvanath and Mahavirswami
2. Sacred precept of Jainism : mahavrat and anuvrat--five samitis--three guptis--four bhavanas--samayik and pratikraman
3. Principles of Jainism : none--violence--anekantavad--karma--asrava--samvara--nirjara
4. Sects--scriptures and festivals of jainism

Unit 3 :

1. The cultural and religious condition of India before the rise of Buddhism
2. Life and teaching of Gautam Buddha : four arya truths and arya--ashtang marg
3. None-vilence--sharana traya--shil--four bhavana--nirvana--principle of karma and re-birth-worship of Buddha
4. Sects-scriptures and festivals of Buddhism
5. Comparative study of Buddhism and Jainism.

Unit 4 :

1. Life and work of Asho Zarathushtra
2. Religious beliefs and practices of the Zarostrians in India
3. Meaning of Islam--Life and work of Hazarat Muhmmad Payagambar--Spread of Islam in India
4. The concept of Iman and Din in Ialam-sects and festivals of Islam.

Unit 5 :

1. Meaning of word 'Shikh'--Life and teaching of Guru Nanak.
2. Contribution of Gurus in the development of Shikhism-sects and festivals of Shikhism
3. Impact of hinduism and Islam on Shikhism
4. Meaning of the word Christ--life and teaching of Christ
5. Sects--scriptures and festivals of Christianity--Indian Christians.

TY BA (Ext) 85

Books Recommended

Mahadevan, T.M.P.	: Outlines of Hinduism
Sharma, D. S.	: Hinduism through the Ages
Coomarswamy, Anand	: Buddha and the gospel of Buddhism
Farquhar, J. N.	: Modern Religious Movements in India
M. Macanliff and other	: Religion of the Shikhs
Syed Ameer Ali	: The Spirit of Islam
નાયક, ચીનુભાઈ અને ભટ્ટ પન્નુભાઈ	: જગતના ધર્મોના વિકાસની રૂપરેખા
ધ્રુવ, આનંદશંકર	: હિંદુ વેદ ધર્મ : મ. સ. યુનિ. પ્રકાશિત
શુક્લ, ચંદ્રશંકર (અનુ.)	: હિન્દુ ધર્મ, વોરા એન્ડ કુ. મુંબઈ
શુક્લ, ચંદ્રશંકર (અનુ.)	: ધર્મોનું મિલન, ભારતીય વિદ્યાભવન, મુંબઈ
સોલોમન, એસ્તર	: હિન્દુ જીવન દર્શન
પંડિત, સુખલાલજી	: જૈન ધર્મનો પ્રાણ, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય
ન્યાય, વિજય	: જૈન દર્શન : હેમચંદ્રાચાર્ય જ્ઞાનસભા-પાટણ
શુક્લ, ચિત્રા પ્ર. (અનુ.)	: જૈન દર્શન
કૌશામ્બી, ધર્માનન્દ	: બુદ્ધ ધર્મ અને સંઘ - નવજીવન પ્રકાશન
શાહ, નગીનદાસ	: બોદ્ધ દર્શન
સાંડેસરા, ઉપેન્દ્રરાય	: શીખ દર્શન
દાવર, ફિરોઝ	: ઈરાનનો ચિરાગ, ગુજરાત વિદ્યાસભા, પ્રકાશન, અમદાવાદ
દાવર, ફિરોઝ	: જરથુષ્ટ્ર દર્શન, સરદાર પટેલ યુનિ. પ્રેસ, વલ્લભવિદ્યાનગર
ફાધર વાલેસ	: ખ્રિસ્તી દર્શન, સરદાર પટેલ યુનિ. પ્રેસ, વલ્લભવિદ્યાનગર
નાગોરી, ઈસ્માઈલભાઈ	: ઈસ્લામ દર્શન, સરદાર પટેલ યુનિ. પ્રેસ, વલ્લભવિદ્યાનગર
આચાર્ય, નવીનચંદ્ર	: ભારતીય ધર્મો, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, પ્રકાશન
યાજ્ઞિક, જયેન્દ્રકુમાર (સંપાદક)	: જગતના વિદ્યમાન ધર્મો, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

Paper IX

(Historical Study of Architectural Monuments of India)

Unit 1 :

1. Charecteristics of Indian Architecture
2. Architectural monuments of Harappa and Mohenjo--daro--Town Planning of Mohenjo--daro
3. System of masonry work in architecture of Indus Civilization
4. Architecture as described in the Vedic literature

Unit 2 :

1. Concept of Stupa and its architectural form Main stupas : Sanchi, Bharahut, Amaravati, Nagarjukonda, Gandhar region, Devanimori
2. Concept of Chitya and its architectural form--main chaityas : Bhaja, Bedasa, Ajanta, Nasik, Karla, Kanheri
3. Concept of Vihara and its architectural form--Viharas of Western India--Viharas of Gujarat
4. Rock-cut architecture of Brahmanism : Mahabalipuram, Ellora, Elephanta and Jogesvari.

Unit 3 :

1. Concept of temple and its architectural form-Shikhara styles : Nagara and Dravida
2. Temples of Orissa, Khajuraho and Gujarat
3. Temples of Hoyasala style
4. Temple of South India

Unit 4 :

1. Types and form of Indo--Islamic architecture
2. Islamic architecture during the Delhi Sultanate Period
3. Regional style of Indo-Islamic architecture--Gujarat, Bengal, Jaunapur, Malawa
4. Indo--Islamic architecture during the Mughal Period

TY BA (Ext) 86

Unit 5 :

1. Concept of architecture of reservoirs of India : akes and step-wells with their outstanding examples
2. Architectural form of the fort and its main types
3. Main forts ; Harappa, Rajgrih, Pataliputra, Zinuwada, Dabhoi, Red fort at Delhi, Agra, Daulatbad
4. Architectural form of the Palace and a brief survey of the main palaces of India.

Books Recommended

Brown, Percy	: Indian Architecture (Buddhist & Hindu)
Brown, Percy	: Indian Architecture (Islamic)
Govt. of India	: Indian Archaeology Chapt. III
Havell, E. B.	: Indian Architecture
Havell, E. B.	: Ancient and Medieval Architecture of India
Ranald, Benjamin	: The Art & Architecture of India
Shah, Priyabala	: Vishnudharamottara
Shukla, Lalitkumar	: Study of Hindu Arts & Architecture (Chokhamba Publication)
Smith, Vincent	: A History of Fine-Art in India & Ceylon (3rd Ed.)
Desai, Ziyaud--Din	: Indo-Islamic Architecture
Krishna Deva	: Temples of North India
Govt. of India	: Temples of South India
शुक्ल, द्विजेन्द्रनाथ	: भारतीय स्थापत्यकला
शास्त्री, हरिप्रसाद	: હડપ્પા અને મોહેજો-દડો, ગુજ. વિદ્યાસભા
शास्त्री, हरिप्रसाद	: ભારતનું બૌદ્ધ સ્થાપત્ય : ગુજ. યુનિ. પ્રકાશન
सोमपुरा, कान्तिदास	: ભારતીય સ્થાપત્ય અને શિલ્પ, બી. એ. શાહ પ્રકાશન
શાહ, પ્રિયબાળા	: પ્રાચીન ભારતીય સ્થાપત્ય અને શિલ્પકલા, ગુજ. યુનિ. પ્રકાશન
परमार, थोमस	: ભારતનું નાગરિક સ્થાપત્ય, ગુજ. યુનિ. પ્રકાશન

Paper X

(Historical Study of Painting and Sculpture in India)

Unit 1 :

1. Meaning and types of Art-the definition of Painting
2. Characteristics of Indian Painting
3. Six Limbs of Indian Painting
4. Study in Pre-historic Painting of India

Unit 2 :

1. Painting at Ajanta
2. Paintings at Bagh, Ellora, Sittanavasal
3. Western Indian miniature Paintings
4. Mughal Paintings : Development and characteristics

Unit 3 :

1. Rajasthani Painting : its Subjects and centres
2. Pahari Paintings : its subjects and centres
3. Modern currents of Indian Paintings
4. The developments of paintings in modern Gujarat.

Unit 4 :

1. Definition of sculpture types and materials of sculptures
2. Teracotta, stone and bronze sculptures of Indus Civilization
3. Construction of the monolithic pillars of Ashok--animal sculptures on them
4. Sculptures of Yaksha & Yakshis during the Mauryan period--Impact of the foreign elements on mauryan sculpture

Unit 5 :

1. Sculptures of the stupa at Sanchi
2. Sculptures of the stupa at Bharhut
3. Sculptures of Amaravati and Nagarjunkonda

TY BA (Ext) 87

Unit 6 :

1. Sculptures of Gandhar School
2. Sculptures of Mathura School
3. Classical sculptures of the Gupta Period
4. Treasures of sculptures at Ellora

Books Recommended

Saraswati, S. K.	: Survey of India Sculptures
Govt. of India	: Indian Archaeology
Dr. Motichandra	: Miniature Paintings of Western India
Havell, E. B.	: Indian Sculpture and Paintings
Shukla, D. N.	: Hindu Canons of Iconography and Paintings
Dauglas Barrett & Gray, Basil	: Indian Painting
Smith Vincent	: A History of Fine Art in India and Ceylon (3rd Edition)
Parimoo, Ratan	: Studies in Modern Indian Art
Jamila, Brij Bhushana	: The World of Indian Miniatures
C. Sivarammurti	: Indian Painting
अग्रवाल, वासुदेवशरण	: भारतीय कला
	: मथुरा कला
रायकृष्णदास	: भारतीय मूर्तिकला
	: भारतीय चित्रकला
शुक्ल, द्विजेन्द्रनाथ	: भारतीय स्थापत्यकला
शास्त्री, हरिप्रसाद	: હડપ્પા અને મોહેજો-દડો (ગુજરાત વિદ્યાસભા)
सोमपुरा, कान्तिदास	: ભારતીય સ્થાપત્ય અને શિલ્પકલા
	(બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ)
ભટ્ટ, પનુભાઈ	: કલાપરિચય (બી.એસ.શાહ પ્રકાશન)
નવાબ, સારાભાઈ	: જૈન કલ્પદ્રુમ
શાહ, પ્રિયબાળા	: પ્રાચીન ભારતીય શિલ્પકળા અને સ્થાપત્ય (ગુજરાત યુનિ. પ્રકાશન)
પરીખ, પ્રવીણચંદ્ર	: પ્રાચીન ભારતીય શિલ્પકલા (યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, પ્રકાશન, અમદાવાદ)
સ્માર્ટ, વાસુદેવ	: ભારતનાં ભીત્તિચિત્રો
નાયક, ચીનુભાઈ	: ભારતીય ચિત્રકલા

Paper XI

(Essay)

Unit 1 :

1. Inscriptions of India their types and subejets
2. Foreign elements in Indian Art
3. Sects of Hinduism in Gujarat

Unit 2 :

1. Spread of Indian Culture in neighbouring contries
2. Depiction of Lord Buddha in Ajanta
3. European travellers visited Gujarat

Unit 3 :

1. The Freedom Struggle of India (1885-1947)
2. Nataraj in Indian Art and Literature
3. Salient features of Islamic architecture of Gujarat

Unit 4 :

1. Synthesis of Eastern and Western Culture
2. Depiction of Shri Krsihna in Indian Painting
3. Impact of Gahdhian thought on Indian life

Unit 5 :

1. Salient features of Indian Constitution
2. Main schools of the classical dances of India
3. Current archaeological finds from Gujarat.

Unit 6 :

1. Bagavadgita and modern life
2. Swami Dayanand and Swami Vivekanand as an expotents of Indian Culture
3. The iconography of ten incanations of vishnu.

HISTORY

History-Paper VI

History of India (1818 A.D. to 1950 A.D.)

In force from June 2005 (100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1:

- a. Development of Administrative structure of East India company-Revenue and Judiciary system under company's rule.
- b. Up heaval of 1857 : causes-ideology, main events and leadership at various levels-British repression and response, failure of the resistance-the nature of 1857 and its effects.

Unit-2 : India under the crown:

- a. Internal policy of Lord Lytton.
- b. Lord Ripon as a reformer.
- c. Lord curzon as an imperialist and as a reformer.

Unit-3 :

- a. Socio-Religious reform movements during the 19th century : Brahma Samaj - Prarthana Samaj - Arya Samaj - Ramkrishna Mission Samaj Theosophical society, Aligadh movement.

Unit-4 : Emergence of National consciousness.

- a. Factors leading to the growth of National consciousness.
- b. Birth of Indian National congress and its early activities-Moderate phase.
- c. Swadesi movement and Home-Rule-movement-their significience.

Unit-5 :Freedom struggle during the Gandhian Era :

- a. Non-co-operation movement
- b. Civil Dis-obedience movement
- c. Quit India Movement
- d. Indian National Army.

Unit-6.

- a. Failure of the Cabinet Mission. Mount baten Scheme and partion of India.
- b. Indian Independence Act of the British Parliament.
- c. Integration of the princely states and framing of the constitution.

Suggested Readings :

1. Majumdar R. C. & others : An advance History of India.
2. Sharma R. S. : The making of India.
3. Mahajan V. D. : India since 1526.
4. Shastri Nilkanth : A History of India Part-III
5. Cambridge History of India : British India vo1-V
6. Sarkar sumit : Modern India 1885-1947 (Delhi, Macmillan, 1985)
7. Chhabra S. S. : Advance History of India.
8. Bipin Chandra, K. N. Panikkar, Mridula Mukherjee, Sucheta Mahajan and Aditya Mukherjee : India's struggle for Independence, 1857-1947. (Delhi, Penguin 1996)

TY BA (Ext) 89

૯. જવાહરલાલ નહેરૂ : મારું હિંદનું દર્શન
૧૦. સુંદરલાલ : ભારતમાં અંગ્રેજી રાજ્ય
૧૧. ડૉ. ધારૈયા આર. કે. : (૧) અઢારસો સત્તાવન ગુજરાત યુનિ.
(૨) આધુનિક ભારતનો ઈતિહાસ અને ભારતના
સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામો ભાગ-૧, ૨, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
૧૨. ડૉ. પટેલ મંગુભાઈ આર. : ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામો અને તેના ઘડવૈયાઓ, યુનિ. ગ્રંથ
નિર્માણ બોર્ડ.
૧૩. જ્ઞાનગંગોત્રી ગ્રંથશ્રેણી : ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામો
શુકલ જે. આર. : (૧) હિંદ છોડો આંદોલન
(૨) દેશી રાજ્યોનું વિલિનીકરણ
૧૪. પરીખ આર. જી. : ભારતનો ઈતિહાસ ૧૮૧૮ થી ૧૮૮૫, યુનિ. ગ્રંથ
નિર્માણ બોર્ડ.

History- P-VII

History of Gujarat (470 A.D. to 1304 A.D.) (optional)

In force from June-2005

(100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1: Sources:

- Archaeological
- Epigraphical
- Numismatic
- Literary.

Unit-2: Age of Maitraka's (470 A.D. to 894 A.D.):

- Maitrak's as rulers and administrators.
- Cultural achievements of Maitrakas.

Unit-3: Post-Maitraka Age (789 to 942 A.D.).

- Vanraj Chavda- and the rise of Anhilwad Patan.

Unit-4: Age of Solankis : (942 A.D. to 1244 A.D.)

- Rise of solankis : Political achievements and cultural contribution of Mulraj-I, Bhimdev-I, Jaysinh Siddhraj, Kumarpal & Bhim dev -II.
- Acharya Hemchandra as a scholar

Unit-5: The founders of the Vaghela Dynesty (1244 to 1304 A.D.)

- Karnadev II and significance of his rule.
- Vastupal-Tejpal as administrators scholars and reformers

Unit-6: Polity and Economy :

- The administration of Solanki-Vaghela Period.
- Economic Condition during the solanki Vaghela Period : Revenue System Main Centres, Trade and Commerce.

Unit-7 : Society and Culture :

- Soical Condition during the Solanki and Vaghela Period.
- Literature
- Art and Architecutre.

Suggested Reading :

- Forbes A.K. : Rasmala Vol-1
- Munshi K.M. : The glory that was Gurjaradesa.
- Virji K. Ja : Ancient History of Saurashtra.
- Parikh R.C. : Introduction to the History of Gujarat - Kavyannshashan - Vol-II.
- Sankalia H.D. : The Archaeology of Gujarat.
- Jagannath : Early History of the Maitrakas of Gujarat.
- Ray N.R. : Maitrakas of Valabhi

TY BA (Ext) 90

8. Majamudar M.R. : Cultural History of Gujarat.
9. Commissariat M.S. : Studies in History of Gujarat History of Gujarat Vol-II
10. Majumdar A.K. : Chalukyas of Gujarat
11. Pandya A.V. : New Dynasties of Medieval Gujarat
12. Sompura K.F. : The Structural Temples of Gujarat
13. Vibegfore Bell : The History of Kathiawad.
૧૪. દેસાઈ શંભુપ્રસાદ હ. : સૌરાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ
૧૫. શાસ્ત્રી દુર્ગાશંકર કે. : ગુજરાતનો મધ્યકાલીન રાજપૂત ઇતિહાસ ભાગ, ૧-૨
૧૬. શાસ્ત્રી હરિપ્રસાદ જી. : ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ
- મૈત્રકાલીન ગુજરાત ૧-૨
- અણહિલવાડનો ચાવડા વંશ ભાગ, ૧-૨
૧૭. પરીખ રસિકલાલ છો. : ગુજરાતના રાજધાનીઓ
૧૮. મહેતા ર. ના. : ગુજરાતને મળેલ શિલ્પ સ્થાપત્યનો વારસો
૧૯. આચાર્ય ન. આ. : ગુજરાતનો સોલંકીકાલીન ઇતિહાસ
- ગુજરાતના ધર્મ-સંપ્રદાય
- ગુજરાતના ચાવડા રાજ્યનો ઇતિહાસ
- ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ
- ગુજરાતને મળેલો શિલ્પ સ્થાપત્યનો વારસો
૨૦. જોષી ઉમાશંકર : પુરાણોમાં ગુજરાત
૨૧. નદવી અબુઝફર : ગુજરાતનો ઇતિહાસ ભાગ-૨
૨૨. મુનશી હ. મા. : ચક્રવર્તી ગુજરો
સાંડેસરા ભો. ખ. : મહાઆમાત્ય વસ્તુપાલનું સાહિત્ય મંડળ અને સંસ્કૃત સાહિત્યમાં તેનો ફાળો
- વાઘેલાઓનું ગુજરાત

હિન્દી

ઓઝા ગો. હી. : સોલંકીઓં કા પ્રાચીન ઇતિહાસ

**History - P. VII—History of Gujarat
Sultanate Period (Optional) (1304 A.D. to 1572 A.D.)
In force from June-2005
(100 Marks : 60 Lecturas)**

Unit-1 Sources :

- Archaeological
- Epigraphical
- Numismatic
- Literary

Unit-2 The Gujarat Sultanate :

- Gujarat under the Delhi Sultanate. (1304 A.D. to 1403 A.D.)
- Establishment of Independent sultanate in Gujarat.

Unit-3

- Sultan Ahmed Shah I. foundation of Ahmedabad-his rule and achievement.
- Sultan Mehmud Begado-his estimate as a ruler and conquerer-his cultural contribution.
- Latter sultans-Bahadur Shah-Muzafar Shah-III.
- Down fall of the sultanate.

Unit-4 Administration under the sultanates :

Concepts & Central - provincial, Talukas & village administration.

Unit-5 Economic condition & social life :

- Agriculture, trade and commerce.
- Social life: custom and conversion of Hindu and Muslims.

TY BA (Ext) 91

Unit-6 Cultural progress and religious policy:

- Art and Architecture.
- Literature.
- Religious policy of the sultanates.

Suggested

1. Commissariat M.A. : A History of Gujarat vo1-I to III studies in the History of Gujarat
2. Forbes A : Rasmala vo1-I & II
3. Misra S.C : Rise of Muslim power in Gujarat. Muslim Communities in Gujarat.
4. Tirmizi S.A.I. : Some aspects of Medieval Gujarat.
5. Chavda J : History of the Gujarat Kingdom
6. White way R.S. : The Rise of Portuguese Power in India 1497-1550.
7. Dar Muhammed Ibrahim : Literary and Cultural Activities in Gujarat.
8. Haviv & Nizami : Comprehensive History of India.vo1.V (The Delhi Sultanate).
9. Majumdar M.R. : Cultural History of Gujarat.
10. Baylay E.C. : History of Gujarat.
૧૧. જોટે રતન્મણિરાવ બી. : ગુજરાતનું પાટનગર, અમદાવાદ.
ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ, ઈસ્લામ યુગ ખંડ ૧-૪
૧૨. નંદવી મૌલાના અબુગફર : ગુજરાતનો ઇતિહાસ ભાગ-૨
૧૩. પરીખ રસિકલાલ સી.
અને અન્ય : ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ ગ્રંથ-૫, સલ્તનત કાળ
૧૪. ફોર્બસ એ. કે. : રાસમાળા ૧-૨
૧૫. નાયક છોટુભાઈ ર. : મધ્યયુગીન ભારત ખંડ-૨
૧૬. આચાર્ય ન. આ. : મધ્યકાલીન ગુજરાત, ગુજરાતના ધર્મસંપ્રદાય, ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ.
૧૭. મગનલાલ વખતચંદ : અમદાવાદ ઇતિહાસ
૧૮. શુક્લ જે. આર. : સલ્તનત, મુગલ અને મરાઠા સમયના રાજકીય સિધ્ધાંતો અને સંસ્થાઓ.

History-P-VII : History of Gujarat

Mughal-Maratha Period (optional) (1573 A.D. to 1818 A.D.)

In force from June 2005

100 Marks : 60 Lectures

Unit-1

- The Society & Polity of Gujarat during Akbar's invasion 1572.
- Gujarat under Shah Jahan's rule (1627-58) political & social condition.

Unit-2 Nature of the Gujarati society during the 17th century.

- Customs & conversions among Hindus & Muslims - sects among Hindus & Muslims-origin & growth of vallabh sect - sects among the jains.
- Gujarat and the European East-India companies.

Unit-3.The Economy of Gujarat during the 17th century.

- Agriculture
- Trade and commerce.
- Surat and Ahmedabad as urban centres.
- Shantidas zaveri and virjivora as merchants.

Unit-4

- The decline of the Mughals and the rise of the Maratha & the Nature of the Maratha rule in Gujarat-politics and administration under the peshwas & the Gaikwars.
- Attitude of the Maratha rulers towards Gujarat's trade and commerce.

Unit-V

- The British and the Marathas.
- Causes of the decline of the Maratha power in Gujarat.

TY BA (Ext) 92

Suggested Readings :

1. Commissariat M.S. : History of Gujarat vol I &II studies in History of Gujarat.
2. Majumdar R. C. & others : The Mughal Empire.
3. Chopra P. N. : Some Aspects of society and culture:during the Mughal Age; 1570-1707.
4. Sardesai G. S. : New History of the Marathas Vo1. I & II
5. Duff James G : History of Marathas vol. I & II
6. Dighe V.C. : Peshwa Bajirao I and Maratha expansion.
7. Sen S.R. : Administrative systems of Maratha.
8. Misra S.C. : Muslim communities in Gujarat.
9. Majmudar M.R. : Cultural History of Gujarat.
૧૦. આચાર્ય નવીનચંદ્ર આ. : મુઘલકાલીન ગુજરાત
૧૧. શાસ્ત્રી હરિપ્રસાદ જી. અને અન્ય : ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ મુઘલકાલ ખંડ-૬, ખંડ-૭ મરાઠા કાલ ખંભાતનો ઇતિહાસ - ગુજરાતનું પાટનગર, અમદાવાદ.
૧૨. જોટે રત્નમણિરાવ બી.
૧૩. દેસાઈ ઈશ્વરલાલ : સરત સોનાની મૂરત
૧૪. પરીખ પ્રવીણ સી. : ભારતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ
૧૫. શેઠ મગનલાલ વખતચંદ : અમદાવાદનો ઇતિહાસ
૧૬. માસ્તર કરીમ મહંમદ : મહાગુજરાતના મુસલમાનો
૧૭. શાસ્ત્રી દુર્ગાશંકર કે. : વૈષ્ણવધર્મનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ
૧૮. મહેતા મકરંદ જે. : મહાજનોની યશગાથા, ભારતનો આર્થિક ઇતિહાસ
૧૯. શુક્લ જયકુમાર આર. : સલ્તનત, મુઘલ, મરાઠા સમયના રાજકીય સિધ્ધાંતો અને સંસ્થાઓ
૨૦. પટેલ જશુભાઈ બી. : ભારતનો ઇતિહાસ - મુઘલ યુગ
૨૧. શાહ મનુભાઈ બી. : ભારતનો ઇતિહાસ - મરાઠા યુગ
૨૨. આચાર્ય એન. એ. : ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ
૨૩. મેઘાણી મોહન વી. : આધુનિક સામ્રાજ્યવાદનો ઇતિહાસ.

History Paper-VIII : The Constitution of Independent India.

[1947 A.D. to 1964 A. D. optional]

In force from June-2005

(100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1:

- a. The Indian Independence Act of 1947 and its importance.
- b. A brief survey of the work of constituent Assembly.

Unit-2:

- a. Salient features-The preamble.
- b. Fundamental rights & Directive principles of state policy.

Unit-3 :

- a. The Union Government : The constitutional position and powers of the president.
- b. The Union cabinet : Powers, function and position of the Prime Minister

Unit-4:

- a. The composition of parliament and its powers and position.
- b. The supreme court-its structure and powers.
- c. The Election Commission-its working & powers.

Unit-5:

- a. The state Government: The Executive and legislative and Judiciary.
- b. Relation between the Union Government and State Government. Legislative-Administrative and Financial.
- c. The Procedure of the constitutional Amendments.

TY BA (Ext) 93

Suggested Reading:

1. Agarwal R.N. : National Movement & constitutional development of India.
2. Baverjee A.C. : Indian constitution movement.
3. Baverjee B.N. : New constitution of India.
4. Basu Durgadas : Commentry on the constitution of India.
5. Coupland : Constitutional problems of India.
6. Gupta D.D. : Indian National Movement & Constitution Development.
7. Kapur A.C. : Constitutional History of India (1760-1979)
8. Pyiere M.V. : Constitutional Government in India.
9. Raghuvansi V.P.S. : National Movement & constitutional History of India.
10. Sharma S.R. : Constitutional History of India.
11. Singh G.N. : Landmarks of Indian Nationalism & constitution
12. Mahajan V.D. : Constitutional History of India.
૧૩. દેસાઈ કે. સી. અને
શેઠ પી. એન. : ભારતનો બંધારણીય વિકાસ
૧૪. ધારૈયા આર. કે. : (૧) અર્વાચીન ભારતના ઇતિહાસ અને ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામો
ભાગ-૧, ૨
(૨) ભારતનો બંધારણીય ઇતિહાસ
૧૫. રઘુવંશી બી. પી. એસ. : ભારતકા સાવંધાનિક ઇતિહાસ

History-Paper-VIII : History of Contemporary India.

(1950 A.D. to 1977 A.D.) optional

In force from June-2005

(100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1:

- a. The process of National Integration
- b. Integration of Indian Princely states in the Indian Union. The Kashmir Issue. Integration of the former French & Portuguese-Possessions in the Indian Union; Div, Daman and Goa; Chandranagar, Pondichery and Mahe.

Unit-2:

- a. First general election of 1952
- b. Panchayati Raj system and decentralization of power.

Unit-3: The Nehru Era (1947-1964):

- a. Five year plans-Agricultural and Industrial developments-Merit & demerits of five year plans.
- b. India's Non-alignment policy-Bandung conference-India's relations with Pakistan & China - Cino - Indian war of 1962- causes and effects.

Unit-4:

- a. Linguistic reorganization of Indian states-The Maha Gujarat movement.
- b. Government's 'Land Reforms Policy'- Bhoodan movement.

Unit-5:

- a. Prime Ministership of Lal Bahadur Shastri and Indo-Pak war of 1965 Taskand pact.

Unit-6:

The Prime Ministership of Indira Gandhi (1966-1977) and achievements of Indira Gandhi regime.

- a. Causes of the congress split of 1969 Bangladesh (East Pakistan) crisis-an Indo-Pak war of 1971-Shimla agreement and its significance.
- b. The authoraterian interlude-The policy of 'Garibi Hatao'-family planning programme and its repurcussions-use and abuse of political power and its implications-attempts of Jayprakas Narayan to restore democratic norms.
- c. The Navnirman movement in Gujarat 1974-causes and results.

Unit-7:

- a. Circumstances leading to the emergency of 1975-events-results : The aftermath of emergency; general election of 1977, leading to the defeat of the congress party.

TY BA (Ext) 94

b. Movement for social and economic equality with respect to Dalits, adivasis and women.

Suggested Reading :

1. Menon V. P. : The story of the Integration of the Indian states. The transfer of power in India.
2. K.P.M. Sundaram & Rudraoant : Indian Economy
3. Agrawal A.N. : Indian Economy
4. Wadia P.A. & K.P. Merchant : Our Economics problem
5. Raina Dina Nath : Kashmir.
6. Vijay Gupta : India and Non alignment.
7. A Appadoral : Select Documents on India's foreign policy and Relations 1947-72.
8. Mallik B.N. : The chines Betrayal
9. Joshi & Gholker : History of Modern India 1800 to 1964
10. Mahajan V.D. : Fifty five years of Modern India.
11. KohliAtul : Democracy and Discontent.
12. Durga Das : India from curzon to Nehru & after
13. Tully Mark & Masani Zareer : From Raj to Rajiv
14. P. Tharyen : India : The critical decade after Nehru.
15. Limaye Madhu : Contemporary Indian Politics.
16. Bahadur K.P. : Political History of Modern India. voI-III Part-2
17. Shethi J.D. : India in Crisis.
18. Giselher Wirsing : The Indian Experiment
19. Jayakar Pupul : Indira Gandhi
20. Ahluwalia S. : Profiles of India Ministers.
21. Trevor-Dileter & Sarala Jagmohan : Emergency in India.
22. Ghose S.K. : The crusade and end of Indian raj.
23. Mavalanker P.G. : No Sir
24. Nurgolker Vasant : J P's crusade for Revolution
25. Naik J.A. : The Great Janata Revolution
26. Ramgopal : India under Indira
27. Shah Ghanshyam : Protest Movement it two indian states

History-Paper-IX

History of U.S.A. (1861 A.D. to 1960 A.D.) Optional

In force from June-2005

(100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1:

- a. Sectional conflict and civil war: basis of conflict; plantation economy; slave society and resistance; abolitionism and sectionalism; civil war-issues and interpretations and Lincoln's role in the war and emancipation of slavery.
- b. The reconstruction period, Radical reconstruction.
- c. Industrialisation and westward expansion.

Unit-2:

- a. President Mcknley and the New Era-the Spanish American war-causes and effects-U.S. & open door policy.
- b. The presidency of Theodore Rooswelt. His domestic and foreign policy.
- c. The progressive movement-its nature and its impact on society.

Unit-3:

- a. Woodrow wilson-Domestic reforms first world war-U.S.A.
- b. President Herbert Hoover and the great depression.
- c. Franklin D. Rooswelt and the New-Deal policy-foreign policy of Rooswelt-entry in to world war II and its consequences.

TY BA (Ext) 95

Unit-4:

- Era of the great change (1914 to 1945) Racial problem - American blacks between the 1914-1945.
- The Truman administration-Domestic issues - U.S. as a world power.
- The D.D. Eisen Hower's presidency-domestic and foreign policy.

Unit-5:

- The American society during the 20th century-education & women.
- Growth of Science and Technology (1914-1960)

Suggested Readings:

- Samual Elliot Morsion
Henry S. Commagar
& William Lgnehtonburg : The Growth of the American Republic.
- Louis M. Hayker : The United States Since 1865.
- Ossar Nandlim : America-A History.
- Fredriek Allon-Louis : Only yesterday.
- Allan Nevins : A brief History of the U.S.A.
- John Krou : United State Since 1885
- Andre Mavn's : A History of the U.S.A. from Wilsant to Kennedy.
- Dalal B.P. : History of America.
- Sellers, Charles,
Henry May and
Neil Macmillan : A synopsis of American History, 2 vols. (Delhi, Macmillian
- Tripathi Dwisendra
and S.C. Tiwari : Themes and perspectives in American History.
- Carnoll, Peter and
David Noble, Free
and unfree : A New History of united states.
૧૨. દલાલ બી. પી. અને
ત્રિવેદી અરૂણા : અમેરિકાના ઇતિહાસની રૂપરેખા
૧૩. શુકલ જયકુમાર આર. : યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સના ઇતિહાસની રૂપરેખા

History-Paper-IX : History of the Middle East (1850 A.D. to 1960 A.D.) Optional

In force from June 2005 (100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1:

Countries and regions of the Middle East.

Unit-2:

- Turkstan-regime of Abdul Hamid (1876-1909), young turk movement by kamal Ata Turk and Establishment of democracy
- Modernisation of Turkey.

Unit-3:

- Egypt-administration of Lord Kichner, vafad party and zaglul Pasha, his new constitution
- Nasar as the supreme head,-Nationalisation of the suez canal and its results-Economic, social and educational reforms.

Unit-4:

- Iraq after first World War-New constitution of 1924-change of power in 1936
- Second World War and great revolution of 1958 and reforms - mineral oil-main Industry-its impact

Unit-V:

- Persia-Regime of Kazar dynasty-its achievements and limitations-(1794-1906)
First World War and Persia.
- Regime of Rezashah and modernization of Persia, economic, social educational reforms - achievement in the foreign policy.

TY BA (Ext) 96

Unit-6: Israil-

- Zayan conference and movement for the establishment of the independent state of zeus (GtnqEeytu), Balfur declaration (November, 1917) - second World War and the zewish movement.
- Division of Palestain and establishment of Independent state of Israil in 1948-its impact.
- Development of Israil in various fields.

Unit-7:

- Arab states in the Middle East-Modernization in Soudi Arabia,Kuvait, Bahrin, katar and oman-mineral oil fields in these countries.
- Development of these countries-impact and repureations of the oil findings.

Unit-8:

- Arab Nationalism and its limiltations-role of western powers in the division of Arab Nationalism.

Suggested Reading:

- Arnold P. : Cyprus, A Challenge, London, 1956
- Beger Morrol : The Arab World To-Day, New Your, 1962
- Bullard Reader : The Middle East, London, 1961
- Dickson H.r. : Kuwait and Her Neighbours, London, 1956
- Engler Robert : The Politics of Oil, New York, 1961
- Fisher S.N. : The Middle East, London, 1959
- Gurion David : Rebirth and Destiny of Israel, New Yourk, 1953
- Harris George L. : Iraq, its people, its society, its culture, New Haven, 1958
- Hay R. : The Persian Gulf States, Washington, 1959
- Holling Worth : The Arabs and the West, London, 1952
- Hure Witz J.C. : Diplomacy in the Near and Middle East, Vols. I and II (Vol. I 1535-1914; Vol-II 1914-1956) London, 1956.
- Izzedin N. : The Arab Wold, Chicago, 1953
- Kirk G.E. : A Short History of the Middle East, Revised ed. New Yourk, 1955
- Laqueur W.Z., : Communism and Nationalism in the Middle East, London, 1956
- Lenczowski George : The Middle East in the World affairs, 3rd ed. London, 1962
- Longrigg S.H. : Oil in the Middle East, its Discovery and Development, 2nd ed. London, 1961
- Morrison S.A. : Middle East, The Political, Social and Religious Problems, London, 1954
- Nuseiben H. : The Ideas of Arab Nationalism, London, 1956
૨૦. ડૉ. ધારૈયા આર. કે. : મધ્યપૂર્વના દેશોનો ઇતિહાસ (૧૮૫૦ થી ૧૯૭૦) યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

History - Paper-X Elements of Historical Method In force from June - 2005 (100 Marks : 60 Lectures)

Unit-1 :

- Meaning and definitions of History.
- History Art or Science.

Unit-2 :

- Auxillary Sciences to History.
- Sources of History and their classification. Importance of primary sources.
- Authenticity and credibility of documents.

Unit-3 :

- Need for rewriting History.
- Characteristics of Competent Historian and its pitfalls.
- Foot-Notes : Its uses and abuses. Practical use of foot-notes-op.cit. and Ibid.

Unit-4 :

- National Archieves
- Gujarat State Archieves
- Indology - Ahmedabad

Historians :

1. Ratnamanirao Bhimrao Jote.
2. Govind Sakharam Sir Desai
3. Durga Shankar Shastri
4. R.K. Mookarji

Unit-5 :

Appreciation of the following sources :

1. Kautilya's Arthshashtra
2. Girnar - Inscriptio
3. Tuzu-k-babari

Suggested Readings :

1. Sheikh Ali B : History : its theory and method.
2. Carr E.H. : What is Hisotry
3. Collingwood R.G. : The Idea of History
4. Garraghan G.J. : Guide to Historical Method
5. Gooch G.P. : History and Historians of 19th Century.
6. Karl Lowith : Meaning of History
7. Louis Gots chalk : Understanding History
8. Cohen : The Meaning of Human History
9. G.J. Renier : History, its purpose and method
10. Mark Block : The Historians' Craft
11. Freeman : The Methods of Historical Study
12. Croce : History, its Theory and Practice
13. G.M. Trevelyan : Present Position of History
14. Kellet : Aspects of History
15. Toynbee : A study of History
16. A.L. Rouse : The use of History
૧૭. પરીખ રસિકલાલ છોટાલાલ : ઇતિહાસ : સ્વરૂપ અને પદ્ધતિ
૧૮. મહેતા રમણલાલ નાગરજી : ઇતિહાસની વિભાવના
૧૯. ધારૈયા આર. કે. : ઇતિહાસનું તત્વજ્ઞાન અને ઇતિહાસ લેખન અભિગમ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
ધારૈયા આર. કે. : ઐતિહાસિક પદ્ધતિ
૨૦. જમીનદાર રશેસ : ઇતિહાસ સંશોધન
૨૧. આચાર્ય વિ. ગ. : ગુજરાતના શિલાલેખો
૨૨. સસ્તુ સાહિત્ય પ્રકાશન : કૌટિલ્યનું ર્થશાસ્ત્ર
૨૩. પાન્ડે ગોવિન્દચંદ્ર : ઇતિહાસ સ્વરૂપ એવમ્ સિદ્ધાંત

History - P XI : (Historical Essays) (Optional)

(100 Marks : 60 Lecturs)

(In force from June-2005)

Unit-1 :

- a. Indus Valley Civilization
- b. Industrial Revolution
- c. Cultural Achievements of Rajput Period.

OR

- Bhakti and Sufi Movement
4. Bismark

OR

- Russian Revolution - 1917
5. Shivaji

Unit-2 :

6. Achievements of Solanki-Vaghela Age.

OR

Art and Architecture during the Sultanate period of Gujarat

TY BA (Ext) 98

OR

- Surat and Ahmedabad as Urban Centres during the Mughal Period.
7. Mahatma Gandhi and Mass Movements.
8. F.D. Rooswelt

OR

- Kamal Ata Turk Pasha.
9. Salient Features of Indian Constitution

OR

- Indira Gandhi as a Prime Minister
10. Characteristics of Competent Historian
11. Mao - Tse - Tung.

**History - Paper - XI : History of China and Japan
(1839 A.D. 1949 A.D.) (Optional)
(100 Marks : 60 Lectures)
In force from June 2005**

Unit-1: (China)

- a. China and Imperialism during the 19th Century.
  - (i) Chinese society - social groups and classes; confucian value system
- b. China an Informal Colony
  - (i) Opium Wars; treaties with imperialist powers; and struggle for concessions in china.
  - (ii) Increasing Western Economic interests.
  - (iii) Open door policy

Unit-2 :

- a. Popular and reform movements; taiping; Self-strengthening and reforms in the chinese state, 1860 to 1898.
- b. Emergence of Nationalism in China :
  - (i) Boxer rebellion and its consequences.
  - (ii) Reforms of 1901-08.

Unit-3 :

- a. Revolution of 1911-role of social classes; Sun-yat-sen-principles and politics, emergence of the republic and Yuan-Shi-Kav, Warlordism - 1916-1928.
- b. New intellectual ideas and May Fourth movement - its nature and significance.

Unit-4 :

- a. Nationalism and Communism in China
  - (i) Political crisis in the 1920
  - (ii) Nature of industrialisation and changing social structure
  - (iii) KMT and the first united front
  - (iv) Communist movement; 1928 to 1949; rise of Mao. Tse Tung; making of the Red army; the second united front; Civil war; Chinese revolution, ideology, causes and significance.

Unit-5 : (Japan)

- a. Meiji Restoration : Tokugawa Baku-han system - nature and crisis; encounter with the west; meiji restoration and processes of modernization - social, military, political and economic.
- b. Popular and democratic movements; satsuma rebellion; popular rights movement; and meiji constitution.
- c. Emergence of Japan as an imperial power; sino-japanese relations; Anglo : Japanese alliance; Russo-Japanese war; world war I and after, and Manchurian crisis.

Unit-6 :

- a. Democracy and Militarism : rise of political parties and failure of the democratic system rise of militarism and second Sino-Japanese War.
- b. Japan and World War-II - its consequences.

TY BA (Ext) 99

Suggested Readings :

1. Akita George : Foundation of the Constitutional Government in Modern Japan (Harvard University Press 1967)
2. Allen, George : A Short Economic History of Modern Japan 1867-1937 (London, Allen Unwin, 1946)
3. Beastey, W.G. : The Modern History of Japan (London, Weidenfeld & Nicolson, 1963)
4. Beckmann, George M : Modernisation of China and Japan (Harper & Row, 1962)
5. Bianco, Lucien : Origins of the Chinese Revolution, 1915-1949 (London, Oup, 1971)
6. Chen, Jerome : Mao - Tse Tung and the Chinese Revolution, 1915-1949 (London, Oup 1971)
7. Fairbank, John Ketal : East Asia : Modern Transformation
8. Franke, Wolfgang : A Century of Chinese Revolution (Oxford, 1980)
9. Hall, John W. : Japan From Prehistory to Modern Times (Rutland, VT and Tokyo, Tuttle, 1971)
10. Hane, Mikiso : Modern Japan : A Historical Survey (Westview, 1986).
11. History of Modern China Services : The Opium War, The Taiping Revolution, The reform Movement (1998)
12. HSU, Y. Immanuel, : The rise of Modern China (Oup, 1989).
13. Jansen, Y.B. (ed.) : The Cambridge History of Japan. Vols-V and VI (Cambridge, Oup, 1988 and 1989)
14. Jon Livingstone, ed al. : The Japan Reader (Imperial Japan : 1800-1945). Vol (Pantheon, 1974)
15. Kajima, Morinosuke, : A Brief Diplomatic History of Modern Japan.
16. Mao Tse-tung's : selected Writings (National Book, Agency, Kolkata)
17. Myers, Rimon H. and Mark R. : The Japanese Colonial Empire, 1895-1945 (Princeton University Press, 1987)
18. Pfeffer, Nathaniel : The Far East : A Modern History
19. Pyle, Kenneth B : The Making of Modern Japan (Lexington, D.C. Heath & Co. 1996)
20. Sansom, George B : The Western World and Japan (London, Cresset Press, 1950)
21. Schiffrin, Harold Z : Sun-Yat-Sen and the origin of the Chinese Revolution (Berkeley, California University Press, 1970)
22. Schurmann, Franz and Orville Schell (eds.) : China Readings, 2 Vols. (Imperial China, and Republican China)
23. Schwartz_Benjamin I. : Chinese Communism, The Rise of Mao (Harvard University Press, 1951).
24. Sheng, Hu, : Imperialism and Chinese politics (Gordon Press, 1976)
૨૫. દૂરપૂર્વના દેશોનો ઇતિહાસ : ડૉ. કોરાટ પી. જી. : દૂર પૂર્વના દેશોનો ઇતિહાસ, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

POLITICAL SCIENCE

(To be effective from June, 2005)

Paper VI : Political Ideologies (રાજકીય વિચારસરણીઓ)

Paper VII : Indian Political Thought (ભારતીય રાજકીય વિચાર)

Paper VIII : Western Political Thought (પાશ્ચાત્ય રાજકીય વિચાર)

OR

Optional-Paper VIII : Public Administration (રાજ્ય વહીવટ)

Paper IX : Local Self-Government and Panchayati Raj (સ્થાનિક સ્વશાસનની સંસ્થાઓ અને પંચાયતી રાજ)

Paper X : Indian Constitution (ભારતનું બંધારણ)

Paper XI : Modern Constitutions : U.K., U.S.A., Switzerland, France (આધુનિક બંધારણો : યુ. કે, યુ.એસ.એ., સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, ફ્રાન્સ)

OR

Optional Paper XI : Comparative Government and Politics : UK, USA, Russia, China, Switzerland, France (તુલનાત્મક સરકાર અને રાજકારણ : યુ.કે., યુ.એસ.એ., રશિયા, ચીન, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, ફ્રાન્સ).

TY BA (Ext) 100

Political Science-Paper VI : Political Ideologies (રાજકીય વિચારસરણીઓ)

1. Political Ideology : Meaning and Concept
2. Individualism
3. Liberalism
4. Communism
5. Democratic Socialism
6. Fascism and National Socialism-(Nazism)
7. Anarchism
8. Nationalism

**. Political Science - Paper VI
(રાજકીય વિચારસરણીઓ)**

૧. રાજકીય વિચારસરણી-અર્થ-વિષયવસ્તુ
૨. વ્યક્તિવાદ
૩. ઉદારમતવાદ
૪. સામ્યવાદ
૫. લોકશાહી સમાજવાદ
૬. ફાસીવાદ અને રાષ્ટ્રીય સમાજવાદ (નાઝીવાદ)
૭. અરાજકતાવાદ
૮. રાષ્ટ્રવાદ.

Paper VI : Political Ideologies (રાજકીય વિચારસરણીઓ)

Ref. Books :

1. Anderson B. : Imagined Communities, London, Verso, 1991
2. Boggs C. : The Socialist Tradition, From, Crisis to Decline, New York, Routledge, 1995
3. Funderbunk and Thobaben R. G., Political Ideologies : Left, Center and Right, New York, Harper Collins College Publisher, 1994.
4. Kymlicka W., : Contemporary Political Philosophy : An Introduction, Oxford. The Clarendon Press, 1990.
5. Lean P. Baradat, Political Ideologies : Their Orignis and Impact, Englewood Chiffs NJ, Prentice Hall, 1989.
6. Macridis, R. C., : Contemporacy Political Ideologies : Movements and Regimes, New York, Harper Collins, 1992.
7. Patel Jayanti K., : Adhunik Rajakiy Vichar Dhara, University Granth Nirman Borad, Ahmedabad.
8. Pantham, Thomas and Parekh B. C., : Political Discourse : Exploration in Indian and Western Political Thought, New Delhi, Sage, 1987.
9. Pokhraj Jain, Adhunik Rajakiy Vicharadhara. (Hindi)
10. Yagnik, J. A., : Paschayat Tatvagnan no Saral Itihas (Translation) (Gujarati).
અંગ્રેજી ભાષાનાં પુસ્તકો ઉપરાંત ગુજરાતી પુસ્તકો :
પટેલ જયંતી કે. : આધુનિક રાજકીય વિચારધારાઓ, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય
જૈન પોખરાજ : આધુનિક રાજકીય વિચારધારાઓ (હિન્દી)
યાજ્ઞિક જે. એ. : પાશ્ચાત્ય તત્વજ્ઞાનનો સરળ ઇતિહાસ
દવે રોહિત અને અન્ય : વિચાર દર્શન-૧, જ્ઞાન ગંગોત્રી શ્રેણી (સ.પ. યુનિ.)
તિવારી ગંગાનંદ : આધુનિક રાજનીતિક ચિંતન કા ઇતિહાસ (હિન્દી)
પંચોલી મનુભાઈ : બે વિચારધારા
મશરૂવાળા કિશોરીલાલ : ગાંધીજી અને માર્ક્સવાદ, અમદાવાદ, નવજીવન પ્રકાશન
ડૉ. દુબે સતનારાયણ : આધુનિક રાજનૈતિક વિચારધારાઓ (હિન્દી)

TY BA (Ext) 101

Paper VII : Indin Political Thought (ભારતીય રાજકીય વિચાર)

નવું સિલેબસ બાકી

Any one of the following group :

Group-A

- (1) Tilak
- (2) Mahatma Ganadhi
- (3) Jawaharlal Nehru
- (4) Sardar Patel
- (5) B.R. Amberkar

Group - B :

- (1) Dayanand Sarswati
- (2) M. N. Roy
- (3) Dr. Ram Manohar Lohia
- (4) Subhashchandra Bose
- (5) Gopal Krishana Gokhale

Paper VII : ભારતીય રાજકીય વિચારકો

નીચેનામાંથી કોઈપણ એક જૂથ :

ગ્રુપ-૧

- (૧) તિલક
- (૨) મહાત્માગાંધી
- (૩) જવાહરલાલ નહેરુ
- (૪) સરદાર પટેલ
- (૫) બી. આર. આંબેડકર

ગ્રુપ-૨

- (૧) દયાનંદ સરસ્વતી
- (૨) એમ. એન. રોય
- (૩) ડૉ. રામ મનોહર લાહીયા
- (૪) સુભાષચંદ્ર બોઝ
- (૫) ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે

Ref. Books :

1. Awasthi and Awashi : Adhuunik Bhartiya Samajik and Rajnik and Rajnitik Chintan, (Hindi) Research Publication, Jaipur.
2. Altekar : State and Government in Ancient India, Delhi, Motilal Banarasidas, 1966.
3. Lyer R., : The Moral and Political Thought of Mahatma Gandhi, Delhi, Oxford University Press 1973.
4. Brown D. Mackenxe, Indian Political Thought from Manu to Gandhi, Bertely, 1953.
5. Chaterji Parth : Nationalist Thought and Clonial World.
6. Kadam K. N. (Ed.) : Dr. B. R. Ambedkar, New Delhi, Sage 1922.
7. Karunakarn K. P., Indian Politics From Dadabhai Navroji to Gandhi : A Study OF politics ides of Modern Indian, New Delhi, Gitanjali, 1975.
8. Kangle R. P., The Muth of Lokmanya Tilak and Mass Politics in Maharastra, Barkeley,. University of California Press, 1975.
9. Mehta V. R., Foundation of India Thought, New Delhi, Manohar, 1922.
10. Nehru J. M. : Discovery of Indian London, Books, 1956.
11. Parekh Bhiku : Colonialism, Tradition and reform, Analysis of Gandhi's Political Dis course, New Delhi, Sage : 1986.
12. Pantham Thomas, and Deutch K. (Eds.) Political Thought in Modern India, New Delhi, Sage, 1986.
13. Pantham Thomas, Modern Indian Political Thought.
14. Roy D. P., : Lefitist, Politics in India : M. N. Roy and the Radical Democratic Party, Calcutta, Minerva, 1989.

TY BA (Ext) 102

15. Singh Laxman, Modern Indian Social and Political Thought.
16. Sharma b. S., : The Political Philosophy of M. N. Roy, Delhi, National Publishing House, 1965.
17. Verma V. P., : Studies in Hindu Political Thought and Its. Metaphysical Foundations, Delhi, Motilal Banarasidas, 1974.
18. Wolport S. A., : Adhunik Barrtiya Rajakity Chinko, University Granth Birman Board, (Gujarati) Ahmedabad.

ગુજરાતી પુસ્તકો :

- (૧) દેસાઈ મગનભાઈ : રાજા રામ મોહનરાયજી ગાંધીજી, અમદાવાદ નવજીવન પ્રકાશન
- (૨) ગાંધી ભોગીલાલ : ગાંધી માર્ક્સ અને ક્રાંતિનું વિજ્ઞાન (મઅનુ.) વિશ્વમાનવ પ્રકાશન
- (૩) શુક્લ દિનેશ : નવ નમાનવવાદ (અનુ.) અમદાવાદ, દરૂ મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ
- (૪) લક્ષ્મણસિંહ : આધુનિક ભારતીય રાજનૈતીક વિચારધારાઓ (હિન્દી)

Paper VIII : Western Political Thinkers

- (1) Machiavelli
- (2) Rousseau
- (3) Bentham
- (4) J. S. Mill
- (5) Burke.

Paper VIII : (પાશ્ચાત્ રાજકીય વિચારકો)

- (૧) મેકયાવેલી
- (૨) રૂસો
- (૩) બેન્થમ
- (૪) જ. એસ. મીલ
- (૫) બર્ક

Ref. Books :

Paper VIII-Western Political Thought (પાશ્ચાત્ય રાજકીયવિચાર)

1. Allen J. W., : A History of Political Thought in the Sixteenth Century, Methuen, 1967.
2. Barker E. : Political Thought of Plato and Aristotale, New York, Dover Publications, 1959.
3. Coker E. W., : Reading in Political Philosophy
4. Coleman J., : A History of Political Thought : From Ancient Greece to Early Christianity, London, Blackwell, 2000.
5. Dunning W. A., : A History of Political Theories.
6. Gettal R. G., : History of Political Thought, New York, Novell and Co. 1924.
7. Joshi Vindhyachal, and Parmar B. D., : Paschatya, Rajakiya Chintako, (Hindi) Prakashan Kendra, Lucknow
8. Mukherjee S. and Ramaswami S., : A History of Political Thought, Plato to Marx, New Delhi, Prentice Hall, 1999.
9. Skinner Q., The Foundatin of Modern Political Thought, 2 Volumes, Cambridge, Combridge University Press, 1990.
10. Sabine G. H., : History of Political Theory, 4th Edition, revised by Thorsan, New Delhi, Oxford and IBH, 1973.
11. Ebenstein William : Great Political Thinkers, New Delhi, Oxford and IBH, 1969.
12. Warburton N. and Matravers D., Readings in Political Philosophy: Machiavelli to Mill, London, Routledge in association with Open University 2000.

અંગ્રેજી ભાષાનાં પુસ્તકો ઉપરાંત ગુજરાતી પુસ્તકો :

પટેલ જયંતી કે. : સામાજિક કરાર (અનુ.), અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન

શુક્લ દિનેશ : એરિસ્ટોટલના પુસ્તક Politicsનો અનુવાદ

TY BA (Ext) 103

શુકલ યશવંત : મેકિયાવેલીના પુસ્તક “Prince”નો અનુવાદ (રાજવી)

પટેલ જયંતી : ઉદારમતવાદ, અમદાવાદ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન

શુકલ દિનેશ : થોમસ હોબ્સ, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ (ગુ. રાજ્ય)

પટેલ હસમુખ : કાર્લ માર્ક્સ, ગ્રંથ નિર્માણ (ગુ. રાજ્ય)

વાયડા : કાર્લ માર્ક્સ એક આર્ષદૃષ્ટા, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ (ગુ. રાજ્ય)

પંડ્યા હસમુખ અને ભટ્ટ સિદ્ધાર્થ : રાજનૈતિક સિદ્ધાંતોનો ઇતિહાસ ભાગ-૧ અને ૨ (અનુ.)

અમદાવાદ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન

OR

Political Science

Optional Paper - VIII

Public Administration

1. Meaning-Nature and scope of Public Administration
2. Evolution of Public Administration
3. Politics and Administration
4. Methods and Approaches of Public Administration
5. Administrative Behaviour-Leadership-Decision-Making-Communication-Accountability.
6. Bureacracy and Budgeting.
7. Public Administration in the age of Globalization and Liberalization.
8. Legislative Control over Administration
9. Judicial Control over Administration.

Optional-Paper VIII : Public Administration

વૈકલ્પિક પેપર ૮ : રાજ્ય વહીવટ

૧. રાજ્ય વહીવટ-અર્થ-સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર
૨. રાજ્ય વહીવટનો વિકાસ
૩. રાજકારણ અને વહીવટ
૪. રાજ્ય વહીવટની મુખ્ય પદ્ધતિઓ અને અભિગમો
૫. વહીવટી વર્તન, નેતૃત્વ-નિર્ણય પ્રક્રિયા-સંવહન અને ઉત્તરદાયિત્વ.
૬. અમલદારશાહી અને અંદાજપત્ર
૭. વૈશ્વીકરણ અને ઉદારીકરણના યુગમાં રાજ્ય વહીવટ
૮. વહીવટ પર ધારાકીય નિયંત્રણ
૯. વહીવટ પર ન્યાયકીય નિયંત્રણ.

Paper VIII Public Administration (રાજ્ય વહીવટ)

Ref. Books :

1. Avasthi A. & Maheswari S. R., : Public Adminisistration, Lakshmi Narain Aggraval, 2001
2. Arora R. K., : Comparative Public Administration, New Delhi, Asia Publishing House, 1972.
3. Appleby Paul : Policy and Administration, Alabama, University of Alabama Press, 1957.
4. Bhambri C. P., : Administration in a Changing Society-Bureaucracy and Politics in India, Delhi, Vikas, 1997.
5. Bhattacharya M., : Public Administration; Structure : Process and Behaviour, Calcutta The World Press, 1991.
6. Dimock M. E., and Dimock G. O., : Public Administration, Oxford, IBH Publishing Co., 1975.
7. Dave Navaneet, : Shukla Dinesh, Patel Jashubhai, Jaher Vahivat (Gujarati).
8. Desai Kitridev, Rajya Vahivat (Gujarati).
9. Galembeewski R. T., : Public Administration as a Developing Discipline : Perspectives, on Past, Present and Future, New York, Merzell Dekker, 1977.
10. Pandya Hasmukh J., : Rajya Vahivat Na Mool Tatwo (Gujarati)

TY BA (Ext) 104

11. Singh H. and Singh M., : Public Administration in India : Theory and Practice, New Delhi, Sterling Publishers, 1990.
12. Shrivastava O. P., : Public Administration and Management
13. Shukla Gajendra : Public Administration, (Gujarati)
14. Wilson J. Q., : Bureaucracy : What Government does and why they do it ? New York, Basic Books, 1989.
અંગ્રેજી ભાષાનાં પુસ્તકો ઉપરાંત ગુજરાતી પુસ્તકો
દેસાઈ કિર્તિદેવ : રાજ્ય વહીવટ પરિચય, અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન
પંડ્યા હસમુખ : રાજ્ય વહીવટનાં મૂળ તત્વો, અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન
શુક્લ ગજેન્દ્ર : રાજ્ય વહીવટ, અમદાવાદ.

Paper IX : Local-Self Government & Panchayati Raj (સ્થાનિક સ્વશાસનની સંસ્થાઓ અને પંચાયતી રાજ)

1. (a) Local Government-Meaning and Importance.
(b) Role of Local Government in Modern State.
(c) Development of Local-self Government in India.
2. Urban-Administration-Organisation and Functions.
(a) Municipal Corporation : Mayor,-Deputy Mayor,-Commissioner and Corporators-Means of Income and Expenditure.
(b) Municipality : Organisation and Functions. Chief officer of Municipality. Means of Income and Expenditure.
3. Three-Tier system of Panchayati Raj and Democratic Decentralisation :
(a) Village/Gram - Taluka - District (Zilla) Panchayats - Composition-Functions and Means of-Income and Expenditure.
(b) The Recommendations of
(i) Balwant Ray Mehta Committee-(1958)
(ii) Ashok Mehta Committee-(1978)
(iii) New Panchayat Act-Act-In-Brief (1992-93).
4. (a) The Role of Political Parties in Panchayati Raj.
(b) Problems of Panchayati Raj.
(c) The Relation between Center-State Government-and Local Self Government.
(d) Views of Mahatma Gandhiji on Panchayati Raj.

Paper IX : Local-self Government & Panchayati Raj (સ્થાનિક સ્વશાસનની સંસ્થાઓ અને પંચાયતી રાજ)

૧. (૧) સ્થાનિક સરકાર-અર્થ-મહત્વ
(૨) આધુનિક રાજ્યોમાં સ્થાનિક સરકારોની ભૂમિકા
(૩) ભારતમાં સ્થાનિક સ્વશાસનનો વિકાસ.
૨. શહેરી વહીવટ : વ્યવસ્થાતંત્ર-કાર્યો.
(૧) મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન : મેયર, ડેપ્યુટી મેયર, કમિશનર અને કોર્પોરેટર્સ-આવક અને ખર્ચનાં સાધનો
(૨) મ્યુનિસિપાલિટી : વ્યવસ્થાતંત્ર-કાર્યો.
મુખ્ય વહીવટી અધિકારી (Chief Officer of Municipality)
આવક અને ખર્ચનાં સાધનો.
૩. પંચાયતી રાજનું ત્રિસ્તરીય માળખું અને લોકશાહી-વિકેન્દ્રીકરણ :
(૧) ગ્રામ-તાલુકા-જિલ્લા પંચાયત-રચના અને કાર્યો-આવક અને ખર્ચનાં સાધનો
(૨) બળવંતરાય મહેતા (૧૯૫૮) અને અશોક મહેતા (૧૯૭૮) સમિતિની ભલામણો.
(૩) નવો પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૯૨-૯૩ (સંક્ષિપ્તમાં)
૪. (૧) પંચાયતી રાજમાં રાજકીય પક્ષોની ભૂમિકા
(૨) પંચાયતી રાજની સમસ્યાઓ
(૩) કેન્દ્ર-રાજ્ય સરકાર અને સ્થાનિક સરકાર વચ્ચેના સંબંધો
(૪) પંચાયતી રાજ અંગે મહાત્મા ગાંધીજીના વિચારો.

TY BA (Ext) 105

Paper IX : Local-Self Government and Panchayati Raj (સ્થાનિક સ્વશાસનની સંસ્થાઓ અને પંચાયતી રાજ)

Ref. Books :

1. Biju M., : Dynamics of New Panchayat System
2. Bajpai A., : Panchayati Raj and Rural Development, Delhi, Sahtiya Prakashan, 1997.
3. Desai Vasant., : Panchayati Raj : Power to the people, Himalaya Publication, New Delhi.
4. Ghosh Ratna, and Alokumar Pramanik, Panchayat System in India.
5. Khanna B. S., : Panchayati Raj in India, Delhi, Deep. and Deep., 1994.
6. Maheswari S., : Local Government in India, Agra, Lakshmi Narayan Agrawal, 1996.
7. Nigam S. R., : Local Government
8. Sharma Harishchandra., : Bharat Men Sthaniya Shashan, (Hindi) College Book Dept., Jaipur.
9. Shah Ramesh M., and Agja Baladev, 73 Ma. Bandharaniya Sudharao Paschatya Bharat Ma-Panchayati Raj., (Gujarati); University Granth Nirman Board, Ahmedabad
10. Shah B. C. : Bharat Ma Panchayati Raj; (Gujarati) University Granth Nirman Board, Gujarat State, Ahmedabad.

અંગ્રેજી ભાષાનાં પુસ્તકો ઉપરાંત ગુજરાતી પુસ્તકો

ડૉ. શાહ બી.સી. : 'ભારતમાં પંચાયતી રાજ', ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ ગુ. રાજ્ય

પંડ્યા જે. એમ. : 'ગુજરાત પંચાયતી રાજ', ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુ. રાજ્ય

ઠાકોર જી. એમ. : 'પંચાયતી રાજ'

શાહ રમેશ અને આગ્રજા બળદેવ : '૭૩માં બંધારણીય સુધારા પશ્ચાત્ય ભારતમાં પંચાયતી રાજ', ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ ગુ. રાજ્ય

પટેલ પિતાંબર : 'પંચાયતી રાજ', ગુર્જર પ્રકાશન

જોશી નરેન્દ્ર : 'આપણું પંચાયતી રાજ'

શર્મા હરિશચંદ્ર : ભારત મેં સ્થાનિક પ્રશાસન (હિન્દી), જયપુર, કોલેજ બુક ડેપો.

Paper X : Indian Constitution (ભારતનું બંધારણ) :

1. Constitution :
  - (a) Procedure for Framing of the Constitution by the Constituent Assembly and Constituent Assembly.
  - (b) Sailer Features of the Constitution.
  - (c) Preamble
  - (d) Citizenship
  - (e) Fundamental Rights
  - (f) Directive Principles of State Policy.
2. Union Government :
  - (1) Parliament-Composition-Powers and Functions.
  - (2) Executive : President-Prime Minister and Council of Ministers.
  - (3) Judiciary-Supreme Court-Independence of Judiciary- Jurisdiction of Supreme Court.
  - (4) Two officers of Union Government.
    - (i) Comptroller and Auditor General of India. (ii) Attorney General of India.
3. State Government :
  - (1) Executive-Governor,-Chief Minister and Council of Ministers.
  - (2) State Legislature-Legislative Assembly-Legislative Council.
  - (3) Judiciary-High Court and the Jurisdiction of the High Court.
4. Center-State Relations :
  - (1) Legislative Relations
  - (2) Financial Relations.
5. Election in India :
  - (1) Election Commission-Election Commissioners-Electoral Reforms
  - (2) Provisions for Backward Castes and Classes.

6. Amendments :
  - (1) Major Amendments
  - (2) Amendment Regarding Right to Property.
7. Important Provisions in the Constitution :
  - (1) Emergency Provisions
  - (2) Finance Commission-Composition and Functions.
  - (3) Public Service Commissions.

Paper X : Indian Constitution (ભારતનું બંધારણ)

૧. રાજ્ય બંધારણ :
  - (અ) ભારતમાં બંધારણ ઘડતરની પ્રક્રિયા અને ભારતની બંધારણ સભા
  - (બ) બંધારણનાં નોંધપાત્ર લક્ષણો
  - (ક) આમુખ
  - (ડ) નાગરિકતા
  - (ઇ) મૂળભૂત અધિકારો
  - (ફ) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો
૨. સંઘ સરકાર (કેન્દ્ર સરકાર)
  - સંસદ-રચના-સત્તા-કાર્યો
  - કારોબારી-રાષ્ટ્રપતિ-વડાપ્રધાન-પ્રધાનમંડળ
  - ન્યાયતંત્ર-સર્વોચ્ચ અદાલત-ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતા અને અધિકારક્ષેત્ર
  - સંઘ સરકારના બે વરિષ્ઠ અધિકારીઓ
    - (i) કમ્પ્રોલર અને ઓડિટર જનરલ
    - (ii) એટર્ની જનરલ ફોર ઈન્ડિયા
૩. રાજ્ય સરકાર :
  ૧. કારોબારી-ગવર્નર-મુખ્યમંત્રી અને પ્રધાનમંડળ
  ૨. રાજ્યની ધારાસભા-વિધાન-સભા અને વિધાન-પરિષદ
  ૩. ન્યાયતંત્ર-હાઈકોર્ટ અને હાઈકોર્ટનું અધિકાર ક્ષેત્ર
૪. સંઘ સરકાર અને રાજ્ય સરકાર વચ્ચેના સંબંધો
  - ધારાકીય સંબંધો
  - નાણાકીય સંબંધો
૫. ભારતમાં ચૂંટણી :
  - ચૂંટણીપંચ અને ચૂંટણી અધિકારી-ચૂંટણી-સુધારાઓ
  - પછાતવર્ગના રક્ષણની જોગવાઈઓ
૬. બંધારણમાં સુધારા
  - બંધારણમાં થયેલ મહત્વના સુધારાઓ
  - મિલકત અંગેના અધિકારમાં ફેરફાર.
૭. બંધારણમાં મહત્વના પ્રબંધો :
  - કટોકટીની જોગવાઈઓ
  - નાણા પંચ-રચના-કાર્યો
  - પબ્લિક સર્વિસ કમિશનો (જાહેર સેવાપંચો).

Paper X-Indian Constitution (ભારતનું બંધારણ)

Ref. Books :

1. Aiyer S. P. and Mehta U (Eds.) India's Emerging Co-operative Federalism.
2. Basu D. D. : An Introduction to the Constitution of India, Agra, Wadhwa, 2001.
3. Jones Moris W. H., : Parliament in India.

TY BA (Ext) 107

4. Jones Moris W. H., : The Government and Politics of India, London, Hutschinson, 1971.
5. Kothari Rajani : Politics in India.
6. Manor J. (Ed.) Nehru to the Nineties : The changing office of the Prime Minister in India, Delhi, Viking, 1994.
7. Pyee M. V., : An Introduction to Constitution of India, New Delhi, Vikas, 1998.
8. Palmer N. D. : The Indian Political system
9. Park and Tinker-Leadership and Political Institutions in India
10. Roy M. P., : Bharatiya Rajyaniti avam shasan (Hindi), College Book Depot, Jaipur.
11. Sanghavi, Desai and Gandhi, Swarajya Darsan, Gnyan Gangotri, Shreni V, Saradar Patel University, Vallabh Vadhyanagar, 1996.
12. Shukla Dinesh, Hasmukh Amin, Bhartiya Rajkaran ni Rooprekha (Gujarati) University Granth Nirman Board, Gujarat State
13. Santhanam K., : Union State Relations.
14. Weiner Myron : Party Politics in India, Princeton, N. J., Princeton University Press, 1957

Paper XI : Modern Constitutions : U.K., U.S.A., Switzerland & France :

આધુનિક બંધારણો - યુકે, યુએસએ, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ અને ફ્રાન્સ

- (a) Constitution Of Britain (U. K.)
  1. Characteristics of British Constitution.
  2. The Crown-Position and Powers.
  3. British Parliament-(A) House of Lords (B) House of Commons.
  4. Principles of Cabinet system-Conventions-Cabinet and Prime Minister.
  5. Major Political Parties.
  6. Judiciary and Rule of Law.
- (b) Constitution of America (U.S.A. or U.S.)
  1. Characteristics of Constitution.
  2. The President-Position-Election-Powers.
  3. American Congress-Composition-Powers.
  4. Political Parties.
  5. Supreme Court-Judiciary-Judicial Review.
  6. Rights of the American People.
- (c) Constitution of Switzerland (Swiss)
  1. Characteristics of Constitution.
  2. Federal Council-Composition-Powers.
  3. Federal Assembly-Composition-Powers.
  4. Means of Direct Democracy.
- (d) Constitution of France-French Constitution-of the *5th (Fifth) Republic.
  1. Characteristics Of French Constitution.
  2. Executive-President.
  3. Executive-The Council Ministers and the Prime Minister.
  4. Legislature-Composition and Powers of the Parliament
  5. Judiciary-Characteristics of French Judicial System- Administrative Law in France.
  6. Political Parties.

Paper XI : આધુનિક બંધારણો

આધુનિક બંધારણો-યુકે, યુએસએ, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ-ફ્રાન્સનું બંધારણ (પાંચમા પ્રજાસત્તાકનું બંધારણ)

- (૧) બ્રિટનનું બંધારણ :
  ૧. બંધારણનાં લક્ષણો-બ્રિટિશ તાજ-સ્થાન અને સત્તાઓ.
  ૨. બ્રિટિશ ધારાસભા-ઉમરાવ સભા-આમ સભા.
  ૩. બ્રિટિશ કેબિનેટ પ્રથાના સિધ્ધાંતો-રૂઢિઓ-કેબિનેટ અને વડાપ્રધાન
  ૪. મુખ્ય રાજકીય પક્ષો.
  ૫. ન્યાયતંત્ર અને કાયદાનું શાસન

- (૨) અમેરિકાનું બંધારણ :
૧. બંધારણનાં લક્ષણો.
  ૨. અમેરિકન પ્રમુખ-સ્થાન-સત્તાઓ-ચૂંટણી
  ૩. અમેરિકન કોંગ્રેસ-રચના અને કાર્યો
  ૪. રાજકીય પક્ષો
  ૫. સર્વોચ્ચ અદાલત-ન્યાયતંત્ર અને અદાલતી સમીક્ષા
  ૬. અમેરિકન પ્રજાના અધિકારો
- (૩) સ્વિટ્ઝરલેન્ડનું બંધારણ :
૧. બંધારણનાં લક્ષણો.
  ૨. સમવાયી પરિષદ-રચના-સત્તાઓ.
  ૩. સમવાયી સભા-રચના-સત્તાઓ.
  ૪. પ્રત્યક્ષ લોકશાહીના સાધનો.
- (૪) ફ્રાન્સનું બંધારણ (પાંચમા પ્રજાસત્તાકનું બંધારણ)
૧. બંધારણનાં લક્ષણો.
  ૨. કારોબારી-રાષ્ટ્રપતિ.
  ૩. કારોબારી-વડાપ્રધાન-પ્રધાનમંડળ
  ૪. સંસદ-રચના-સત્તાઓ.
  ૫. ન્યાયતંત્ર-ફ્રેંચ ન્યાયતંત્રની વિશેષતાઓ-વહીવટી કાયદા પદ્ધતિ.
  ૬. રાજકીય પક્ષો.

Paper XI : Modern Constitutions-U.K, USA, Switzerland, France :

આધુનિક બંધારણો - યુ.કે, યુ.એસ.એ., સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, ફ્રાન્સ :

Ref. Books :

1. Bagehot W., : The English Constitution, Fontana, 1963.
2. Brahmabhatt B. B., : Vartman Bandharano (Guj.).
3. Finer Herman : The Theory and Practics of Modern Government, London, Methuen, 1969.
4. Mahajan V. D., : Select Modern Constitutions
5. Modder R. : Constitutions of World, 2nd Edn., Washingtan Dc and London, CQ. Press, 2000.
6. Ogg and Zink, Modern Foreign Governments, New York, Macmillan, 1964.
7. Pandya Hasmmukh J., Adhunik Bandharano (Gujarati).
8. Patel Girish C. : Aravachin Rajya Bandharano (Gujarati).
9. Repard Wiliam : The Government of Switzarland.
10. Sharma Prabhudatt : Samvidhana Ki Dunia (Hindi) College Book Depot., Jaipur
11. Willson J. : American Government 4th (edn), Boston Massachusetts, Houghtn Mifflin, 1997.
12. Wright V. : Government and Politics of France, 3rd Edn., London, Unwin Hyman, Human, 1989.

અંગ્રેજી ભાષાનાં પુસ્તકો ઉપરાંત ગુજરાતી પુસ્તકો

પંડ્યા હસમુખ : આધુનિક બંધારણો, અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન

પટેલ ગિરીશ સી. : અર્વાચીન રાજ્ય બંધારણો

શર્મા પ્રભુદત્ત : સંવિધાનો કી દુનિયા (હિન્દી), જયપુર, કોલેજ બુક ડેપો

બ્રહ્મભટ્ટ ભગીરથ : વર્તમાન બંધારણો

વિદ્યાલંકાર સત્યકેતુ : વિદેશી રાજ્યો કી શાસનવિધિ (હિન્દી)

OR

Paper XI : ઓપ્શનલ પેપર-૧૧ Optional Paper XI

Comparative Government and Politics (Government and Politics of U.K., U.S.A., Russia China, Switzerland-France)

1. Approaches to the study of Comparative Politics
2. Constitutions and Constitutionalism
3. Historical Legacy and Political Traditions
4. Constitutional Structures : Executive, Legislature and Judiciary
5. Political Culture and Political Socialization
6. Political Parties and Party system
7. Interest-Groups and Social Movements
8. State and Local Government
9. Socio-Economic Bases of Constitutions
10. Women and the Political Process.

Optional : Paper XI : તુલનાત્મક સરકાર અને રાજકારણ :

U.K., U.S.A., Russia, China, Switzeland and France

(યુ.કે., યુ.એસ.એ., રશિયા, ચીન, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ અને ફ્રાન્સ)

૧. તુલનાત્મક રાજકારણના અભિગમો.
૨. બંધારણ અને બંધારણવાદ.
૩. ઐતિહાસિક વારસો અને પરંપરા.
૪. બંધારણીય માળખાં : કારોબારી,-ધારાસભા અને ન્યાયતંત્ર
૫. રાજકીય સંસ્કૃતિ-રાજકીય સામાજિકરણ
૬. રાજકીય પક્ષો અને પક્ષ પદ્ધતિઓ
૭. હિત જૂથો અને સામાજિક ચળવળો.
૮. રાજ્ય અને સ્થાનિક સરકાર
૯. બંધારણના સામાજિક અને આર્થિક પાયાઓ.
૧૦. મહિલાઓ અને રાજકીય પ્રક્રિયા.

Optional Paper-XI : Comparative Government and Politics (UK, USA, Russia, China, Switzerland, France)

તુલનાત્મક સરકાર અને રાજકારણ (યુ.કે., યુ.એસ.એ., રશિયા, ચીન, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ, ફ્રાન્સ)

Ref. Books :

1. Almand G., : Et. al., Comparative Politics Today : A World View, 7th Edn., New York, London, Harper/ Collins, 2000.
2. Derbyshire I. : Politics in China, London, Chambers, 1991.
3. Flammang J. et. al., American Politics in a Changing World, Pacific Groove California Brooks cole, 1990.
4. Gill G. and Marwick R. D., Russia's still-born Democracy : From Gorbachev to Yelstin, Oxford, Oxford University Press, 2000.
5. Lijphart A., : Electoral systems and Party system, New Haven, CT, Yale University Press, 1994.
6. Leys C., : Politics in Britain : An Introduction, London, Heinemann, 1983.
7. Lieberthal K., : Governing China : From Revolution. Through Reforms, New York, Norton, 1995.
8. Mair P. : The West European Party System, Oxford, Oxford University Press, 1990.
9. Munro T. : The Governments of Europe, New York Macmillan, 1963.
10. Nelson B. and Chowdhary N (Ed), Women and Politics, Worldwide, Delhi, Oxford University Press, 1972.
11. Olson D. : Legislative Institutions : A Comparative view, Armonk Ny, M.E. Sharpe, 1994.
12. Petro N. : The Rebirth of Russian Democracy : An Interpretation of Political Culture, Cambridge Massachusetts and London, Harvard University Press, 1995.
13. Wright V. : Government and Politics of France, 3rd Edn., London, Unwin Hyman, 1989.
14. Enter Parliamentry Union-Women in National Parliament, 2000.

**TY BA (Ext) 110
ECONOMICS**

**Revised Syllabus of Economics
Effective from June 2004 - 2005 - 2006
(Scheme and Structure of Papers)**

There will be six papers :

Paper 6 : Macro-economics [Compulsory].

Paper 7 : International Economics and Public Finance [Compulsory].

Paper 8 : Economics of Social Sector and Environmental Issues [Compulsory].

Paper 9 : Indian Economic Problems [Compulsory].

Paper 10 : (Optional) Any one paper from the following **three** papers :

- (a) Mathematical Economics and Econometric Methods.
- (b) Managerial Economics
- (c) Co-Operation.

Paper 11 : (Optional) : Any One from following **three** papers :

- (a) Economic Essays.
- (b) Computer and its application
- (c) Demography.

Paper VI : Macro-Economics (Compulsory)

I. National Income and Social Accounts : Concept and Measurement of national income - National income accounts with government and international trade - Incorporation of environmental concerns in national accounts - green accounts.

II. Classical Theory of Income and Employment : J. B. Say, Pigou and Real Wages.

III. Keynesian Theory of Income and Employment : Keynes's objection to the classical theory - Aggregate demand and aggregate supply functions - The principle of effective demand - Consumption function - Average and marginal propensity to consume - Factors affecting consumption spending - Investment multiplier - National income equilibrium with the help of aggregate demand and aggregate supply.

IV. Trade Cycles : Nature and characteristics - Different stages of trade cycle - Hawtrey's monetary theory - Hayek's over-investment theory - Hicksian trade cycle theory.

V. Value of Money : Meaning of value of money - Measurement of value of money : Price Index Numbers : (Wholesale price Index and consumer price Index). Method to construct price index - Limitations of index numbers - supply of money : M_1 , M_2 , M_3 , M_4 .

VI. Quantity Theories of Money : Fisher, Cambridge, Superiority of cambridge equation over equation of fisher,--Milton friedmn's viewpoint.

VII. Theories of inflation : Meaning--Types--causes--effects--control--Phillips curve.

VIII Monetarism and rational expectation : Concept and features of monetarism--Rational expectation hypothesis Rules Vs. Discretion.

IX Basic concepts of Mathematical Economics : Difference between Mathematical economics and econometrics--Definition of variables, constants and parameters--concepts of function, equations, identities,--systems of equations--application of straight line systems--slope of the line and homogenous functions.

X Functional relationship : Simple functional relationships--Demand function and supply function, production function, cost function, consumption function, savings and investment function.

- Note :**
1. Concepts included in topic No. 9 and 10 are to be explained with the help of illustrations.
  2. Each topic carries 10% weightage in question--paper.

Paper-VII : International Economics and Public finance (Compulsory)

Section I (50% weightage)

International Economics

I. Theories of International trade : Comparative cost theory--factor--endowment theory.

II. Terms of trade : Concepts of terms of trade--Gains from trade and distribution of gains--Reciprocal demand--offer curves and determination of terms of trade.

III. Trade policies : Free trade vs. protection--arguments in favour of protection : Infant industry and other

arguments.

IV Balance of payments : Meaning--causes of imbalance--Mechanism of adjustment--Measures to remove imbalance.

V Exchange--rate : Determination of exchange--rate--purchasing power parity theory--Demand and supply theory--Flexible exchange rates : advantages and disadvantages.

Section II (Weightage 50%)

Public Finance

VI Introduction to Public Finance : Definition and objectives of public Finance--Provision of social goods--characteristics of public goods and private goods--Private cost--benefit and social cost--benefit--Externalities--Redistribution of income.

VII Public Expenditure : Causes of increase in public expenditure--effects of public expenditure on production, employment and income distribution.

VIII Sources of income of Government : Taxation--Public Debt--Deficit financing--Profits from public enterprises--privatisation of public sector units--Miscellaneous sources of income like fee, royalty, etc.

IX Taxation : Direct tax--Indirect tax--pros and cons--Theories of Taxation : equity, ability and benefit--Impact incidence and shifting of taxation (concepts only) Effects of Taxation on Production, Employment & distribution.

X Public Debt : Difference between taxation and borrowing--Types of debt--Buren of debt : Lerner's and Buchanan's view point.

* **Note :** Each topic carries 10% weightage in question--paper.

Paper--VIII : Economics of Social sector and Environmental Issues (Compulsory)

I. Basic Environmental Issues I : Environment, Ecology and Economic Development, laws of thermodynamics : Basic concepts--elements of capital theory, externality, public goods, uncertainty and irreversibility, renewable and non--renewable resources, social cost--benefit analysis. Causes and effects of environmental degradation, degradation of land, forest and natural resources, pollution from energy. Effects on health, land, water and air. Valuation of environment damages/benefits, direct and indirect methods.

II. Basic Environmental Issues II : Pollution prevention, control and abatement; legal institutions and instruments; Command and control vs. market--based instruments; taxes vs. permits; direct and indirect instruments of pollution control; Pollution control system and policy in India--Legislation, standards and enforcement.

III. Educational Economics : Theory : Human capital--Human capital vs. physical capital, components of human capital, Determinants of demand for education; Costs and benefits of education.

IV Educational Economics : Policy : Educational planning and economic growth; Educational financing; Education and labour market; Economics of education; Educational planning and policy in India.

V Health Economics I : Determinants of Health: Economic dimensions of health care; Appraisal of health care financing. Health planning and policy in India.

VI Health Economics-II : Health planning and policy in India; World health organisation : functions and standards.

VII Sustainable Development : Concepts and Indicators of sustainable development.

VIII Global Environmental Issues : Global Warming, Greenhouse effect, Deforestation and desertification, Biodiversity preservation.

IX Disaster Management and Financing : Concept of disaster management; Components of disaster management; prevention, preparedness, rescue and relief, rehabilitation; issues in financing ; national, State--level, local.

X Welfare Economics : Meaning and importance of economic welfare; Problems of measuring welfare; Classical welfare economics ; Pareto's criteria; value judgement; concept of a social welfare function.

Note : Each topic carries 10% weightage in question--paper.

Paper--IX Indian Economic Problems (Compulsory)

I Planning in India : Meaning objectives, strategy—experiences of planning in India : Achievements and limitations--Ninth Five year plan.

II Economic reforms in India since 1991 : I : Objective--sectoral economic reforms : Agriculture and agricultural policy--Industry and industrial policy--service--Finance.

III Economic reforms in India Since 1991--II : Liberalisation, privatisation, globalisation : Meaning and impact of liberalisation, privatisation and globalisation on Indian economy--Meaning of globalisation.

TY BA (Ext) 112

IV Budget Analysis : Concept of budget : Balanced budget, deficit budget, performance budget, zero based budgeting--types of deficit : Revenue deficit, capital deficit, budgetary deficit, primary deficit, fiscal deficit--Latest union budget.

V Price--trends in India : Price trends since 1991--Causes of price rise--steps taken by the government to control inflation--suggestions for the control of inflation.

VI Banking system in India : Banking system in India : Lessons of nationalisation of commercial banks in India--Monetary policy of Reserve Bank of India : objectives, instruments and critical appraisal.

VII Foreign trade since 1991 : Trends and directions of imports and exports : Balance of payments--Import and export policy of Government of India.

VIII Federal Finance : Meaning of federal finance--Centre--state financial relations : issues--Latest finance commission.

IX Foreign aid and investment since 1991 : Foreign direct investment--Foreign institutional investment--Foreign collaboration--Foreign aid--Their impact.

X Labour and Finance : Agriculture and Industry : Industrial labour : Issues--Agricultural labour: issue--Institutional finance in agriculture, Institutional finance in industry.

Note : Each topic carries 10% weightage in question--paper.

Paper--X-(a) (Optional)

Mathematical Economics and Econometric methods

I Quantitative Methods : Functional relationship of economic variables and their graphs; Elementary idea of differential and integral calculus.

II Matrix and Determinants : Types of Matrices; solution of simultaneous equations with the help of Matrix and determinants.

III Application of Mathematics in Economics : Utility maximisation, consumers' equilibrium, consumers' surplus, Revenue maximisation, cost minimisation. Relationship between total revenue, average revenue, marginal revenue and elasticity of demand Relationship between total cost, average cost and marginal cost; Equilibrium conditions of a firm.

IV Linear Programming : Basic concepts of LPP--Importance of LPP--Transportation problem--Graphical method of LPP.

V Game Theory : Introduction and basic concepts : Simple and mixed strategy; saddle point solution--two--person zero--sum--game.

VI Introduction to Econometric Methods : Definition and scope of Econometrics; Methodology of econometric research; specification and estimation of an econometric model.

VII Concepts of Estimation : Basic concepts of estimation; Desirable properties of estimators : Unbiasedness--efficiency--consistency and sufficiency.

VIII Simple Regression Analysis : Stochastic Vs. deterministic relationships; correlation and regression; Co-efficient of determination; Estimation of an equation.

IX Theoretical distribution and Statistical Testing : Theoretical frequency distribution and application of binomial, Poisson and normal distributions; Testing of hypothesis; Type I and Type II errors, standard errors, test based on z, t and χ^2 statistics.

X Application of Econometric Methods : Estimation of demand and supply functions, production and cost functions, consumption and investment functions.

Note : Each topic carries 10% weightage in marks.

Paper--X-(b) (Optional)

Managerial Economics

1. Introduction : Meaning and definition of Managerial Economics--Nature and scope--relationship with economics, Statistics and Accountancy--Operations research.

2. Basic Concepts : Meaning of management - Role of economist in management - Decision making process - Opportunity cost - Concept of Marginalism - Case study method with simple illustration.

3. Demand Analysis : Demand function--Estimation and forecasting of demand.

4. Cost Analysis : Various types of costs Breakeven Analysis.

5. Concept of business firm : Objective of a business firm--Forms of Organisations of a business firm--their merits and demerit.

6. Pricing Policy : (N.B. : Price determination is not to be studied) Full cost pricing, mark-up pricing, pioneer pricing, skimming price, poor performance pricing.

TY BA (Ext) 113

7. Advertising : Nature and significance of advertising-deciding advertistment budget-assessment of economic effects of advertising-socio-economic aspects of advertising.

8. Capital Budgeting : Demand for and supply of capital for a business firm-methods of capital budgeting-(a) pay sach period (b) Internal Rate of Return, (c) Discounted cash flow.

9. Concept of waiting line problem with illustration.

10. Concept of Inventory Management with illustration.

Paper--X-(c) : Co--operation

I. Co--operation : Meaning, definitions and charcteristics--Origin and growth of Co--operative movement in india and leading countries like Britain, Germany, Denmark, Sweden and Israel.

II. Philosophy of Co--operative movement-conditions for the success of Co--operative movement.

III. Different economic systems and Co--operation--Co--operation as a balancing factor--comparison of Co--operation with private enterprises (individual, partneship and joint--stock companies) and public enterprises.

IV. Principles of Co--operation (Adopted at Manchester convention of 1995) Importance of Co-operative principles--

1. Voluntary and open membership
2. Democratic control of members.
3. Economic participation of members.
4. Autonomy and independence.
5. Education, training and information.
6. Co--operation among Co--operatives.
7. Responsibility towards society.

V Role and impotence in providing short term and medium term agricultural credit with reference to :

- (a) Primary agrcultural Co--operative credit societies.
- (b) District Co-perative banks.
- (c) State Co--operative banks.

VI Need for Co-operative institutions for providing long--term agricultural credit--Land Development banks: Brrief history, objectives, working, factors affecting slow growth of Land Development Banks--Suggestions for the improvement of working of Land development Bank. Role of Reserve Bank of India and NABARD in the sphere of agricultural credit.

VII Objectives, working, problems (if any) and/or government policy, suggestions for the growth of the following :

- (a) Co--operative Agricultural Marketing and Processing Societies.
- (b) Milk Producers' Co--operative societies.
- (c) Consumers' Co--operative Stores.
- (d) Co-operative Housing Societies.
- (e) Co--operative Farming Societies.
- (f) Industrial Co--operative Societies.
- (g) Urban Co--operative Societies.
  - (1) Employees Co--operative
  - (2) Urban Co--operative Banks.

VII Achievements and failures of Co-operative movement--suggestion for their speedy and healthy development.

IX State assistance to Co--operative movement : need, form and attiudes of both towards each other--Importance of Co--operative education and training--methods adopted to achieve objectives of Co--operative training--Co--operative education and training in India.

X Some problems of Co--operative movement :

- (a) Element of compulsion in Co--operative movement.
- (b) Limited Vs. Unlimited liabilities.
- (c) Need for profit in Co-operative Societies.
- (d) Taxes on Co--operative societies.
- (e) Overdues.
- (f) Linking of credit with marketing.
- (g) Vigilance on the part of members.

Note : 1. This paper is to be taught with reference to India.

2. Each topic carries 10% weightage in marks.

TY BA (Ext) 114

Paper--XI (Optional) : Economic Essays

SECTION I

1. Unorganised Sector
2. Self Employment
3. Child Labour
4. Unorganised money market
5. International Monetary Fund and BRD
6. World Trade Organisation.

SECTION II

1. Parallel Economy in India
2. Taxation in India
3. Economics of Amartya Sen.
4. Gandhian Economic Thought
5. Urbanisation in India and Gujarat
6. Micro--Credit

Note : In the question paper, three essays should be asked in each section, out of which one is to be attempted in each section.

Paper--XI (Optional) Computer and its Applications :

Preamble : The growth and spread of computer and its invasive presence in every sphere of intelligent human activity is forcing every educational system and discipline to adopt and integrate its fundamentals into course curricula. It is to produce computer literate and well--educated graduates who can get not only employment but also create work and produce value added output in the society, for which present syllabus is being designed. We believe this will make our new graduates more proficient, suitable and fit to face the future challenges in society.

1. Basics of Computers : Computer fundamentals; Organization and components of a computer; Computer hardware--CPU; Memory; Disk drives; Input and output devices; Keyboard; Mouse and VDU; Computer peripherals like printer, scanner, digitizer, etc; Computer software--Operating system, application software and packages.

2. Use of Computer for Office Automation : Text editors and word processor software packages; Operative familiarization with any one package like MS--word; Concept and use of spread sheet; Operation and use of MS--excell; Basics of Data base; Table; Records and fields; Data entry and query processing; Operative principles of MS--access; Document formation and presentation through MS--power point.

3. Data Analysis and Trend Forecasting : Basics of statistical functions and analysis--Mean, median, mode, standards deviation; Distribution function and density function; Statistical package handling and command description for SPSS; Regression and auto--regression; Correlation and auto--correlation; Covariance and Autocovariance.

4. Applications : Text and mail communication using computers; E-mail; Chat; Coice mail; Document transfer and delivery; internet; World Wide Web (WWW) and use for business and commercial activities like e--business and e--commerce; Electronic stock market and exchanges; B2B and B2C Concepts.

Basic Reading List :

- * Kerns (1993), *Essentials of Microsoft windows, World and Excell*, Prentice Hall of India, New Delhi.
- * Rajaraman, V. (1996), *Fundamentals of Computers*, Prentice Hall (Ind.) New Delhi.
- * Schied, F. (1983), *Theory and Problems of Computers and Programming*, Schaum's Outline Series, McGraw Hill, New Delhi.

Additional Reading List :

- * Intrilligator, M. D. (1978), *Econometric Models Techniques & Applications*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, N. J.

Paper XI (Optional) Demography

Preamble : The modules incorporated in this paper educate the students about the inter--relationship between economic development and population along with an exposition of the established theories of population. Issues relating to demographic techniques and basic sources of demographic data in the Indian economy have also been included. Aspects of population policy and study of its social characteristics are other important components of the modules of this paper.

1. Introduction : Population study and demography; its relation with other disciplines; Theories of Population--Malthus. Optimum theory of population and theory of demographic transition; Historical evidence of population growth in developed and developing countries.

2. Sources of Demographic data in India : Sources of Demographic data in India Census--Civil registration system and demographic surveys; National Family Health Survey 1 and @--their relative merits and demerits.

3. Techniques of Analysis : Crude birth and death rates, age specific birth and death rates, standardized birth and death rates--Study of Fertility. Total fertility rate, gross reproduction rate and net reproduction rate--

TY BA (Ext) 115

Study of marital status--Life table; meaning of its columns and its uses--Reproductive and child health in India--Temporal and spatial variation in sex ratios.

4. Population Projection : Techniques of population projection--Concept of stationary, stable and quasi-stationary population--aging of population in India--Changes in family structure and old age security.

5. Population Policy : Salient features of population censuses of 1971, 1981, 1991 and 2001; Evolution of population policy in India. Ashift in policy focus from population control to family welfare and to women empowerment. Demographic status and household behaviour--Education. women's autonomy and fertility--Population, health, poverty and environment linkage in India; The New Population Policy.

Basic Reading List :

- * Agarwal S. N. (1985), *India's Population Problem*, Tata McGraw--Hill, Bombay
- * Agarwal U. D. (1999), *Population Projections and their Accuracy*, B. R. Publishing Corporation, New Delhi.
- * Bhende, A. A. and T. R. Kanitkar (1982), *Principles of Population Studies*, Himalaya Publishing House, Bombay.
- * Bogue, d. J. (1971), *Principles of Demography*, John Wiley, New York.
- * Bose A. (1996), *India's Basic Demographic Statistics*, B. R. Publishing Corporation, New Delhi.
- * Census of India, Government of India, *Various Reports*, New Delhi.
- * Choubey, P. K. (2000), *Population policy in India*, Kanishka Publications, New Delhi.
- * Misra, B. D. (1980), *An Introduction to the Study of Population*, South Asian Publishers, New Delhi.
- * Srinivash, K. (Ed.) (1999), *Population policy and Reproductive Health*, Hindustan Publishing Corporation, New Delhi.

SOCIOLOGY (New Course)

Paper VI : An Introduction to Reserch Methods and Statistical Analysis in Sociology.

Paper VII : Sociological Thinkers.

Paper VIII : Social Psychology *or* Women and Society.

Paper IX : Social Change in Modern India.

Paper X : India's Urban Society.

Paper XI : (i) Sociology of Religion OR (ii) Social Demography and Family Planning in India.

Paper VI : An Introduction to Research methods and Statistical Analysis in Sociology

Topics 1 to 4

Topics 5 to 7

Topics 1 to 4 :

60 marks

Reference :

1. Science : Meaning and characteristics of Science Scientific versus common sense knowledge. Use and importance of Social science Research, especially in a developing country like India. 1 : 7-8, 18-34
4 : 1-14
2. An overview of the major steps in social research Hypothesia : Use and functions of hypothesis : Concepts and their explication (real and operational defintions of variables). 5 : 2-23
2 : 41-73
5 : 35-47
3. Census and sampling, Populations and Samples, Need for sampling cost/time/error factors. Simple and Systematic Random Sampling and Techniques of drawing a random sample. (Relavant pages) 3 : 209-242
3 : 337-349
4. Data collection procedures : Meaning, use and limitations of the following data-collection procedures :
  - (a) 2 : 103-117
  - (b) 5 : 316-342
2 : 119-139
5 : 200-234
  - (c) Questionnaire : 2 : 132-182
Mailed questionnaires 5 : 236-278
  - (d) Interviewing 5 : 235-278

Topics 5 to 7

40 marks

TY BA (Ext) 116

5. Nature of Statistics, Place and importance of Statistics in Social Research, Purpose, limitations and misuses of Statistics. 3 : 3-10
Some basic concepts : Independent and Dependent Variables; Discrete and continuous variables; Nominal, Ordinal, Interval and Ratio Scales. 3 : 11-19
5 : 189-195
6. Preparing tables of simple and cumulative frequency distributions and computation of percentages. 3 : 31-50
Arithmetic mean, mode, median, standard deviation and variance. 3 : 110-155
: 102-168
7. An overview of the research report : 2 : 359-375
Construction of tables : Formal of a table and pictorial presentation of data 6 : (relevant portion) Graphical
Format of reference.

Recommended Books

1. Doby, John T. (Ed.) : "An Introduction to Social Research", New York : Appletion - century - Crofts, 1967, Second edition.
2. Geode, Wiffam J. and Paul K. Hatt : "Methods in Social Research", New York, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1952.
3. Mueller John H. and Karl f. Schuesler : "Statistical Reasoning in Sociology", Borton : Houghton Mifflin, 1961.
4. Nagel, Earnest : "The Structure of Science : Problems in Logic of Scientific Explanation", New York, Harcourt, Brace & World Inc., 1961.
5. Selltitz, Clare; Matte Johods, Murton Denche and Stuart W. Book : "Research Methods in Social Relations", New York, Holt, Richard and Winson, 1962.
6. Shah Vimal P., "Reporting Research", Singapore : The Agricultural Development Council, 1972.

Paper VII - Sociological Thinkers

1. — : Concept of Sociological Theory and its Characteristics.
2. Auguste Comte : Introduction, Law of three stages, classification of Sciences, Positivism, Social statics and social dynamics, Plan of Social reconstruction, contribution of comte.
3. Karl Marx : Introduction, Historical materialism, Dialectical materialism, Theory of surplus value, class struggle, Alienation of labour, contribution of Marx.
4. Max Weher : Introduction, Social Action, Ideal type, concept of Authority, Protestant ethic and capitalism, Bureaucracy, contribution of Max Weher.

5. Emile durkheim :

Introduction, Theory of suicide : Suicide rate. Types of suicide. Problem of integration of the individual with society. Theory of Religion : structure of religion, sacred and profane, Society as a supreme God. Social role of religious beliefs and rituals.

Contribution to the methodology of Sociology - Sociology as a Science, concept of social facts.

Division of labour in the capitalist society. Mechanical and organic solidarities.

References

1. Nisbet 1966 - The Sociological Tradition, Heinemann Educational Book Ltd. London
2. Aron, Regrond 1965 - 1967 : Main currents in sociological Thought, Vol. I and Vol. II, Pengun.
3. પરમાર વાય એ.સમાજશાસ્ત્ર સિદ્ધાંતો, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

6. I. P. Desai :

Introduction, family studies (Muhuva Study about joint family),

Unitouchability in rural Gujarat, Bases of Social backwardness.

Education and development among tribals, Sociology of education.

References

1. Desai I. P. : Craft of Sociology and other Essass.
2. દેસાઈ આઈ. પી. : વેડછી આંદોલન, સેન્ટર ફોર સોશયલ સ્ટડીઝ, સુરત
3. દેસાઈ આઈ. પી. : ગ્રામીણ ગુજરાતમાં અસ્પૃશ્યતા, સેન્ટર ફોર સોશયલ સ્ટડીઝ, સુરત
4. જોષી વિદ્યુત : આઈ. પી. દેસાઈ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ૨૦૦૩, અમદાવાદ.

Paper VIII - Social Psychology

TY BA (Ext) 117

Paper VIII : Social Psychology

1. Definition and subject-matter of Social Psychology - Its relation with Sociology and General Psychology :
Sherif and Sherif : Social Psychology, Chapter I.
2. Cognition : The cognitions of the individual are selectively organised.
Guide 2 : Cognitions develop into systems in accordance with the principles of learning and stimulus organization.
Guide 3 : The proportions of a cognition are influenced by the system of which it is a part.
Krench, Crutchfield and Ballachey, Individual in Society, Chapter II.
3. Motivation : Introduction.
Guide 7 : The thought and action of the individual continuously develop and change.
Guide 8 : The wants and goals of the individual continuously develop and change.
Krench, Crutchfield and Ballachey : Individual in Society, Chapter II.
4. Groups and Organizations :
Introduction (Methods for the study of the structure and functioning of groups included)
Guide 33 : Groups, Ideology and what satisfaction.
Guide 34 : Group structure and influence on group functioning, Krench, Crutchfield, Ballachey : Individual in Society, Chapter XI.
5. Leadership : Introduction
Guide 35 : The emergence of leadership and its functions in a group are determined by the structures, situation and tasks of the group.
Guide 36 : The characteristics of a leader and the type of leadership he displays reflect the goals and norms of the leader's personality Krench, Crutchfield, Ballachey : Individual in Society, Chapter XII.
6. Crowd Behaviour :
Mobs and audience; definition of crowd; properties of mobs; kinds of mobs.
Audience : Causal and scheduled; kinds of audience.
Kuppuswamy, B : An Introduction to Social Psychology; Chapter XVIII.
Formation and --
7. Change of Public Opinion : Kuppuswamy, B.
An Introduction to Social Psychology, Chapter XII.
8. Propaganda :
Kuppuswamy, B : An Introduction to Social Psychology, Chapter XIII.

Books recommended

1. Social Psychology : Sherif and Sherif
2. Krench, Crutchfield and Ballachey
3. An Introduction to Social Psychology : Kuppuswamy.

OR

Paper VIII - Women and Society :

1. Necessity for studying women :
2. Theories regarding sex-roles :
(a) Biological (b) Psychological (c) Sociological
3. Trends in women's movement :
(a) Liberal Feminism (b) Radical Feminism (c) Social Feminism
4. Indian Women's formal status (After Independence)
(a) Legal (b) Political (c) Economics (d) Social (e) Educational
5. Contemporary problems and issues
(a) Obstacles to implementation of legal provisions
(b) Obstacles to political participation
(c) Health problems of women
(d) Economics problems of working women
1. Dual role 2. Women & Development
(e) Educational problems of women.

TY BA (Ext) 118
Recommended Books

1. Oakley Ann - Sex, Gender and Society
Harper and Row, New York, 1972.
2. Julief Mitchell - Women's Estate
3. Ruby Rohrlich Leurift - Women Cross Culturally Change and Challenge, Mouton Pub. The Hague, 1975
4. Shifts in Occupational Participation, 1961-71 Ashok Mitra, Lalit Pathak, Shekhar Mukharjee, I.C.S.S.R.,
Abhinay Prakashan, Delhi.
5. Towards Equality
Report of the Commuttee on Status of Women in India Dept. of Social Welfare, 1975.
6. Ashoka Mitra - Implications of Declining Sex Ratio in Indian Population, Allied Publication 1979.
7. Indian Women - Devki Jain, Publication Division, Ministry of Information and Broadcasting, Govt. of India,
1975
8. Nanda B.R. - Indian Women : From Purdah to Modernity Vikas Publishing House, 1976.
9. Kapur Promila, Marriage and the Working Women in India-Vikas Publications, New Delhi-1970.
10. Maria Mies - Indian Women and Patriarchy Concept Pub.Co., New Delhi, 1980.
11. Wadley Susan and Jacobson - Women in India South Asia Books, 1977.

ગુજરાતી પ્રકાશન

૧. ડૉ. નીરા દેસાઈ : ભારતીય સ્ત્રીનો પલટાતો દરજ્જો (આર. આર. શેઠની કું., ૧૯૭૪)
૨. એવલિન રીડ : સ્ત્રી-વિમુક્તિની સમસ્યાઓ (સમાજવિજ્ઞાન માળા)
૩. ડૉ. નીરા દેસાઈ : દહેજની સમસ્યા (પરિચય પુસ્તિકા)
૪. ડૉ. કલ્પના શાહ : સ્વતંત્ર ભારતમાં સ્ત્રી-જીવન (યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ)

Paper IX - Social Change in Modern India :

1. Introduction and Exposition of key concepts;
Social Change, Cultural change, Technological change;
Social movement; Social revolution, Social reform, Social revivalism.
2. Social change during the British period as well in the post independent India with special reference to caste,
family and status of women.
Relevant major factors of social change from the following be taken into consideration while studying the
change in above mentioned institutions :
  - (i) Constitution
  - (ii) Social Legislation
  - (iii) Programme of planned development
  - (iv) Industrialisation and Urbanization
  - (v) Educational opportunities
  - (vi) Mass media
  - (vii) Voluntary organizations
  - (viii) Freedom movement and Mahatma Gandhi.

Recommended Books

(Relevant topics only from the following books :)

1. Davis K. : Human Sociology
2. — : Sociology
3. Moore : Social Change
4. Natrajan : A Century of Social reform in India
5. Desai, A. R. : Social Background of Indian nationalism. Recent Trends in India Nationalism.
6. Srinivas : Social Change in Modern India.
7. Srinivas : Caste in Modern India

TY BA (Ext) 119

8. Ghurya : Caste, Class and Occupation
9. Atul, Yogehs : The changing frontiers of castes, National Publishing House, Delhi.
10. Hat C. : Changing Status of Women in Post-independence India. Allied Publishing, 1969.
11. Kapadia R. M. : Marriage and Family in India, 1966
૧૨. શ્રીનિવાસ (અનુવાદ) : આધુનિક ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન
પારેખ તથા શાહ
૧૩. અક્ષયકુમાર દેસાઈ : ભારતીય રાષ્ટ્રવાદનાં સાંપ્રત વલણો
૧૪. અક્ષયકુમાર દેસાઈ : ભારતીય રાષ્ટ્રવાદની સામાજિક ભૂમિકા
૧૫. નીરા દેસાઈ : ભારતીય સમાજમાં સ્ત્રી-જીવન
૧૬. તારા પટેલ : ભારતીય સમાજવ્યવસ્થા
૧૭. મહેન્દ્ર ઝવેરી : સામાજિક પરિવર્તન, ગુજ. યુનિ. પ્રકાશિત
૧૮. શ્રીનિવાસ, અનુવાદ : આધુનિક ભારતમાં જ્ઞાતિ અને અન્ય લેખો
શ્રી. પી. સી. શાહ

Paper X : India's Urban Society

1. (a) Need for study of India's Urban Society, Rao, Ch. I
(b) Definition and Field of Urban Sociology.
દેસાઈ : સં. ભારતીય નગર
2. Characteristic of Urban Society, Urbanism, Anderson Relevant portion.
3. Urbanism and Urbanization : Urbanization - its extent, nature, characteristics factors favouring and hindering
- Urbanization in India, દેસાઈ : સંપા. પ્રસ્તાવના. Rao, Ch 4 & 6, A Bose relevant portion.
4. India's Urban Society in pre and post-Independence period, Ch. 4 & 5 દેસાઈ : સં. પ્ર. 2
5. Definition, Nature and types of cities and towns in India, Rao, Ch. 2 & 8, દેસાઈ : સં. પ્ર. 3 Ch. 3, 4, 7. A Bose relevant portion.
6. India's Urban Problems : What they are, their nature and types, Civic and Social Problems.
Problem of housing and slums.
Desai A. R., Relevant portion : Anderson, relevant portion

Basic references (relevant portions of them)

1. Urban Sociology in India : M.L.A. Eao.
2. 'ભારતીય નગર' : સં. અ. ર. દેસાઈ
3. Anderson : 'Our Industrial Urban Utilization'
5. A. R. Desai : 'Slums and Urbanization'
6. A. Bose : 'Trends in India's Urbanization', 1901-71.

Paper XI : Sociology of Religion

1. Introduction : The scope of sociology of religion, Religion as a Social institution, its characteristics.
2. Conceptual clarifications : Belief systems, magic and religion - Elements of religious experience - Topology of religions.
3. Religions of India : Buddhism, Christianity, Hinduism, Islam, Jainism and Sikhism. A brief social historical perspective.
- Demographic profile - Contemporary trends.
4. Contestation over religion in India :
Fundamentalism : Meaning and Characteristics.
Communalism : Meaning and Characteristics.
Secularism : Meaning and Characteristics.
5. 'સામાજિક વિચારકો' પેપરમાં મેક્સ વેબર, દર્બાઈમ અને કાર્લ માર્ક્સના ધર્મના વિચારો અંગેના મુદ્દાઓ અહીં સમાવવા.

TY BA (Ext) 120

References :

1. Baird, Robert D. (ed.). 1995 (3rd edition) Religion in modern India. Delhi, Mumbai.
2. Madan, T. N. (ed) 1992 (enlarged edition) Religion in India. New Delhi Oxford University Press.
3. Muzumar, H. T. 1986. India's religious heritage. New Delhi : Allied.
4. Shadir, Moin (ed) 1989. Religion, state and politics in India. Delhi, Ajanta Publication.

OR

Paper XI : Social Demography and Family Planning in India (optional)

SECTION I

1. Social Demography as a study of human populations - Major sources of data for a demographic study of human population; Census, registration system, Special surveys - their usefulness and limitations.
2. Explanation of certain key concepts : Birth date - live births - still births - reproductive age group. Death date - Expectancy of life at birth - Sex ratio - Infants mortality rate, population control, Family planning - Family welfare - small family norms spacing, Eligible couples.
3. Relations between population and economic and social development, health and nutrition.
4. Population growth, population trends and prospects in the post- Independence India.
5. Population growth and its major determinants : fertility, mortality, age at marriage, levels of educational and economic development, concept of optimum population.

SECTION II

1. Family planning programme in India; brief historical review, its approaches, achievements and limitations.
2. Knowledge, attitudes and practice of family planning methods in India - differences among rural - urban and various categories of socio-economic strata in India.
3. Various methods of family planning and their suitability and limitations in the context of the present-day conditions of India.
4. Role of governmental and voluntary agencies, mass media and legislation in motivation, various categories, of India's population to accept small family norms and to practice family planning : Individual and group approaches in motivation; Advantages and limitations of camp approach.
5. Family Planning programme in India - The prospects for its success in the near future and the nature of challenges it is likely to face.

(22) ISLAMIC CULTURE

Paper VI : The Rise and Growth of the Principal Sects of Islam

Paper VII : Outlines of Islamic Literature and Learning

Paper VIII : An outline Study of Muslim Art and Archaeology in India

Paper IX : Islamic Education

Paper X : Islamic Literature and Learning in India

Paper XI : Essay.

Paper VI - The Rise and Growth of the Principal Sects of Islam :

The question of the Imammate - Shiaism - Shiaism - Principles - Shia's sects - Zaidias Ismallities - Hashrites - Isna - asharites divided into Uslis and Akhbaria - Their respective doctrines - Sunnis divided into Hanas, Malikis - Shafis and Hanbalis - Kharijites - Wahhabis - Bab and Basim - Qarmatians and Batinics.

Books recommended

1. Wensinck : 'Muslim Creed'
2. -- : 'The Legacy of Islam'
3. Syed Ameer Ali : 'A Short History of Saracens'
4. Syed Ameer Ali : 'The Spirit of Islam'
5. Encyclopaedia of Religion and Ethics'
(Relevant Articles)

TY BA (Ext) 121

6. A. M. A. Shushtery : 'Outlines of Islamic Culture', Volume I
7. Hitti : 'History of the Araba'
8. R. G. Browne : 'Literary History of Perisa, Volume I
9. R. G. Browne : 'Materials for the Study of Babe Religion'.

Paper VII - Outlines of Islamic Literature and Learning :

- (a) The Quran the Books of Allah Prophet Muhammad's Procepts - Collection of Aadith - Sia Canonical Books - Learning among the Primitive Muslims - Main books and writing on ethics, Philosophy and Sufism.
- (b) Muslim contributions to Chemistry, Physics, Medicine, Geographical, Literature - Historiography - Astronomy - Mathematics - Ibn, Khaldu, Al-Tabari, Al-Firuni, Al-Masudi, Avlenn, Umar Khayyam.

Books recommended

1. Syed Ameer Ali : 'The Spirit of Islam'
2. Hitti : 'The History of the Arabs'
3. -- : 'The Legacy of Islam'
4. A. M. A. Shushtery : 'Outlines of Islamic Literature', Vols. I and II
5. Khuda Bakhsa : 'Contribution to the History of Islamic Civilization' (two volumes)
6. Jurti Zaydani : 'The Tarikh-Tamaddun-i-Islam' (Urdu Translation, Volumes I and II).
7. Joseph Hell : 'The Arabi Civilization'.

Paper VIII - An Outline study of Muslim Art and Archaeology in India :

History of Islamic Archaeology in India - Chief characteristics of Muslim Architecture and sculpture - Their influence on the nobitecture and sculpture of India - Muslim inscriptions on stone - Coins of the Muslim rule in India - Rise and development of the Mughal School of Painting in India.

Books recommended

1. A. M. A. Shushtery : 'Outlines of Islamic Culture', Volume I, Ch. IX
2. Muslim Monuments of Ahmedabad through their inscriptions by Chaghtat
3. A. D. Pathas : 'Coins of the Independent Sultane of Gujarat'
4. J. Marshall : 'Archeological Survey of India'
5. B. J. Rapson : 'Indian Coins'
6. Wright : 'Catalogue of the Coins in the India Museum', Calcutta
7. R. E. M. Wheller : 'Archeology in India Today'
8. G. P. Taylor : 'The Coins of Gujarat Sultanate'
9. T. Rogere Rey : 'Catalogue of Collection of Mohammad coins'
10. Solomon : 'Essays on Moghal Art'
11. T. B. Hayell : 'Indian Sculpture and Paintings'.

Paper IX - Islamic Education :

The evolution of education in Arabia and their Islamic council after Islam - Elementary Educations - Institutions of Higher Education - Adult Education - aims and objects - Relations between the teacher and the mught - Courses of study - Main subjects - Religions education - Female - Education - Technical and vocational education - Prominent centres and institutions - Mosques Khan Maktats - Madrasa - Libraries - Bookaliops - Paper - General level of Culture.

Books recommended

1. Hitti : 'History of the Arabs'
2. A. M. A. Shushtery : 'Outlines of Islamic Culture', Vol. 1
3. Syed Ameer Ali : 'The Spirit of Islam'.

TY BA (Ext) 122

Paper X - Islamic Literature and Learning in India :

Indian contribution to Arabic Literature - work on religious subjects Tasawwal and grammar, comprising commentaries on the Quaran, Hadith, Figh and Grammar - Indian contribution in Persian Literature, comprising mostly historical, literary and religious work - translation of several Sanskrit work - Abu Raihan Al' Biruni's contribution. Historical Literature produced in India during the Pre-Moghal Period. The contribution of poets and prose writers to Persian literature and learning during the Mughal Period - Growth and development of Urdu literature - Abu Raihan Al' Biruni - Amir Khusarad - Babar - Abdul Faizi - Zubrui, Urfi, Naziri Nishapari - Niamakhan Ali and Sir Muhammad Iqbal.

Books recommended

1. A. M. A. Shustery : 'Outlines of Islamic Literature', Vol. 1
2. 'History of Persian Language and Literature at the Mughal court' by M. A. Gandhi.
3. 'Pre-Mughal Persian Hindustan' by M. A. Gandhi.
4. 'Sayyad Sahahid-Din-Bazm-Timuriy' (Urdu)
5. 'The Delhi Sultanate' (Bharatiya Vidya Bhavan, Vol. VI)
6. Dr. T. N. Dave : 'A Short History of Persian Literature'
7. Dr. C. R. Naik : 'Abdur Rahim Khan-i-Khanan and His Literary Circle'.

Paper XI - Essay :

થર્ડ બી.એ.ના ઇસ્લામિક કલ્ચરલ (Islamic Culture) વિષયના નિબંધના પ્રશ્નપત્ર માટેના મુદ્દાઓ :

1. Status of women in Islamic
2. Growth and Development of Mosque Architecture
3. Slavery Adharrent to Islam
4. The Mulazitic Schools of Islamic Philosophy
5. The Asharite School of Islamic Philosophy
6. Five Pillars of Islam
7. The Prophet and the Jews
8. Battle of Badr
9. Ate and the Khawarji
10. Islam and Polygamy
11. Prophet Muhammad as an Allround Personality
12. Jihad, its Implementation by the Prophet
13. The Quran as a Practical Guide to Mankind in every walk of life
14. The Position of parent in Islam
15. Divorce in Islam
16. The Quran as the Origin of all Islamic Sciences
17. Origin and Character of Islamic Tasawwal
18. Development of Caligraphy, Poetry and Meta-work under the Abbaside
19. Achievenments of Muslim Scholars in the field of Geographical literature
20. The Abbaside as the Patrons of Intellectual and Cultural Advancement
21. Umar at Faruq as an exemplary Administrator
22. Prophet Mohammad as a Time-market
23. The Economic Aspects of pre-Islamic Arabia
24. Mysticism in Islam
25. Right and Duties of Muslim women
26. Achievements of Muslim Scholars in the field of History writing
27. The Salient Features of Islamic Architecture
28. Abu Bakr's Election
29. The Quran as a literary movement
30. Concept of Khilafate an Imamat.

TY BA (Ext) 123
STANDARD OF PASSING AT THE THIRD B.A. EXAMINATION

Ext. Arts - 13 :

To pass the examination a candidate must obtain at least 36% of the marks in each subject at the examinations.

(1) Theory of the successful candidate who obtain at least 60% of the total marks obtainable in the aggregate, i.e., (i) the marks worked out as percentage at their First and Second Year Examinations on the basis given in paragraph No. (2) below and (ii) actual marks obtained by them in their Third Year Examination including English will be placed in First Class; and those obtaining 48% of the marks obtainable in the aggregate, i.e., (i) the marks work out as percentage of their First and Second Year Examination on the basis given in paragraph No. (2) below, and (ii) the actual marks obtained by them in their Third Year Examination including English will be placed in the Second Class.

(2) For the purpose of determining the class at the Degree Examination the percentage of marks obtained by a candidate in each of his, F.B.A. and S.B.A. examination shall be given weightage so as to constitute it is an integral part of the total, is being understand that the total of 900 marks shall be counted as per the following formula :

1. Marks obtained in the optional paper and compulsory English of Third Year Examination, i.e. out of	... 700 marks
2. Percentage of marks obtained in optional papers and compulsory English of First Year Examination.	... 100 marks
3. Percentage of marks obtained in optional paper and compulsory English of Second Year Examination.	... 100 marks
	Total ... 900 marks

(1) Notwithstanding anything above, it is hereby provided that —

1. a student who joins the Three Year Degree Course in the Second Year after passing Intermediate Examination of this University of an examination recognise is equivalent thereto the percentage of the aggregate marks obtained by him thereat shall be counted in place of the percentage of marks at the F.B.A. Examination as contemplated above.
2. a student who has passed the First B.A. or the Second B.A. Examination (either of this University or an equivalent examination of any other University) in compartments in any manner will be awarded the marks equal to the percentage of marks worked out on the basis of the marks obtained by candidate in subjects when that subject is cleared by the candidate subject to maximum of 47 per cent for the purpose of awarding class of the Degree Examination.

A fraction of mark determined by taking out of the percentage of marks for the purposed contemplate above will be considered as one mark.

R. Ext. Arts - 14 :

A candidate who fails at the examination and has obtained 36% marks in any subject, provide he has passed in that subject shall at his option be excused from appearing in that subject at a subsequent examination and will be declared to have passed the whole examination when he has passed in the remaining subject of the examination; provided that in the subject in which he appears on the last occasion he must obtain the minimum number of the marks as required under the relevant regulation.

R. Arts - 14A :

A candidate who fails at the B.A. (Sp.) or B.A. (Gen.) Examination under Old Course and obtained exemption in English Compulsory or in the total of eight optional papers will be entitled to claim exemption from their respective subject at the Second B.A. and the Third B.A. Examination in the manner stated herein below:

A candidate passing the examinations in this manner shall not be eligible for a class, a prize, a scholarship or any award for the Examination.

<i>Subject in which Secured exemption in Old course</i>	<i>English for the claiming Examination in the Subject at the</i>	
	Second B.A. Examination	Third B.A. Examination
1. Comp. English	Comp. English	Comp. English
2. In eight optional paper	In special & subordinate subject if offering the same as principal and subordinate subjects.	In special subject in same subject offered at the B.A. (Old) Examination
	B.A. (Gen.) Examination	
1. Comp. English	Comp. English	Comp. English
2. In eight optional papers	In Subordinate subject only if the two papers offered are the same as offered B.A. (Gen.) Examination.	

TY BA (Ext) 124
ORDINANCES OF EXTERNAL EXAMINATION

Ordinance 174-A :

(1) (i) An application for Registration as an external student by a candidate whose mother-tongue is Gujarati shall be endorsed in a prescribed form by a member of the Court of this University for the time-being or a Head Master of a High School in the Gujarat State or a Judicial Magistrate of the First Class or a Principal of an affiliated College of this University.

(ii) An application for Registration as an external student by a candidate whose mother-tongue is not Gujarati must be supported, in addition to the endorsement by any of the persons-mentioned in (i) above, by an affidavit that the candidate has been continuously staying for a period of not less than one year in the State of Gujarat immediately preceding his application for Registration.

(iii) A candidate whose mother-tongue is not Gujarati and desires Registration for the external examination on the basis of the last examination passed from any of the University in the State of Gujarat. If recognised by this University shall be exempted from the condition shown in clause (ii) as above.

(2) No student whose name is registered in a college or at the University during an academic year for any course either in the Arts Faculty or in other Faculty shall be registered as an external student during that academic year except in exceptional cases to be sanctioned by the Executive Council.

(3) Every student intending to register as an external student must obtain from the Registrar, the appropriate registration form this duly completed must be received at the University together with the Registration fee on or before the last date prescribed for receiving applications in this behalf. It will, however, be competent for the Registrar to accept, in his discretion, applications received after the prescribed date with the late fee.

(4) The Registrar shall send before 28th February, and official intimation of registration to every student who has applied for registration and paid necessary fees, provided the application is in order.

(5) Registration for an external examination is valid only for the particular Examination and for the same year and it cannot be reserved or transferred for any subsequent examination.

A candidate who has once registered himself for an external examination and appeared and failed at that examination can appear at a subsequent examination only after a fresh Registration.

Ordinance 174-B :

No candidate who has appeared at any examination as an external student shall be eligible for any scholarship, prize, medal or other award of the University Examination, which is not specifically reserved for external students.

Ordinance 174-C :

Exemption earned by candidate at an external examination may be claimed only if the candidate appears subsequently as an external candidate.

Ordinance 174-D :

A candidate appearing at any external examination shall be required to affix on the space provided on the examination form his/her pass-port-size photograph duly signed by him/her and certified by either (1) a Government Gazetted Officer, or (2) a Principal of the College affiliated to this University, or (3) any other member of the Court of this University, or (4) the Head Master of a recognised High School in the State of Gujarat.

By Order,
M. S. Shah
Off. Registrar.